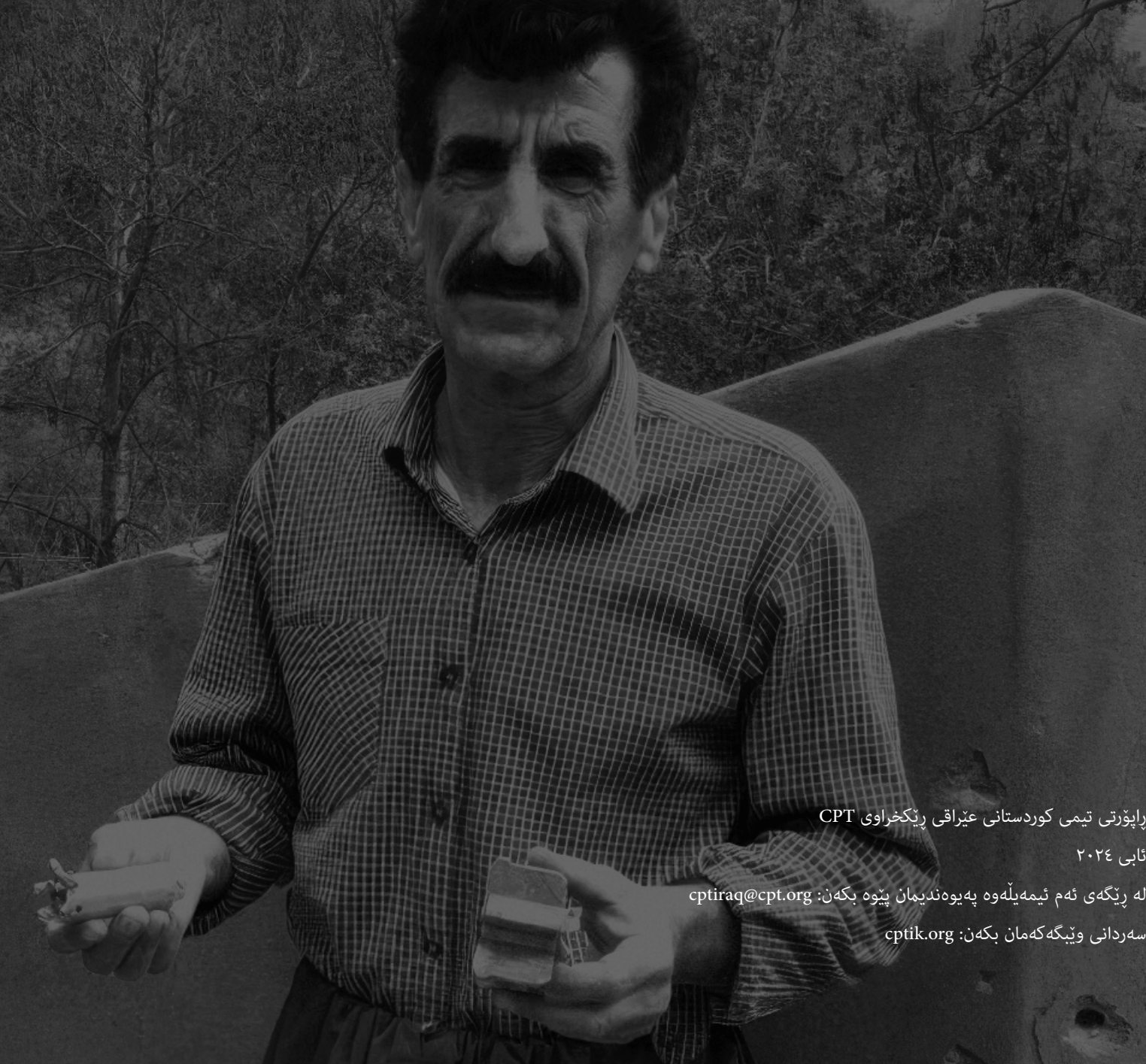

قوربانىيانى مەدەنى ئۆپەراسىۋنە سەربازىيە گانى دەۋلەتى توركيا و ئىران لە باكورى عىراق

كانوونى دووھى ۱۹۹۱ - حوزەيرانى ۲۰۲۴

پېرست

۳	I. پوختەى جىبەجىكار
۵	II. سەرجه مى قوربانيانى مەدەنى
۶	III. ئۆپەراسيۆنە سەربازىيەكانى تورگيا
۸	۱.۳ جۆرى ھېرشەكان
۱۱	۲.۳ بە ئەنقەست بە ئامانجگرتنى ھاوولائىيانى مەدەنى
۱۴	۳.۳ كارى قوربانيانى مەدەنى لە كاتى ھېرشەكاندا
۱۵	۴.۳ پىشەى قوربانيان
	۵.۳ ئەو شوپانەى كە بەھۆى ھېرشەكانەوہ قوربانى مەدەنى
۱۷	تىاياندا پروويداوه
۲۰	۶.۳ بە ئامانجگرتنى ژنان و منداﻻن
۲۰	۷.۳ زنجيرە ئۆپەراسيۆنەكانى ”چنگ“
۲۱	۸.۳ بەكارھيئانى چەكى كىمىيائى
۲۱	۹.۳ كاريگەرىي كلتورى
۲۲	۱۰.۳ نەتەوہ
۲۴	IV. ئۆپەراسيۆنە سەربازىيەكانى ئيران
۲۶	۱.۴ جۆرى ھېرشەكان
۲۷	۲.۴ بە ئامانجگرتنى ژنان و منداﻻن
۲۸	۳.۴ بە ئامانجگرتنى ھاوولائىيانى مەدەنى
۲۹	۴.۴ كارى قوربانيانى مەدەنى لە كاتى ھېرشەكاندا
۳۰	۵.۴ پىشەى قوربانيان
	۶.۴ ئەو شوپانەى كە بەھۆى ھېرشەكانەوہ قوربانى مەدەنى
۳۱	تىاياندا پرويداوه
۳۳	۷.۴ بارەگاكانى سوپاى پاسداران و كاريگەرىيەكانيان
۳۳	۸.۴ نەتەوہ
۳۴	V. كۆسپەكانى بەردەم كۆكردنەوہى داتاكان
۳۵	VI. قەرەبووكردنەوہى قوربانيان
۳۶	VII. ئەو قوربانيانەى كە مەدەنى نەبوون
۳۷	VIII. راسپاردەكان
۳۸	IX. مینتۆدۆلۆجى
۳۹	X. پاشكۆكان

راپۇرتى تىمى كوردستانى عىراقى رېڭخراوى CPT

ئابى ۲۰۲۴

لە رېڭەى ئەم ئىمەيلەوہ پەيوەندىمان پتوہ بکەن: cptiraq@cpt.org

سەردانى وئىگەكەمان بکەن: cptik.org

وئىنەى بەرگەكە:

كائى حوسپن بەديار گۆرى ھاورى نزيكەكەيەوہ دانىشتووہ، كە لە ئابى ۱۹۹۴د، بەھۆى تۆپيارانى سوپاى پاسدارانى ئيران بۆسەر شارۆچكەى قەﻻدزى شەھيدبوو. لەم بۆردومانەدا، ۲۱ ھاوولاتى مەدەنى شەھيد بوون و ۷ ھاوولاتى ترى مەدەنىش برىنداربوون.

(۲۰۲۳، CPT)

ﻻپەرە ۱-۲: دانىشتووئىكى گوندى ھوروى لە ناحيەى كانى ماسئ، پارچەيەك لە پاشماوہى تۆپيارانەكانى بەدەستەوہ گرتووہ، كە لە سالى ۲۰۲۲ بەر مالەكەى ئەو كەوتبوو.

وئىنەى بەركى پشتەوہ: بۆردومانى سوپاى تورگيا بۆسەر گوندى ھيزانكىن لە شارۆچكەى ئاكرى لە سالى ۲۰۱۹.

دەربارەى تىمى كوردستانى عىراقى CPT:

تىمەكانى دروستكەرى ئاشتى كۆمەلگە (CPT) وەكو رېڭخراوئىكى ئىودەوﻟەتى نا حكومى لە فەرمانگەى رېڭخراوہ ناحكومىيەكانى ھەريئى كوردستان تۆمارە. لە سالى (۲۰۰۶)وہ، تيمئىكى رېڭخراوہكە، لەھەريئى كوردستان ھاوشان لەگەﻝ چوتياران و ئاژەلداران و ئەو مەدەنىيانەى كە كاريگەرى لەشكرکېشبيەكانى سەر سنوريان لەسەرە، چالاكوانانى كۆمەلگەى مەدەنى و گروپە كەمبىنەكان كە رووبەروى جياكارى و توندوتىژى دەبنەوہ و ھەموو ئەو كەسانەى كە دەستپېشخەرى نا توندوتىژانە دەكەن بۇ بنياتنانى ئاشتى و پېزگرتن لە مافە كەسى و كۆمەلگەيىيەكان، كاردەكات.

لەدەرەوہى ھەريئى كوردستانى عىراقىش، بارەگاي سەرەكى رېڭخراوہكە لە ويﻻيەتە يەكگرتووہكانى ئەمريكايە و لەرېڭەى پروگرامەكانيىيەوہ لە كۆلۆمبيا، فەلەستين، يۇنان، كەنەدا، سنورى ئيتوان مەكسيك - ئەمريكا و چەندىن پروژەى تر لە ناوچە جياوازەكانى جيھاندا، رېڭخراوہكە ھاوبەشى لەگەﻝ پارئىزەرانى مافى مروؤف و رېڭخراوہ لوكالىيە رەسەنەكان و ئەو كەسانە دروستدەكات كە دەستپېشخەرى ئاشتىانە پېشكەش دەكەن.

I. پوختەى جىبە جىكار

لەسالى ۱۹۸۰كانەوہ، ھەردوو دەولەتى تورکيا و ئيران بە بيانووى بەئامانجگرتنى گروپە کوردییە چەكدارە ئۆپۆزسیۆنەکانى وەکو، پارتى کرێکارانى کوردستان (بەکەکە) و گروپە چەکدارییە ھاوپەییوەندییەکانى و حزبى دیموکراتى کوردستانى ئيران (حەکا) و کۆمەلە چەکدارییە دژبەرەکانى تر، ئۆپەراسیۆنى سەربازى لە باکورى عێراقدا ئەنجامدەدەن. ئەم راپۆرتە، بە تەنیا تیشک دەخاتە سەر ئەو ھاوولاتییە مەدەنییانەى کە لە دواى دروستبوونی ناوچەى نێمچە ئۆتۆنۆمى کوردستانى عێراق لەسالى ۱۹۹۱هەو، بەهۆى ئۆپەراسیۆنە سەربازییەکانى تورکيا و ئيران لە خاکی ھەرێمى کوردستاندا شەھید یاخود برینداربوون.

ئەم راپۆرتە، کۆکراوہى بەلگەنامە و راستاندنى زیانە راستەوخۆکانى سەرھاوولاتیانى مەدەنییە کە بەهۆى ئۆپەراسیۆنەکانى ھەردوو دەولەتى تورکيا و ئيران لە ناو خاکی ھەرێمى کوردستاندا، کەوتوونەتەوہ. ھەروەھا کارىگەرییەکانى ترى ئۆپەراسیۆنەکان بۆسەر ژيانى ھاوولاتیانى مەدەنى دەخاتە بەر باس. لەشکرکێشییە بەرفراوانەکانى سوپای تورکيا و ئيران بوونەتە ھۆى، ئاوارەبوونى گوندنشینان، ویژانکارى ژینگەیی، داروخانى ژێرخانى ئابوورى ھاوولاتیانى مەدەنى، سەختى لە دابىنکردنى بژێوى ژيان و بەدەستھێنانى مافى فێربوون و وەرگرتنى چارەسەرى پزىشکى. لەکاتى شەھیدبوون یاخود برینداربوونى ھاوولاتیانى مەدەنىدا، قوربانییەکان سەرقاللى چالاکى جیا جیا بوون. کە سەرەکیترىنى ئەو چالاکییانە بریتىن لە، سەرقاللى کار و کاسپى وەکو (جوتیارى، ئازەلدارى، کۆکردنەوہى گژوگىای بەھارە، چەرچى و ھیت). یاخود سەرگەرمى ترى وەکو (کۆبوونەوہى کۆمەلایەتى و سەردانى خزم و کەسوکار، ئاھەنگ، سەیران و گەشتیارى)یان ھەبووہ. یان تەنیا لە مالەوہ بوون و لە ئەنجامى ئۆپەراسیۆنەکاندا بوونەتە قوربانى. سەرئەنجام، لەسالى ۱۹۹۱هەو، بەھۆى چالاکییە سەربازییەکانى تورکيا و ئيران لە ھەرێمى کوردستانى عێراقدا، (۸۴۵) ھاوولاتى مەدەنى (۴۲۵ شەھید و ۴۲۰ بریندار) بوونەتە قوربانى. ھەروەھا (۱۵) ھاوولاتى تر (۱۰ شەھید و ۵ بریندار)، کە چەکدارى سەر بەدەولەت بوون، بەلام بەشیک نەبوون لەو جەنگ و ململانیانەى سەر سنور بوونەتە قوربانى. لەپال ئەمانەشدا، (۸) دیلى جەنگ کە پێش دەستگیرکردنیان سەربازى دەولەت بوون و بەشیک بوون لەو شەڕ و ململانیانەى سەر سنور، بوونەتە قوربانى بۆردومانەکان و لە ھەرێمى کوردستاندا گیانیان لەدەستداوہ.

سوپای تورکيا، بەپررسیارە لە (۸۳%)ى قوربانیانی مەدەنى ئۆپەراسیۆنە سەربازییەکان لە خاکی ھەرێمى کوردستانى عێراقدا، کە ئەمە زۆرترىن ژمارەى قوربانییان پێکدەھێنێت. لە ئەنجامى دەستدریژی و لەشکرکێشییەکانى تورکيا بۆسەر خاکی ھەرێم،(۳۴۴) ھاوولاتى مەدەنى شەھیدبوون و (۳۵۸) ھاوولاتى ترى مەدەنىش برینداربوون، کە سەرچەمى ژمارەى قوربانیانى ئۆپەراسیۆنەکانى تورکيا دەکاتە (۷۰۲) قوربانى. لە (۳۹%)ى رێژەى قوربانیانى ئۆپەراسیۆنەکانى تورکيا لە سالانى نێوان ۲۰۱۸ بۆ ۲۰۲۴ پووایانداوہ، ئەمەش بەھۆى زیادبوون و چڕبوونەوہى ئۆپەراسیۆن و دەستدریژییەکانى تورکيا لە مانگى کانوونى یەکەمى ۲۰۱۷هەو. لەو رێکەوتەوہ تورکيا بە ئامانجى دروستکردنى ناوچەيەکى ئەمنى، بە درێژایى (۳۶۰) کیلۆمەترى سنورى نێوان عێراق-تورکيا، زنجیرەيەک ئۆپەراسیۆنى (چنگ)ى بۆسەر ھەرێمى کوردستانى عێراق راگەپاند. لەو کاتەوہ تاوہکۆ ئیستا، سوپای تورکيا ۷۴ بنگە و بارەگای سەربازى لە ناو خاکی ھەرێمى کوردستاندا دامەزراندووہ. سەربارى ئەوہى کە ئامادەیی سەربازى تورکيا لە ھەرێمى کوردستان و ئۆپەراسیۆنەکانى ئەو دەولەتە بوونەتە مایەى ئاوارەبوونى ھەزاران گوندنشین لە (۱۷۰) گوندى ھەرێمى کوردستان و مەترسى خستتە سەر (۶۰۲) گوندى ترى ھەرێمى کوردستان بۆ چۆلبوون و قەلاچۆکردنیان لە گوندنشینانەکانیان، ئابورى خۆمالى و بژێوى ژيان و نەریتە پەسەنەکانى ژيانکردنى ھاوولاتیان زيانى بەرکەتووہ. بەرتزترین رێژەى قوربانییان لەو کاتەدا بووہ، کە قوربانییان لە مالەوہ بوون یاخود سەرقاللى جوتیارى و ئازەلدارى بوون کە ئەمە رێژەى (۵۹%) پێکدەھێنێت. ئەمە سەلمێنەرى ئەو راستییەيە کە چۆن ھەمیشە ژيانى ھاوولاتیانى مەدەنى بە مەبەست بە ئامانجگیراوە. ھەروەھا، نینگەرانییەکى تر ئەوہیە کە (۲۸%)ى قوربانیانى مەدەنى مندالئ کە (۷۹ مندال شەھید و ۱۱۵ مندالى تر بریندار)بوون و سەرچەمیان دەکاتە (۱۹۴) قوربانى مندال.

سوپای پاسدارانى ئيران، بەپررسیارە لە (۱۷%)ى قوربانیانى مەدەنى ئۆپەراسیۆنە سەربازییەکان لە خاکی ھەرێمى کوردستانى عێراقدا. لە ئەنجامى لەشکرکێشى و ھێرشەکانى سوپای پاسدارانى ئيران بۆ سەر ھەرێمى کوردستان، (۸۱) ھاوولاتى مەدەنى شەھیدبوون و (۶۲) ھاوولاتى ترى مەدەنىش برینداربوون، کە سەرچەمى ژمارەى قوربانیانى ھێرشەکانى ئيران دەکاتە (۱۴۳) قوربانى. لە دواى کۆتاییھاتن بەشەرى نێوان عێراق-ئيران، سوپای

پاسدارانى ئيران، بەردەوام بوو لە بۆردومانکردنى خاکی ھەرێمى کوردستان بەتایبەت لە رێگەى بەکارھێنانى تۆپخانەکانییەوہ. بەتەنیا بەھۆى تۆپارانەکانى ئيرانەوہ، (۶۳) ھاوولاتى مەدەنى شەھید و (۴۸) ھاوولاتى ترى مەدەنى برینداربوون، کە سەرچەمى قوربانیانى مەدەنى تۆپارانەکانى ئيران دەکاتە (۱۱۱) قوربانى، کە ئەمەش (۷۸%)ى قوربانیانى مەدەنى بۆردومان و لەشکرکێشییەکانى سوپای ئیسلامى ئيران لە ھەرێمى کوردستاندا پێکدەھێنێت. سەربارى ئەوہ، لەسالى ۲۰۱۳هەو تاوہکۆ ئیستا، کۆمارى ئیسلامى ئيران (۱۵۱) بنگە و بارەگای سەربازى لەناو خاکی ھەرێمى کوردستاندا بنیاتناوہ کە بوونەتە مەترسى بۆسەر ژيانى ھاوولاتیانى مەدەنى و بەھۆى چاندنى مین لە دەورووبەرى ئەو بارەگایانە، تەقەى راستەوخۆ لەو بارەگا سەربازیانەوہ بۆ سەر ھاوولاتیانى مەدەنى و تۆپارانى گوندنشینان لەلایەن تۆپخانەکانى ئەو بنگە و بارەگایانەوہ، ھاوولاتى مەدەنى پیکراون و بوونەتە قوربانى. بەرزى رێژەى ئەو قوربانیانەى کە لە کاتى جوتیارى و ئازەلدارى یاخود لە مالى خۆياندا پیکراون، سەلمێنەرى ئەو راستیەيە کە ھاوولاتیانى مەدەنى بە مەبەست بوونەتە ئامانجى لەشکرکێشییەکانى سوپای پاسدارانى ئيران کە رێژەى (۵۴%)ى قوربانییان پێکدەھێنن.

بەگوێرەى یاساکانى ژمارە (۲۰ى سالى ۲۰۰۹) و (۵۷ى سالى ۲۰۱۵)ى ئەنجومەنى نوینەرانى عێراق، لەسەر دەولەت پێویستە کە قەرەبووى ماددى ھەموو ئەو ھاوولاتییە عێراقییانە بکاتەوہ کە بوونەتە قوربانى و بەھۆى ئۆپەراسیۆنى سەربازى یاخود

کردەى تیرۆریستى زیانیان بەرکەوتووہ. ھەروەھا، بە گوێرەى بریارێکى تايبەتى جیگرى پێشوترى سەرۆکى ئەنجومەنى وەزیرانى حکومەتى ھەرێمى کوردستان لە سالى (۲۰۱۱)، ھەر ھاوولاتییەکى ھەرێمى کوردستان کە بە ھۆى بۆردومان و لەشکرکێشییەکانى سوپای تورکيا شەھیدبیت، وەکو شەھیدی نیشتمانى (سەنگەر) ھەژمار دەکریت. بەلام لەسالى (۱۹۹۱)هەو، بەھۆى نەبوونى داتای پێویست، بارودۆخى سیاسى، نەبوونى دامەزراوى تايبەتەند بۆ گرنگیدان بەم بابەتە، حکومەت ھیچ جۆرە قەرەبوو و ھاوکارییەکى پێشکەش بە زۆرىنەى خانەوادەى قوربانییان و ھاوولاتیانى زەرەرمەند نەکردووہ. حکومەت(۴۶%)ى ئەو ھاوولاتییە مەدەنییانەى کە دانیشتووى ھەرێمى کوردستان و عێراقن و بەھۆى ئۆپەراسیۆن و لەشکرکێشییەکان گیانیان لەدەستداوہ وەکو شەھید ھەژمارنەکردووہ و خانەوادەکانیان ھیچ جۆرە قەرەبوو و ھاوکارییەکیان پێشکەش نەکراوہ. ھەروەھا (۹۳%)ى ئەو ھاوولاتییە مەدەنییانەى کە بەھۆى ئۆپەراسیۆن و لەشکرکێشییەکان برینداربوون، ھیچ جۆرە قەرەبوو و ھاوکارییەکیان بۆ دابین نەکراوہ. ئەمە لە کاتیکدا، بەشیکى زۆرى ئەو بریندارانە، پارچەيەکى جەستەیان لەدەستداوہ یاخود بە ھۆى سەختى برینەکانییانەوہ بوونەتە خاوەن پێداویستى تايبەت و ناتوانن بۆ دابین کردنى بژێوى ژيانیان ھیچ جۆرە کارێک بکەن. لە (۴۲۰) ھاوولاتى مەدەنى کە برینداربوون، (۱۵۵) برینداریان کە رێژەى (۳۷%)ى بریندارەکان پێکدەھێنن، پێویستیان بە یارمەتى پزىشکى زیاتر ھەيە بۆ چارەسەرکردنى ئازار و برینەکانى جەستەیان.

رێژەى بە شەھید ناساندنى ئەو ھاوولاتییە مەدەنى و چەكدارە عێراقییە نابەشدارانەى جەنگ کە بەھۆى لەشکرکێشییەکانى تورکيا و ئيرانەوہ گیانیان سپاردووہ

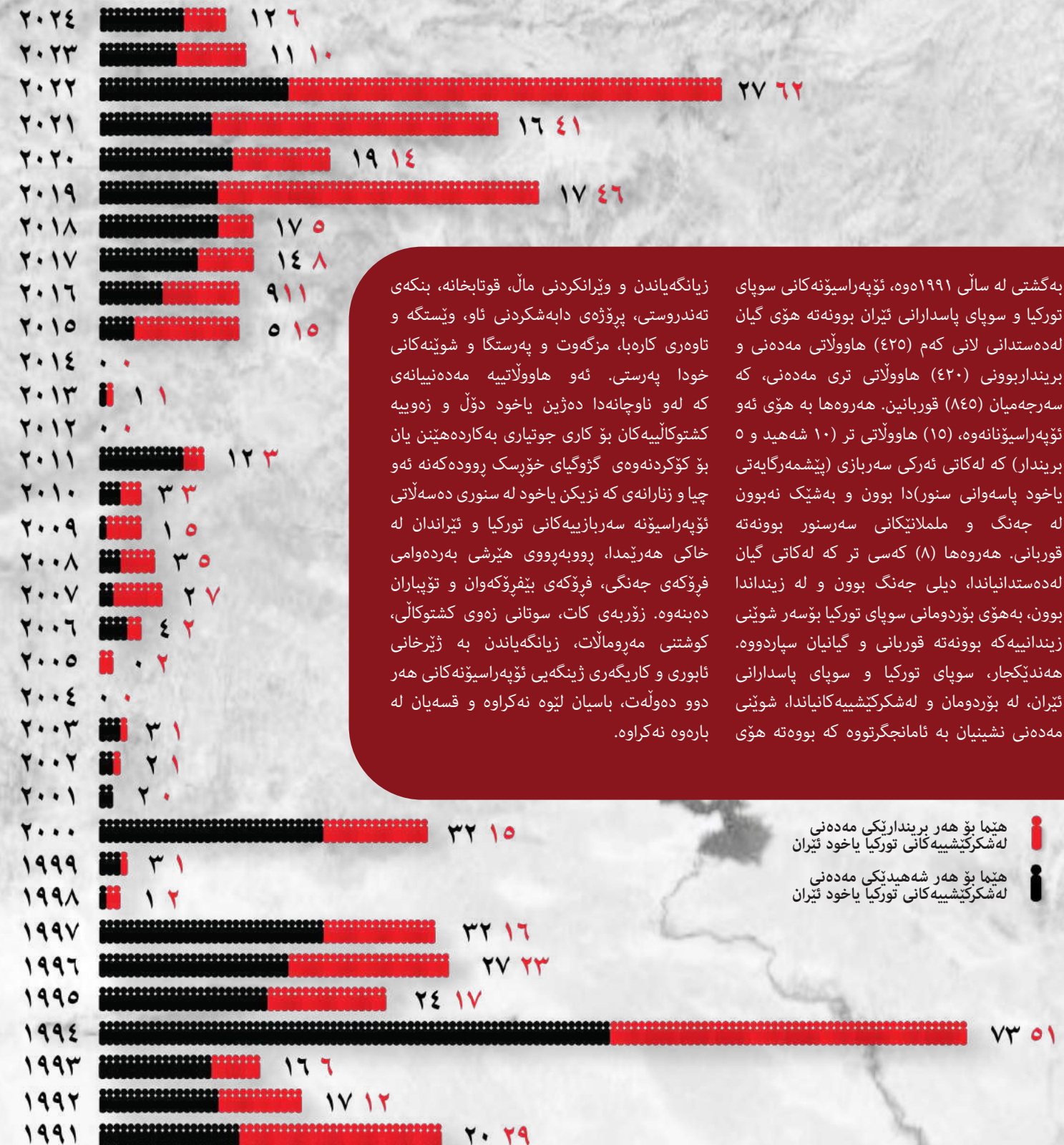

III. ئۆپەراسىيۇنە سەربازىيە كانى توركىا

II. سەرجه مى قوربانىيانى مەدەنى ئۆپەراسىيۇنە كانى

توركىا و ئىران لە باكورى عىراق

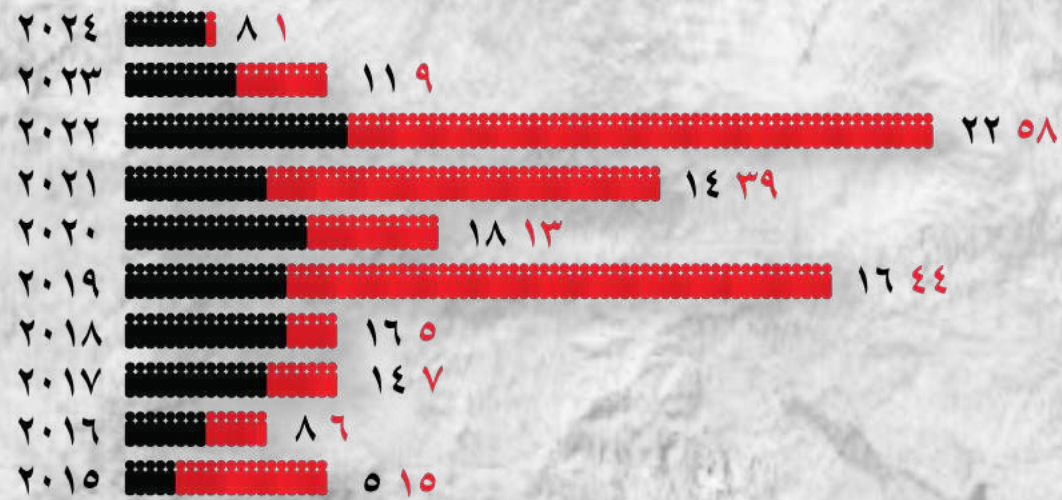
۱ى كانوونى دووهمى ۱۹۹۱ بۇ ۳۰ى حوزەيرانى ۲۰۲۴

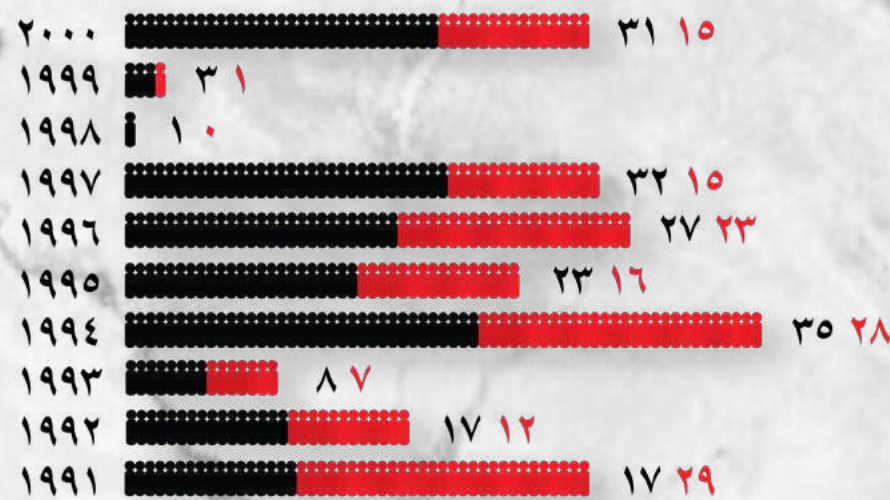
بەگشتى لە سالى ۱۹۹۱هە، ئۆپەراسىيۇنە كانى سوپاى توركىا و سوپاى پاسدارانى ئىران بوونەتە ھۆى گيان لەدەستدانى لانى كەم (۴۲۵) ھاوولالتى مەدەنى و برىنداربوونى (۴۲۰) ھاوولالتى ترى مەدەنى، كە سەرجهمىيان (۸۴۵) قوربانين. ھەرۈھە بە ھۆى ئەو ئۆپەراسىيۇنەو، (۱۵) ھاوولالتى تر (۱۰) شەھىد و ۵ برىندار) كە لەكاتى ئەركى سەربازى (پيشمەرگايەتى ياخود پاسەوانى سنور)دا بوون و بەشيك نەبوون لە جەنگ و ململاتىكانى سەرسنور بوونەتە قوربانى. ھەرۈھە (۸) كەسى تر كە لەكاتى گيان لەدەستداناندا، دىلى جەنگ بوون و لە زىنداندا بوون، بەھۆى بۆردومانى سوپاى توركىا بۆسەر شوينى زىندانىيەكە بوونەتە قوربانى و گيانان سپاردوو. ھەندىكجار، سوپاى توركىا و سوپاى پاسدارانى ئىران، لە بۆردومان و لەشكرتشىيەكانياندا، شوينى مەدەنى نشىنيان بە ئامانجگرتوو كە بوونەتە ھۆى

هېما بۇ ھەر برىندارىكى مەدەنى
لەشكرتشىيەكانى توركىا ياخود ئىران
هېما بۇ ھەر شەھىدىكى مەدەنى
لەشكرتشىيەكانى توركىا ياخود ئىران

سەرجه مى قوربانيانى مەدەنى ئۆپەراسىيۆنەكانى توركييا له باكورى عىراق ۱ى كانوونى دووهمى ۱۹۹۱ بۆ ۳۰ى حوزەيرانى ۲۰۲۴

تیمەکانى دروستکەرى ئاشتى کۆمەلگە (CPT)، لەدواى کۆکردنەوهى بەلگەنامەکان توانى بيسەلمیڤیت کە لە (۱ى کانوونى دووهمى ۱۹۹۱)هوه تاوهکو (۳۰ى حوزەيرانى ۲۰۲۴)، (۷۰۲) هاوولاتی مەدەنى بەهۆى ئۆپەراسیۆن و لەشکرکیشییهکانى تورکيا له خاکی هەریمی کوردستاندا بوونەتە قوربانی، کە لەو ژمارەیه (۳۴۴) هاوولاتی مەدەنى شەهیدبوون و (۳۵۸) هاوولاتی ترى مەدەنىش برینداربوون. لە دواى هەبوونی ژمارەیهکی زۆر لە قوربانی مەدەنى له سالانی (۱۹۹۰)هکان، له ناوهراستی دەیهی یەکهمی سالى (۲۰۰۰) هکانهوه، ژماره‌ی قوربانیانی مەدەنى بەهۆى ئۆپەراسیۆنەکانى تورکيا بەرپێژه‌یه‌کی بەرچاو ڤووی

هت‌ما بۆ هەر بریندارێكى مەدەنى
لەشکرکیشییه‌کانى سوپای تورکيا

هت‌ما بۆ هەر شەهیدێكى مەدەنى
لەشکرکیشییه‌کانى سوپای تورکيا

۱.۳ جۆرى ه‌ی‌رشه‌كان

شەهید و ۹ بریندار) • (۲) قوربانى مەدەنى بەهۆى ه‌ی‌رشى ه‌ی‌لیكۆپتەرەوه (۲ بریندار) • (۱) قوربانى مەدەنى بەهۆى بەرکەوتن به پارچه‌ی تێکشكاوى فرۆكەى ب‌ی‌فرۆكەوان له دواى خستنه‌خواره‌وى (۱ بریندار)

به‌کاره‌ینانى فرۆكەى ب‌ی‌فرۆكەوان له‌لایهن دەوله‌تى تورکياوه، مەوداى ئۆپەراسیۆنەکانى تورکياى بۆقولاپییه‌کی زیاتر له‌ ناو خاکی هەریمی کوردستانی عیراقدا درێژک‌رده‌وه. به‌جۆرێک له‌و پەڕى باشوورى هەریمی کوردستان، له‌ شاره‌دێنى ئالپارێژ که‌ نزیکه‌ی (۲۱۰) کیلۆمەتر له‌ سنورى تورکياوه‌ دووره، به‌هۆى ه‌ی‌رشى فرۆكە ب‌ی‌فرۆكە‌وانه‌کانى تورکيا هاوولاتی مەدەنى بوونەتە قوربانى. ئەمە له‌ کاتێکدایه، که‌ فرۆكەى ب‌ی‌فرۆكە‌وانى تورکی، بۆ ه‌ی‌رشکردنه‌ سه‌ر ئەندامانى پارتى کرێکارانى کوردستان، گە‌یشتوونه‌تە قولاپییه‌کی زیاترى هەریمی کوردستان و له‌ ناوه‌ندى شارۆچه‌کى که‌لار که‌ نزیکه‌ی (۲۸۰) کیلۆمەتر له‌ سنورى تورکياوه‌ دووره، بۆردومانیان ئەنجامداوه.

دواتریش به‌شیوه‌یه‌کی چالاکانه‌ به‌کاره‌یترا. له‌یه‌که‌م به‌کاره‌ینانى فرۆكەى ب‌ی‌فرۆكە‌وانى بايراکتەر له‌ هەریمی کوردستاندا، سوپای تورکيا له‌ سالى ۱۵۲۰ بۆردومانى گوندى زارگەلى کرد له‌ بنارى فەندیل و له‌ئەنجامدا (۱۸) هاوولاتی مەدەنى بوونه قوربانى یه‌که‌م بۆردومانى فرۆكەى ب‌ی‌فرۆكە‌وانى تورکی له‌ هەریمی کوردستاندا. هەروه‌ها ئەم بۆردومانه، یه‌که‌مین بۆردومانى دواى گۆتاییهاتن به‌ پرۆسه‌ی ئاشتی ئیوان دەوله‌تى تورکيا و پارتى کرێکارانى کوردستان بوو که‌ قوربانى مەدەنى لێیکه‌وت‌ئەوه. له‌ (۲۶۹٪)ى قوربانیانی مەدەنى له‌شکرکیشییه‌کانى سوپای تورکيا به‌هۆى بۆردومان و ه‌ی‌رشى ئاسمانى بوون که‌ ژماره‌یان (۴۸۴) قوربانى (۲۴۳) شەهید و ۲۴۱ برینداره‌. قوربانیانی ه‌ی‌رشه ئاسمانییه‌کان به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌ بوون:

• (۳۳۳) قوربانى مەدەنى به‌هۆى بۆردومانى فرۆكەى جه‌نگى (۱۷۴) شەهید و ۱۵۹ بریندار)^۱ • (۱۳۲) قوربانى مەدەنى به‌هۆى بۆردومانى فرۆكە ب‌ی‌فرۆكە‌وانه‌کانه‌وه (۶۰ شەهید و ۷۲ بریندار) • (۷۸) قوربانى مەدەنى به‌هۆى ئەگەرى به‌کاره‌ینانى چه‌كى كیمیاىی له‌لایهن تورکياوه (۹

زۆرینه‌ی ئەو هاوولاتییه‌ مەدەنییانە‌ی که‌ به‌هۆى ه‌ی‌رش و ئۆپەراسیۆنەکانى سوپای تورکيا، له‌ هەریمی کوردستاندا بوونەتە قوربانى، له‌ رێگه‌ی فرۆكە جه‌نگییه‌کانى تورکياوه‌ به‌ ئامانجگیراون. به‌جۆرێک که‌ (۴۷٪)ى قوربانیانی مەدەنى له‌شکرکیشییه‌کانى تورکيا له‌ رێگه‌ی فرۆكەى جه‌نگییه‌وه‌ بوون، که‌ ئەمەش ده‌کاته (۱۷۴) شەهید و ۱۵۹ بریندار) و سه‌رجه‌میان (۳۳۳) قوربانیه‌. به‌لام له‌دواى سالى (۲۰۱۵)هوه، به‌ئامانجگرتنى هاوولاتیانى مەدەنى له‌ رێگه‌ی فرۆكە ب‌ی‌فرۆكە‌وانه‌کانه‌وه، له‌ پێشه‌نگى جۆرى ئەو ه‌ی‌رشانه‌دا بوو که‌ تورکيا بۆسه‌ر هاوولاتیانى مەدەنى ئەنجامیده‌دا. به‌جۆرێک که‌ له‌دواى سالى ۲۰۱۵هوه، (۴۰٪)ى قوربانیانی مەدەنى ئۆپەراسیۆنەکانى تورکيا به‌هۆى بۆردومانى فرۆكە ب‌ی‌فرۆكە‌وانه‌کانه‌وه‌ بوون که‌ ئەمەش ده‌کاته (۷۲) شەهید و ۶۰ بریندار) و سه‌رجه‌میان (۱۳۲) قوربانیه‌. ئەم گۆرانکاری و پێشقه‌چوونه‌ له‌ ژماره‌ی قوربانیانی مەدەنى فرۆكە جه‌نگییه‌کانه‌وه‌ بۆ فرۆكە ب‌ی‌فرۆكە‌وانه‌کان، هاوکاته‌ له‌گه‌ل به‌رهمه‌ینانى فرۆكەى ب‌ی‌فرۆكە‌وانى (بايراکتەر TB2)، که‌ بۆ یه‌که‌مجار له‌ سالى (۲۰۱۴)دا بۆ زانینى توانای وردى له‌ پێکانى ئامانجه‌که‌یدا تاقیکرايه‌وه‌ و

^۱ هاوولاتییه‌کی مەدەنى، به‌هۆى چرى بۆردومانى فرۆكە جه‌نگییه‌کان توشى تۆقین ده‌بێت و جه‌لتەى دل لێیده‌دات و گیان ده‌سپێرێت.

هېرشى زەمىنى

قوربانى له ئەنجامى
رڤاندن

۲۸

قوربانى مین، تى
ئىن تى و بەرکەوتن
بە بۆمب و ناپالمى
نەتەقیوو

قوربانى له ئەنجامى
تۆپباران

۱۰۴

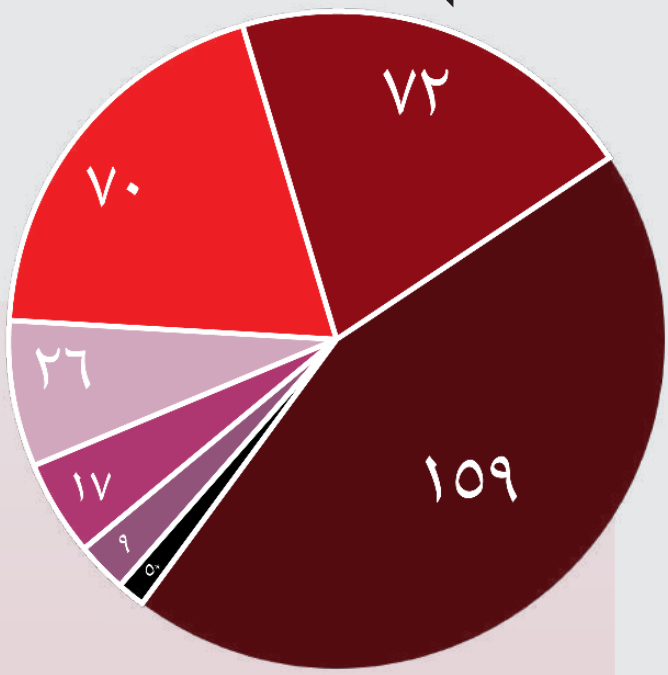

قوربانى له ئەنجامى
هېرش بە چەكى سووک

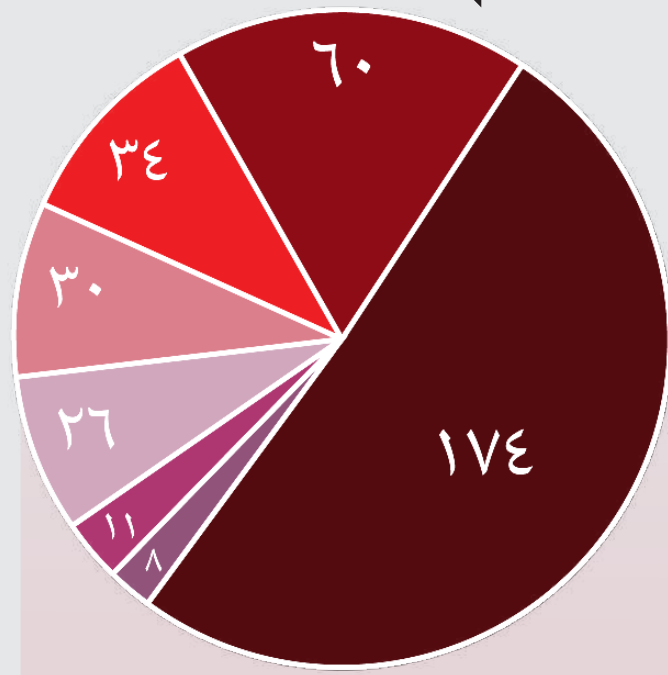

ئەو قوربانیانەى
کە سزای مەرگیان
بەسەردا سەپىندراوه

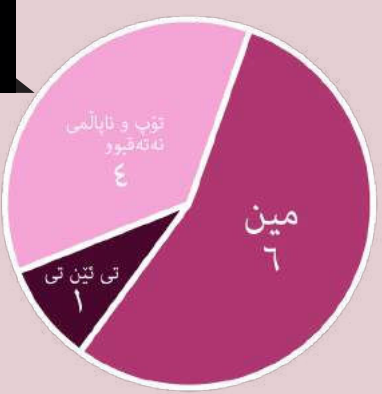
جۆرى هېرش کە برىندارى
لېکەوتۆتەوه (تورکيا)

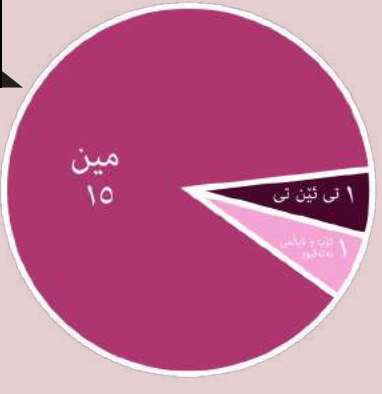
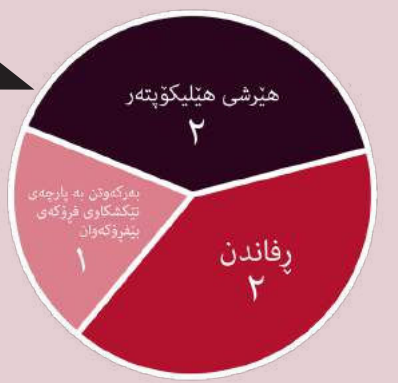
جۆرى هېرش کە شەهیدى
لېکەوتۆتەوه (تورکيا)

جۆرهكان سەپاندنى
سزای مەرگ

برىندارى تر*

له (۳۱٪) قوربانیانی مەدەنى لەشکرکێشییەکانى سوپای تورکيا بەهۆى هېرش و ئۆپەراسیۆنى زەمىنى بوون کە ژمارەیان (۲۱۶) قوربانى (۱۰۱) شەهید و ۱۱۵ برىندارە. قوربانیانی هېرشە زەمىنیەکان بەم شێوەیەى خوارەوه بوون:

- (۱۰۴) قوربانى مەدەنى بەهۆى تۆپبارانەوه (۳۴) شەهید و ۷۰ برىندار
- (۵۲) قوربانى مەدەنى بەهۆى تەقەى سەربازانى تورکيا لە بارەگاكانیانەوه (۲۶) شەهید و ۲۶ برىندار
- (۳۰) قوربانى مەدەنى بەهۆى رەمى کردن یاخود لە هێلیکۆپتەر فریدانە خوارەوه لە دواى دەستگیرکردن (۳۰) شەهید
- (۲۸) قوربانى مەدەنى بەهۆى تەقینەوه (۱۱) شەهید و ۱۷ برىندار. جۆرى تەقینەوهکان بەم

شێوەیەى خوارەوه بوون:

- (۲۱) قوربانى مەدەنى بەهۆى تەقینەوهى مین (۶) شەهید و ۱۵ برىندار
- (۵) قوربانى مەدەنى بەهۆى دەستلێدان لە بۆمب و ناپالمى نەتەقیو (۴) شەهید و ۱ برىندار
- (۲) قوربانى مەدەنى بەهۆى تەقینەوهى (TNT) (۱) شەهید و ۱ برىندار
- (۲) قوربانى مەدەنى بەهۆى فراندنەوه (۲) برىندار

تۆپباران و تەقەى راستەوخۆى سەربازانى تورکيا لە بارەگا سەربازییەکانیانەوه، کاریگەرییان کردۆتە سەر ژيان و کار و کاسبى گوندنشینان و بۆنە و نەریتە کۆمەلایەتیەکانى هاوئیشتیەیانى نیشتهجیى ئەو ناوچانەیان سنوردارکردووه. هەروەها چاندنى مین لە نزیک بنکە و بارەگا سەربازییەکانى تورکيا، ژيان و کوزەرانى هاوولاتیانی مەدەنى خستۆتە ژێر مەترسییەوه

۲.۳ بەئەنقەست بە ئامانجگرتنى ھاوولآتىانى مەدەنى

شيكارى ئەو داتا و زانىارىيانهى كه بۆ نوسىنى ئەم راپۆرتە بەدەستخاون، پەردە لەسەر ئەو راستىيە ھەلّدەمالنّ كه چۆن سوپاى توركيا، بە ئەنقەست و بەشّيوەيەكى چەند بارەوہ بوو ھاوولآتىانى مەدەنى و ژړرخانى ئابوورى ھاوولآتىانيان بە ئامانجگرتووه. ھەروەھا، چيرۆكى ھېرشەكان ئەوہ دەخەنە روو كه بە چ شّيوەيەك سوپاى توركيا كاريگەرى ئۆپەراسيۆنەكانى لەسەر ژيانى ھاوولآتىانى مەدەنى و ناوچە مەدەنى نشينهكان فەرامۆشكردووہ و چاوى لە ئاست ئەو كاريگەرييان داخستووہ.

سوپاى توركيا، (۷۴) بنگە و بارەگاي سەربازىي لە ناو خاكى ھەرّيمى كوردستاندا دروستكردووہ، بەشّيوەيەك كه (۵٦) بنگە و بارەگايان دەكەونە قەزاكانى زاخۆ و ئاميدى و (۱۸) بارەگاي تريان لە قەزاكانى مېرگەسۆر و سيدەكان دروستكراون. سوپاى توركيا، بۆ بالادەستبوون و دەستبەسەرداگرتنى چەند ناوچەيەكى دياريكراو، ئەو بارەگا سەربازىيانە وەكو بنگەى لەشكركىشيەكانى لە چالاكى زەمينيدا بەكاردەھيّيّت. بارەگا سەربازىيەكان بۆ جلەوكردنى دانىشتووانى رەسەنى ئەو ناوچانە بەكاردەھيّندرېن. ھەروەھا سوپاى توركيا، لە رېگەى ھيّرشى ئاسمانى بەرفراوان و تۆپياران و تەقەكدن لە بارەگاكانىيەوہ، شوينى ئاوەدان و ژړرخانى ئابوورى و زەوى بەپيىتى كشتوكالى ناوچە دوورە دەستەكان دەكانە ئامانج. لەوہ زياتر، مين رېژكردنى دەووروپەرى بارەگا سەربازىيە دروستكراوہكان لەلايەن توركياوہ بە تايبەت لە قەزاي ئاميدى، زيانى گەورەى بە خەلّكى رەسەنى ئەم ناوچانە گەياندووہ كه بژئوى ژيانيان بەندە بە كۆكدنەوہى گژوگياى خۆرسك و ئەنجامدانى كشتوكاّل و لەوہراندنى مەرومالّت لەو ناوچانەدا. سەربارى بۆردومان و تەقەكدن، سوپاى توركيا بەمەبەستى كۆچكردنى زۆرە ملّى و ئاوارەكدنى ناچارى گوندنشيان لەسەر خاكى دېرىنى خۆيان و دروستكردنى ناوچەى قەدەغەكراو لەو شويتانە و راگرتنى چالاكى گەشتيارى لەو ناوچانەدا، دارستانەكانى ئەو ناوچانەى بربووەتەوہ و زەويە كشتوكاّلييەكانى سوتاندووہ. لەبەر ئەنجامى

پووداوپك كه لە سالانى نيتوان (۲۰۱۵ بۆ ۲۰۲۲) زۆرترين قوربانى مەدەنى ليكەوتبّيّتەوہ، پووداوى تۆپياران كردنى يەكيك لە ناوچە گەشتيارىيە ديارەكانى كوردستان، پەرەختيە. كه بەتەنيا لەم پووداوہدا (۳۴) ھاوولآتى

مەدەنى (۹ شەھيد و ۲۵ بريندار) بوونە قوربانى. گوندى پەرەخّ، دەكەويّتە قەزاي زاخۆ و بە يەكيك لە ديارترين ناوچە گەشتيارىيەكانى ھەرّيمى كوردستان ھەژمار دەكرّيّت كه گەشتيار لە ناوہراست و باشورى عيراقوہ بۆ سەيرانكردن و بەسەربردنى كاتيكي خۆش روودەكەنە سەيرانگاكانى ئەم گوندە. لە رۆژى ۲۰ى تەمووزى

ھەموو ئەو كردە سەربازىيانەدا، ھەزاران گوندنشين لە (۱۷۰) گوند ناچار بە چۆلكردنى گوندەكانيان كراون و دانىشتووانى (٦۰۲) گوندى تريش لە ژړر ھەپرەشە و مەترسى ئاوارەبوون و لەدەستدانى كار و كاسپى و نەمانى نەريتە پيادەكراوہكانى كۆمەلگە و لەناوچوونى پيشەسازى گەشتيارى و كشتوكاّلدان. لە ئەگەرى مانەوہى ھاوولاتييان لە گوندەكانياندا، ھەلّمەتە سەربازىيەكانى توركيا بەردەوام دەبن لە بە ئامانجگرتنى گوندنشينەكان و تەنانەت كاتيک كه گوندنشيان دەگەرّيّنەوہ بۆ گوندە دەستبەسەرداگيراوہكانيان ياخود بۆسەر زەوى باب و باييرانيان بۆ كشتوكاّلكردن، بەئامانجدەگيرېن و دەبنە قوربانى.

لەگەلّ وەدەرەنانى ھاوولآتىانى مەدەنى لە گوندەكانياندا، سوپاى توركيا تۆپكى پړگاوېانى سەربازى فراوانى دروستكردووہ و لەشكركىشى بارەگاكانى درېژكردۆتەوہ و كۆنترۆلى زۆريەنى ناوچەكانى سەر سنورى لە ناو خاكى ھەرّيمدا كردووہ. ھەروەھا، سوپاى توركيا دارستانەكانى نزيك سەر سنورى بربووەتەو. بەتايبەت دارستانەكانى ناوچەى ھەفتاين، بەروارى بالا و نېروە رېكان. لە شارەدّيەكى وەكو بەرميزە كه بە نزيكەيى دەكەويّتە باكورى رۆھەلاّتى كوردستانى عيراق، بەھۆى بالادەستى بارەگا سەربازىيەكانى توركيا لە ناوچەكەدا، ھاتوچۆ بۆ ناو شارەدّيەكە زۆر قورس و زەحمەت بووہ. سوپاى توركيا، لە شارەدّيى بەرميزەدا ئامپّر و تاوەرەكانى پەيوەنديكردنى توركى دامەزراندووہ كه ئەمە بۆتە ھۆى سانسۆر خستنە سەر بەشيكى زۆر لە ميديا كوردى زمانەكان و سيگنالى ميديا كوردىيەكان بە ميدياي توركى زمان جيگەيان پركراوەتەو كه ئەمەش نيشانەيەكى داگيركارى كلتورىيە. ھەبوونى ئەو كەلوپەل و تاوەرەانى پەيوەنديكردنى تەلەفۆنى توركيا، بوونەتە ھۆى تەشويش خستنە سەر تۆرە ناوخۆييەكانى پەيوەندى كردن، كه ئەمەش ئەركى ھاوينشتمانىيانى ئەو ناوچانەى سەخت كردووہ كه كاتيک دەيانەويّت بە سيمكارتى تۆپەكانى پەيوەنديكردنى ناوخۆيى كوردستان پەيوەندى بە يەكتريەوہ بکەن.

۲۰۲۲دا، سوپاى توركيا لە نزيكترين بارەگاي سەربازى لە گوندەكەوہ دوو جار تۆپيارانى سەيرانگاىەكى گوندەكەى كرد و بەھۆيەو (۳۴) ھاوولآتى مەدەنى بوونە قوربانى كه (۳) لە قوربانىيەكان مندالّ بوون. ناوچەى گەشتيارى پەرەخّ تاكە ناوچەى گەشتيارى نىيە كه لەلايەن سوپاى توركياوہ بە ئامانجگيرايېت، بەلكو چەندين سەيرانگا و شوينى ترى گەشتيارى لە ھەرّيمى كوردستاندا بە ئامانجگيراون كه ئەمەش بەشّيوەيەكى بەرچاو بۆتە ھۆى كەمبونەوہى رېژەى گەشتيارى لە ھەرّيمى كوردستاندا.

بە ئامانجگرتنى كامپى پەنابەران

شيتكى تر كه سەلمېنەرى بە ئامانجگرتنى ھاوولآتىانى مەدەنيە لە لاين سوپاي توركياوہ، شەھيد كردنى (۱۴) پەنابەر و برينداركردنى (۱۸) پەنابەرى ترى كامپى پەنابەرانە لە ھەرّيمى كوردستاندا كه سەرجەمى ژمارەى قوربانىيانى مەدەنى كامپى پەنابەران (۳۲) قوربانىيە. لە سەرەتاي سالانى (۱۹۹۰)ەكان، ستەمى دژ بە نەتەوہى كورد لە توركيا و لەشكركىشيەكانى دەولّت بوونە ھۆى ئاوارەبوونى دانىشتووانى گوندەكانى باشورى توركيا بۆ ھەرّيمى كوردستانى عيراق. بەشّيك لەو پەنابەرانە، لە قەزاي پشدەر گيرسانەوہ، كه دواتر لە (۲۸ى كانوونى دووہمى ۱۹۹۴)دا بۆردومان كران و ژمارەيەك لەو پەنابەرانە شەھيد بوون. دواتر لە سالى (۱۹۹۸)دا،

نيگەرانييەكى تر، بۆردومانكردنى مەبەستدارانەى ھاوولآتىانى مەدەنيىيە لەلايەن فرۆكە بّيفرۆكەوانەكانەوہ، لە كاتيكدە كه فرۆكەى بّيفرۆكەوانى توركى بايراكتەر زۆر ورد و دەقيقە لە دياريكردنى ئامانجەكەيدا. لەچەندين ھيّرشدا كه توانراوہ بەتەواوى پشتراستبكرّيّتەوہ، فرۆكەى بّيفرۆكەوانى توركى لە ئاسمانەوہ بەدواى ئۆتۆمبىلى گەريلاكان كەوتووہ و چاوەپروانى كردووہ تاوەكو ئۆتۆمبىلى گەريلاكان نزيك دەبّيّتەوہ ياخود دەگاتە شوينى ھاوولآتىانى مەدەنى ئينجا چەكداران و ھاوولآتىانى مەدەنييان بەيەكەوہ بەئامانجگرتووہ. ھەندىك جاريش فرۆكە بّيفرۆكەوانەكان ئۆتۆمبىلى ھاوولآتىانى مەدەنييان بە ئامانجگرتووہ بەيّى ھەبوونى ھيچ چەكدار و گەريلايەك لە دەووروپەريان.

بۆمبونە، لە ۲۷ى حوزەيرانى ۲۰۱۹دا، فرۆكەيەكى بّيفرۆكەوانى توركى بەدواى دوو ئۆتۆمبيل كەوتبوو كه لەسەر رېگايەكى شاخاوى لە ناوچەى پشدەر دەرپويشتن.

ھەموو ئەو پەنابەرانەى كه يّشتەر ناچار كرابوون باشورى توركيا بەجّيھپّيلن و رووبكەنە ھەرّيمى كوردستان، بە دوورى (٦۰) كيلۆمەتر لە باشورى خۆرناواى پارېزگاي ھەولير لە كامپيكدە جيگيركران كه دەكەويّتە ناو قەزاي مەخمور و لەو كاتەوہ كامپەكە، بە كامپى پەنابەرانى مەخمور ناودەبريّت. زۆر جار كامپەكە لەلايەن فرۆكەى جەنگى و فرۆكەى يّيفرۆكەوانى توركيەوہ بە ئامانج دەگيرّيّت و ئەو ھەسارە توندەى كه لەسەر كامپەكەشە، ھەولّدان بۆ پشتراستكردنەوہى بەلگەنامەى قوربانىيانى مەدەنى سەخت كردووہ و مەترسى بە بەلگەنامە نەكردنى ھەندىك رووداويشى زيادكردووہ.

يەكيك لە ئۆتۆمبيلەكان، ئۆتۆمبىلى خيّرانتيكى مەدەنى بوو كه (۸) ئەندامى خيّرانئەكەى لەناودابوو و لەدواى ئيش كردن لە ناو رەز و باخەكەياندا دەگەرّانەوہ بۆ مالەوہ. ئۆتۆمبيلەكەى تر، چەند چەكداريكى بريندارى پەكەكەى تيّدابوو، كه بەھۆى بۆردومانتيكى پيشتوو ترى ھەمان رۆژ برينداربووبوون. فرۆكە بّيفرۆكەوانە توركيەكە بۆماوہى ۴۵خولەك لە ئاسمانەوہ چاوڊېرى ھەردوو ئۆتۆمبيلەكەى كرد تاوەكو ئۆتۆمبىلى گەريلاكان بۆ تّيپەربوونى ئۆتۆمبيلەكەى تر گەيشتە تەنيشت ئۆتۆمبىلى خيّرانە مەدەنيىەكە و ئينجا فرۆكە بّيفرۆكەوانەكە بۆردومانى ھەردوو ئۆتۆمبيلەكەى بەيەكەوہ كرد. لەدواى چەند خولەكيك فرۆكە بّيفرۆكەوانە توركيەكە گەرّابەوہ و جاريكى تر بۆردومانى ھەردوو ئۆتۆمبيلەكەى كردەوہ. لەئەنجامى ئەو بۆردومانەدا، (۳) ھاوولآتى مەدەنى شەھيدبوون و (۵) ھاوولآتى ترى مەدەنى بە سەختى برينداربوون كه ھەموويان ئەندامى يەك خيّران بوون. لە ناو قوربانىيەكاندا (۱) مندالى شەھيد و (۲) مندالى ترى بريندار ھەبوون.

گەۋرەترىن پرووداۋ كە توانرابىئَ پىشتراستبكىرتتەۋە و زۆرتىن قوربانى مەدەنى بەھۇى لەشكركىشېيەكانى سوپاى توركيای ليكەوتبېتتەۋە، پرووداۋى كۆمەلكوژى كەندەكۆلنە كە لە ۱۵ى ئابى ۲۰۰۰ لە كوڤىستانەكانى كەندەكۆلن لە قەزای سىدەكان پروویداۋە كە بووہ ھۆى شەھىد و برىنداربوونى (۴۳) ھاوولاتى مەدەنى. فِرۆكە جەنگىيەكانى توركيا بۆردومانى پاستەوخۆى خئَمە و ھەۋارى پەۋەندەكانى كوڤىستانى كەندەكۆلانيان كِرد. لەماوہى چەند خولەكىڭدا (۳۰) ھاوولاتى مەدەنى شەھىد بوون و (۱۳) ھاوولاتى ترى مەدەنى برىنداربوون. ھەۋارەكە، پەشمالَ و خئَمەى پەۋەندەكانى تىدابوو. پەشمالەكان ۋەكو مالَ ۋابوون بۆ مەڤدار و پەۋەندەكانى كوڤىستانى كەندەكۆلن. نەھيچ گەريالەكى پارتى كِرْيكارانى كوردستان لە ھەۋارەكە بوون، نە مەڤدار و پەۋەندەكانىش ھيچ پەيۋەندىيەكيان لەگەلَ ئەو رِڭكخراۋە چەكدارييەدا ھەبوو. رِڭژەى (۵۶٪) ى قوربانياني ئەو پرووداۋە مندالَ بوون كە ژمارەيان (۱۵) شەھىد و ۹ برىندار)ى مندالَ بوو كە ئەمەش نىشاندەرى رِڭژەيەكى بەرچاۋى منالانى قوربانييە. لەۋە زياتر، لەو پرووداۋەدا، دوو ژنى سكپِر شەھىد بوون كە نزيك بوون لە پوژەكانى دوايى سكپريان. رِزگاربوۋانى ئەو رووداۋە، كە گەۋاھيدەرى يەكەمى پرووداۋەكەن، بە ئەندامانى (CPT)يان گووت كە ھەر لەدۋاى ھيَرشەكە، دوو ھيَلِكۆپتەرى توركى بۆ شوڤنى پرووداۋەكە ھاتن و لە ئاسمانەۋە، تىزاييان بەسەر شوڤنى بۆردومانەكدەا پشت.

لە ئەنجامى ئەو پرووداۋە و بۆردومانە بەردەوامەكانى سوپاى توركيا، خيَزانە كۆچەرى و پەۋەندەكانى ترى ئەو كەيسى بە ئامانجگرتنى فيستيقالَى خەلكى گوندى زڭوا سەرى و سوتاندنى زەوييە كشتوكالْييەكانى دەڤەرى بەروارى بالآ، بەئەنقەست بەئامانجگرتنى ھاوولآتيانى مەدەنى پرونتر دەبېتتەۋە. لە سالَى (۱۹۸۰)كاندا و لە چوارچيَۋەى شالآۋى ئەنفالدا كە سەدام حوسَين لە دژى كوردەكان ئەنجامىدا، گوندنشينانى گوندى زڭوا سەرى و گوندەكانى ترى ناۋچەى نىِروە رِڭكان بەرەو توركيا ئاۋارەبوون. لەدۋاى پاپەړپنى سالَى (۱۹۹۱)ى كوردەكانىشدا، گوندنشينە ئاۋارەكان ويستيان بگەړښتەۋە بۆ سەر گوندەكانيان بەلآم بەھۆى ئەۋەى كە شەرى ئتيوان توركيا و پەكەكە گەيشتبۈۋە ناو گوندەكانى ناۋچەى نىِروە رِڭكان ھاوولآتيانى ئەو ناۋچەيە نەياتنۋانى بۆ جاريكى تر بگەړښتەۋە ناو گوندەكانيان و بە ناچارى لە شارەدپَى شيلادزڭى و شوڤنە ئاۋەدانەكانى ترى ئەو دەڤەرە نىشتەجيئوون. ۋەكو نەريتيكى سالانە، خەلكى گوندى زڭوا سەرى ھەموو سالَتيك لە شارەدپى بامەرنئ لە قەزای ئامپدى بۆ شادبوونەۋە بە يەكترى و

لە دوو پرووداۋى تاييەندا كە مايەى نىگەرانى قولنَ، سوپاى توركيا سزاي مەرگى بەسەر ھاوولآتيانى مەدەنىدا سەپاندوۋە. لە سالَى (۱۹۹۶)دا، سەربازانى دەۋلەتى توركيا (۱۲) كِرْيكارى كوردپان لە كوڤىستانەكانى بەردەكەشك لە قەزای سىدەكان دەستگيركرد. دواتر ھەر (۱۲) كِرْيكارەكە لەلايەن سەربازانى توركياۋە پەمى كران و تەنيا يەك كِرْيكاريان پەرجوو ئاسا رِزگارى بوو ئەۋانى تر ھەموويان شەھىدكران. تەنانەت سەرى يەكيك لە كِرْيكارەكان لەدۋاى كوشتنى ليكرابوۆ. لە پرووداۋيكي تردا، سوپاى توركيا لە قەزای مِڭرەسۆر،

پەمى كردن يان لەھيَلِكۆپتەر فِرېدانە خوارەۋە لەدۋاى دەستگيركردن

ناۋچەيە ناچاربوون كە راستەوخۆ لەدۋاى پرووداۋەكە ئەو كوڤىستانانە بەجىيھيَلنَ و دەستبەردارى مەرومالآت و بژتيۋى ژيان و داب و نەريت و شيۋازە دڭرينەكانى ژيان كردن لەو كوڤىستانانە بڭن.

ئۆپەراسيۆنە سەربازييەكانى توركيا، كاريگەرى قوليان خستۆتە سەر خيَلە پەسەنە كۆچەرييەكانى ھەرىمى كوردستانى عيَراق. تاۋەكو ئيستا سوپاى توركيا بەلايەنى كەمەۋە (۴۷) پەۋەندى شەھىد و (۲۳) پەۋەندى ترى برىنداركردوۋە. لەشكركىشېيەكانى توركيا خيَلە كۆچەرى و دەۋارنشينەكانى ناۋچەكەى ناچاركردوۋە بە بەجىيھيشتنى كوڤىستانەكانى ناۋچەى سىدەكان كە بۆ چەندىن نەۋە ھەۋار و كوڤىستانى زۆرڭىك لە خيَزان و خيَلَى كۆچەرى كوردستان بوون. سوپاى توركيا پەۋەندەكانى لە ناو پەشمالَ يان لەكاتى لەۋەپاندنى مەپومالآتدا بە ئامانجگرتوۋە. بە ئامانجگرتنى مەبەستدارانەى پەۋەندەكان بووئەتە ھۆى لەناۋچوونى نزيكەى تەۋاوەتى ئەو كارانەى كە كۆچەرييەكان ئەنجاميدەدەن. كاريگەرى تەۋاوەتى كردۆتە سەر بژتيۋى ژيانى پەۋەندەكان كە بەزۆرى سەرقالَى كارى جوتيارى و ئاژەلدارين. ھەروەھا شيۋازى ژيانى كۆچەرييەكان، كە پەگى قولَى ميژۋويى لە داب و نەريتى كۆمەلگە و كشتوكالَكردن و كۆچكردنى ۋەرزى سالانە ھەيە بەرەو لەناۋچوون بردوۋە. قەزای سىدەكان، لە ريزبەندى ئەو قەزاianەى كە زۆرتىن قوربانى مەدەنيان تيدا تۆمار كراۋە بەھۆى ئۆپەراسيۆنەكانى سوپاى توركيا بە پلەى دووہم دپَٔت كە خاۋەنى (۱۲۳) قوربانى مەدەنى (۷۵) شەھىد و (۴۸) برىندارە.

نان خواردنى بە كۆمەلَ و ئەنجامدانى يارييە دڭرينەكانى خۇيان و ھەلپەركيى كوردەۋارى كۆدەبنەۋە. لە ۲۶ى ئايارى ۲۰۲۲دا، سوپاى توركيا لە رِڭگەى ھاويشتنى ھاۋەتيك بۆ ناو فيستيقالەكە لە بارەگايەكى سەربازى نزيك لە شوڤنى كۆبوونەۋەى خەلكى گوندى زڭوا سەرى، (۲) مندالَى شەھىد و (۱) مندالَى ترى بەسەختى برىندار كرد كە سەرجەميان سەرگەرمى يارى دوو گۆلَى بوون. بەھۆى ئەم پرووداۋەۋە فيستيقالَ و كۆبوونەۋەى سالانەى خەلكى گوندى زڭوا سەرى ۋەسيتنراۋە و لەو سالەۋە تاۋەكو ئيستا فيستيقالَى لەم چەشنە ئەنجام نەدراۋەتەۋە. لە دەڤەرى بەروارى بالآ، رِڭكخراۋى (CPT) ى توانيويەتى راستاندن بۆ چەند كەيسيتك بكات كە تياپاندا، سەربازانى سوپاى توركيا لە بارەگاكانيانەۋە ھاتوونەتە خوارەۋە و بەمەبەستى فشار خستتە سەر گوندنشينان بۆ چۆلكردى گوندەكانيان، زەوى كشتوكالَى گوندەكانيان سوتاندوۋە. ئەم جۆرە لە فشار لە زۆرينەى گوندەكانى سەر سنوردا بەدى كراۋە.

(۷) ھاوولآتى مەدەنى يەك خيَزان كە سيانيان مندالَ بوون، دەستگيردەكەن و دەيانخەنە ناو ھيَلِكۆپتەرپەركى سەربازييەۋە، دواتر ھەر (۷) ھاوولآتييەكە لە ئاسمانەۋە فريدەدەنە خوارەۋە و ھەموويان گيان لەدەستدەدەن. لەترسى تۆلەكردنەۋە و بە ئامانجگرتيان، خِزم و كەسوكارى ئەو خيَزانە نەيانويست پەراۋى قوربانييەكان پيَشكەش بە (CPT) بكەن. توانراۋە پىشتراستى پرووداۋ و بەلگەنامەى (۳۰) قوربانى مەدەنى بكِرْيتەۋە كە لەلايەن سوپاى توركياۋە لەپاش دەستگيركردنيان سزاي مەرگيان بەسەردا سەپيندراۋە.

۳.۳ كارى قوربانييانى مەدەنى لە كاتى ھيَرشەكاندا

بەگشتى، كشتوكالَكردن و لە مالەۋەبوون و كاركردن و گەشتيارى، ئەو چوار شتە سەرەككيەن كە قوربانييانى مەدەنى لە كاتى ھيَرش و بۆردومانەكاندا پيئەۋە سەرقالَ بوون. لە (۳۶٪)ى قوربانييانى مەدەنى سەرقالى كشتوكالكردن بوون لە كاتى بە ئامانجگرتيان كە ژمارەيان (۱۴۳) شەھىد و ۱۱۳ برىندار)ە. لە (۲۲٪)ى قوربانييانى مەدەنى لە ناو مالَى خۇياندا بوون لەكاتى بەئامانجگرتياندا كە ژمارەيان (۵۹) شەھىد و ۹۸ برىندار)ە. لە (۹٪) قوربانييانى مەدەنى لەكاتى گەشتيارى و سەيرانكردندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۳۲) شەھىد و (۳۵) برىندارە. ھەروەھا (۹٪)ى قوربانييانى مەدەنى تريش لەكاتى كار و كاسپيكرردندا بەئامانجگيراون كە ژمارەيان (۴۲) شەھىد و ۲۴ برىندار)ە.

كشتوكالَكردن، چالاكىيە كشتوكالْييەكانى ۋەكو جوتيارى و شوانيكردن و كۆكردنەۋەى گژوگياى خۆرِسك و ھەنگەۋانى و پاۋەماسى و بەخيوكردنى مەپومالآت دەگړيتتەۋە. لەو رِڭژەيەى كە قوربانييانى مەدەنى تيايدا سەرقالَى چالاكى كشتوكالَى

بەگشتى، كشتوكالَكردن و لە مالەۋەبوون و كاركردن و گەشتيارى، ئەو چوار شتە سەرەككيەن كە قوربانييانى مەدەنى لە كاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بوون، (۱۲٪)يان لەكاتى جوتيارى كردندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۵۳ برىندار)ە. لەھەمان رِڭژە، (۱۰٪)يان لەكاتى پەۋەندى و كۆچكردنى ۋەرزى لە كوڤىستانەكاندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۴۷) شەھىد و ۲۳ برىندار)ە. لە (۲۷٪)يشيان لە كاتى بەخيوكردنى مەپومالآتدا بوونئەتە قوربانى كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۲۲ برىندار)ە. لە چوارچيَۋەى كشتوكالَكردندا، لە (۵٪) ى قوربانييەكان لە كاتى كۆكردنەۋەى گژوگياى خۆرِسكد

كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۲۰) شەھىد و ۱۳ برىندار)ە. ھەروەھا (۱٪)ى قوربانييەكان لە كاتى ھەنگەۋانيدا كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۱۰ شەھىد)ە. بەھەمان شيَۋە رِڭژەى قوربانييانى مەدەنى لە كاتى پاۋە ماسيدا، (۱٪)ى قوربانيان پيكدەھئَنئَت كە ژمارەيان (۸) شەھىد و ۲ برىندار)ە.

بەرزى رِڭژەى ئەو قوربانييە مەدەنييانەى كە لەكاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بەگشتى، كشتوكالَكردن و لە مالەۋەبوون و كاركردن و گەشتيارى، ئەو چوار شتە سەرەككيەن كە قوربانييانى مەدەنى لە كاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بوون، (۱۲٪)يان لەكاتى جوتيارى كردندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۵۳ برىندار)ە. لەھەمان رِڭژە، (۱۰٪)يان لەكاتى پەۋەندى و كۆچكردنى ۋەرزى لە كوڤىستانەكاندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۴۷) شەھىد و ۲۳ برىندار)ە. لە (۲۷٪)يشيان لە كاتى بەخيوكردنى مەپومالآتدا بوونئەتە قوربانى كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۲۲ برىندار)ە. لە چوارچيَۋەى كشتوكالَكردندا، لە (۵٪) ى قوربانييەكان لە كاتى كۆكردنەۋەى گژوگياى خۆرِسكد

كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۲۰) شەھىد و ۱۳ برىندار)ە. ھەروەھا (۱٪)ى قوربانييەكان لە كاتى ھەنگەۋانيدا كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۱۰ شەھىد)ە. بەھەمان شيَۋە رِڭژەى قوربانييانى مەدەنى لە كاتى پاۋە ماسيدا، (۱٪)ى قوربانيان پيكدەھئَنئَت كە ژمارەيان (۸) شەھىد و ۲ برىندار)ە.

بەرزى رِڭژەى ئەو قوربانييە مەدەنييانەى كە لەكاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بەگشتى، كشتوكالَكردن و لە مالەۋەبوون و كاركردن و گەشتيارى، ئەو چوار شتە سەرەككيەن كە قوربانييانى مەدەنى لە كاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بوون، (۱۲٪)يان لەكاتى جوتيارى كردندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۵۳ برىندار)ە. لەھەمان رِڭژە، (۱۰٪)يان لەكاتى پەۋەندى و كۆچكردنى ۋەرزى لە كوڤىستانەكاندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۴۷) شەھىد و ۲۳ برىندار)ە. لە (۲۷٪)يشيان لە كاتى بەخيوكردنى مەپومالآتدا بوونئەتە قوربانى كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۲۲ برىندار)ە. لە چوارچيَۋەى كشتوكالَكردندا، لە (۵٪) ى قوربانييەكان لە كاتى كۆكردنەۋەى گژوگياى خۆرِسكد

كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۲۰) شەھىد و ۱۳ برىندار)ە. ھەروەھا (۱٪)ى قوربانييەكان لە كاتى ھەنگەۋانيدا كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۱۰ شەھىد)ە. بەھەمان شيَۋە رِڭژەى قوربانييانى مەدەنى لە كاتى پاۋە ماسيدا، (۱٪)ى قوربانيان پيكدەھئَنئَت كە ژمارەيان (۸) شەھىد و ۲ برىندار)ە.

بەرزى رِڭژەى ئەو قوربانييە مەدەنييانەى كە لەكاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بەگشتى، كشتوكالَكردن و لە مالەۋەبوون و كاركردن و گەشتيارى، ئەو چوار شتە سەرەككيەن كە قوربانييانى مەدەنى لە كاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بوون، (۱۲٪)يان لەكاتى جوتيارى كردندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۵۳ برىندار)ە. لەھەمان رِڭژە، (۱۰٪)يان لەكاتى پەۋەندى و كۆچكردنى ۋەرزى لە كوڤىستانەكاندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۴۷) شەھىد و ۲۳ برىندار)ە. لە (۲۷٪)يشيان لە كاتى بەخيوكردنى مەپومالآتدا بوونئەتە قوربانى كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۲۲ برىندار)ە. لە چوارچيَۋەى كشتوكالَكردندا، لە (۵٪) ى قوربانييەكان لە كاتى كۆكردنەۋەى گژوگياى خۆرِسكد

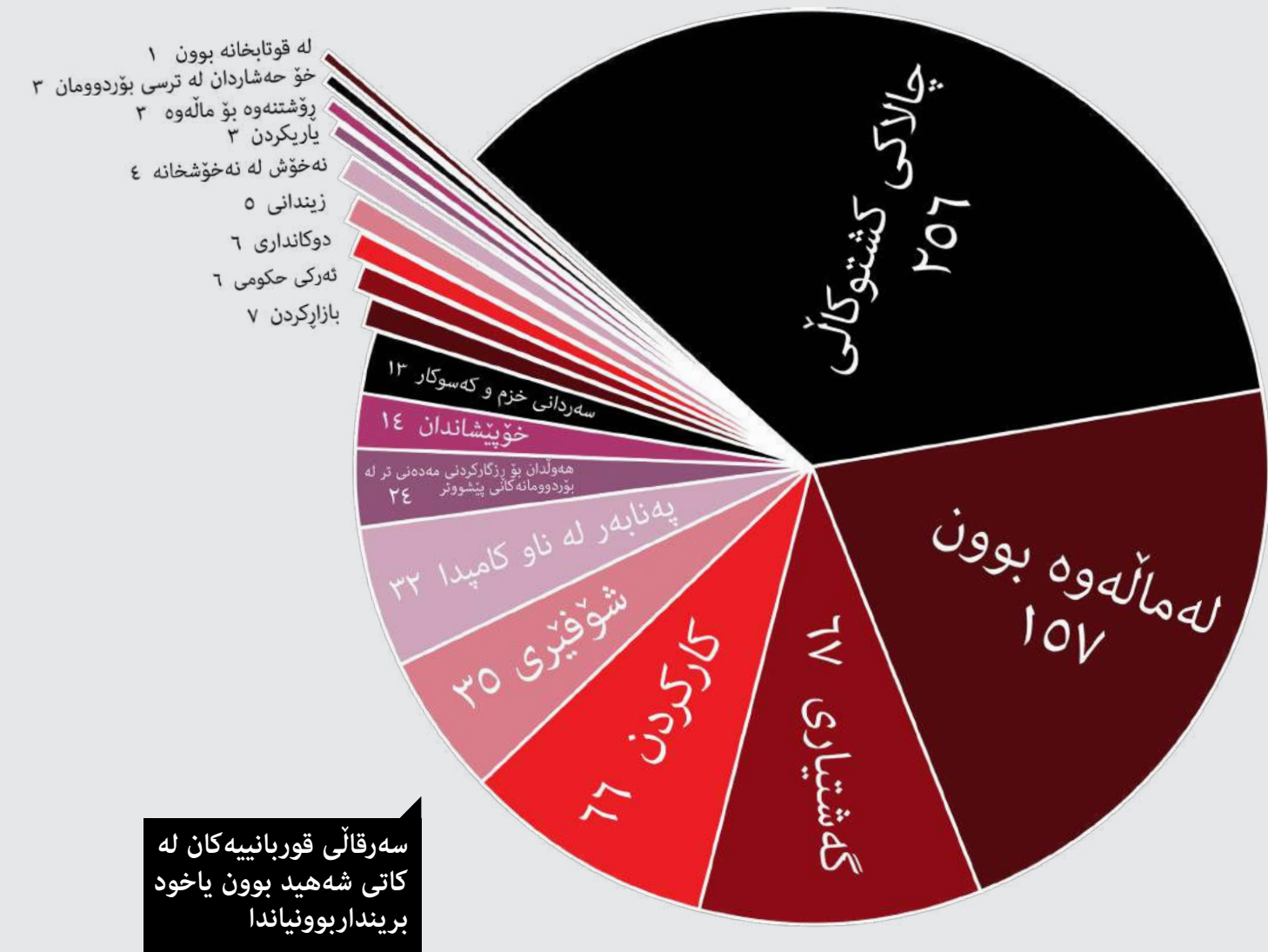
كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۲۰) شەھىد و ۱۳ برىندار)ە. ھەروەھا (۱٪)ى قوربانييەكان لە كاتى ھەنگەۋانيدا كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۱۰ شەھىد)ە. بەھەمان شيَۋە رِڭژەى قوربانييانى مەدەنى لە كاتى پاۋە ماسيدا، (۱٪)ى قوربانيان پيكدەھئَنئَت كە ژمارەيان (۸) شەھىد و ۲ برىندار)ە.

بەرزى رِڭژەى ئەو قوربانييە مەدەنييانەى كە لەكاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بەگشتى، كشتوكالَكردن و لە مالەۋەبوون و كاركردن و گەشتيارى، ئەو چوار شتە سەرەككيەن كە قوربانييانى مەدەنى لە كاتى ھيَرشەكاندا سەرقالَى كارى كشتوكالَى بوون، جيَگەى

بوون، (۱۲٪)يان لەكاتى جوتيارى كردندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۵۳ برىندار)ە. لەھەمان رِڭژە، (۱۰٪)يان لەكاتى پەۋەندى و كۆچكردنى ۋەرزى لە كوڤىستانەكاندا بە ئامانجگيراون كە ژمارەيان (۴۷) شەھىد و ۲۳ برىندار)ە. لە (۲۷٪)يشيان لە كاتى بەخيوكردنى مەپومالآتدا بوونئەتە قوربانى كە ژمارەيان (۲۹) شەھىد و ۲۲ برىندار)ە. لە چوارچيَۋەى كشتوكالَكردندا، لە (۵٪) ى قوربانييەكان لە كاتى كۆكردنەۋەى گژوگياى خۆرِسكد

كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۲۰) شەھىد و ۱۳ برىندار)ە. ھەروەھا (۱٪)ى قوربانييەكان لە كاتى ھەنگەۋانيدا كراۋەتە ئامانج كە ژمارەيان (۱۰ شەھىد)ە. بەھەمان شيَۋە رِڭژەى قوربانييانى مەدەنى لە كاتى پاۋە ماسيدا، (۱٪)ى قوربانيان پيكدەھئَنئَت كە ژمارەيان (۸) شەھىد و ۲ برىندار)ە.

سەرقالَى قوربانييەكان لە كاتى شەھىد بوون ياخود برىنداربووئياندا

نىگەرانىيە. ھاۋولآتىانى مەدەنى، چالاکى كشتوكالّى لە چەندىن شوئىى جۆراوجۆرى ۋەكو گوندى ئاۋەدان و شارەدئ و چيا و زنار و دەم پرووبار و كوئىستانەكان و چەندان شوئىنى تردا ئەنجامدەدەن. كشتوكالّكردن، سەرچاۋەى سەرەكى بژيوى ژيانى زۆرىك لە دانىشتووانى ھەرژمى كوردستانى عىراقە.

لە (٥٪)ى ئەو ھاوولآتییە مەدەنيانەى كە بوونەتە قوربانى ھيژش و ئۆپەراسيۆنەكانى توركيا، ئاۋارەى ناو كامپەكانى پەنابەرانن كە ژمارەيان (٣٢) قوربانى (١٤ شەھيد و ١٨ بريندار)ە. تەۋاۋى ئاۋارە قوربانىيەكان، ئەو خەلكانەن كە لە ناو كامپى پەنابەرانى مەخموردا نىشتەجێكراون، تەنانەت ئەو كاتانەشى كە كامپەكە لە سالانى (١٩٩٠) ەكاندا لە قەزای پشدەر بوو بەر لەۋەى كامپەكە بۆ سنورى پارىزگای ھەولئير بگوازړيټەۋە.

ئەو ھاوولآتییە مەدەنييانەى كە لە كاتى شۆفئيركردن ياخود سەرنشینی ئۆتۆمبيلدا بە ئامانجگيراۋن، (٥٪)ى رّيژەى قوربانىيانى مەدەنى ئۆپەراسيۆن و لەشكركتيشیيەكانى سوپای توركيا پيكدەھيئن كە ژمارەيان (٢٥ شەھيد و ١٠ بريندار)ە. لە (٥٤٪)ى ئەو ھاوولآتیانەى كە لە ناو ئۆتۆمبيلدا بە ئامانجگيراۋن لە رّيگەى ھيژشى فپۆكەى بيفرۆكەوانەۋە پيكراون كە ژمارەيان (١٩) قوربانى (١٢ شەھيد و ٧ بريندار)ە. ئەمەش دەرخەرى ئەو ړاستيىيەكە كە چۆن ھاوولآتییانى مەدەنى بە ئەنقەست بوونەتە ئامانجى سوپای توركيا لە ھيژشەكاندا، لە كاتيكدا فپۆكەى بئيفرۆكەوان توانايەكى ورد و دەقيقى ھەيە لە دياركردنى ئامانج و جياكردنەۋەى ھاوولآتییانى مەدەنى لە خەلكانى چەكدار.

لەناو قوربانىيانى مەدەنيىدا، رّيژەى (٣٪)ى قوربانىيان ئەو كەسانەن، كە لەكاتى بۆردومان و ھيژشەكاندا ھەوليانداۋە خەلكانى مەدەنى ړزگار بكەن و لەژير دار و پەردووى خانوو و بينا دارپوخواۋەكاندا دەرپان بهيئن بەلآم لەوكاتەدا ئەوانيش ھيژشيان كراۋەتە سەر و بوونەتە قوربانى كە ژمارەيان (٦ شەھيد و ١٨ بريندارە). لە (٢٪)ى قوربانىيان ئەو كەسانەن كە لەكاتى خۆييشانناندا لەلايەن توركياۋە

چوار جۆرى پيشە، كە بەزۆرى قوربانىيەكان بەر لەۋەى ببنە ئامانجى لەشكركتيشیيەكانى سوپای توركيا بۆ ژيانى پۆژانەيان پييانەۋە سەرقال بوون، بریتين لە پيشمەرگايەتى، كابانى مال، كاسپكار، خەلكانى دانەمەزراو ياخود بيكار.

لەم راپۆرتەدا، ئەو كچ و ژنانەى كە پۆژانە بەكارى مالّەۋە سەرقالن و لەدەرەۋە كار ناكەن ۋەكو كابانى مالّ ناوەزندكراۋن. ھەموو ئەو قوربانىيانەش،كەكارى جۆراوجۆرى ۋەكو كريكارى، شۆفيري، كاروانچيەتى، ۋەستايەتى، مامەلەى مۆلك و مالپان كردوۋە ۋەكو كاسپكار ناسيئندراۋن. بارودۆخى ئابورى ھاوولآتيان، واى كردوۋە كە سەربارى پيشە و كارى خۆيان بەدۋاى ئىشى ترى كاتيىا بگەړيئن بۆ بەرزكردنەۋەى رّيژەى داھاتيان. لەم راپۆرتەدا، پيشەى مامۆستايەتى پۆلّينى خۆى ھەيە و بە ھەمان شيّۋەش دوكاندارى بە سەربەخۆيى پۆلّين كراۋە چونكە ھەردوو پيشەكە تاراددەپەك جيگيري ئابورىان تىدايە. ھەرۋەھا ناۋى پيشمەرگە بۆ ھەر

بە ئامانجگيراۋن كە ژمارەيان (١ شەھيد و ١٤ بريندار)ە. لەدۋاى ئەۋەى كە سوپای توركيا لە پۆژى ٢٣ى كانوونى دووھمى ١٩٢٠دا، چەند ھيژشيكى ئاسمانى بۆسەر ناۋچەى ئاميدى ئەنجامدا و (٦) ھاوولاتى مەدەنى شەھيدكرد، ئەو پرووداوە ناپەزايەتى گەرەى ليكەوتەۋە و بووہ ھۆى ئەۋەى كە خانەۋادەى قوربانىيەكان و بەشيك لە دانىشتووانى شارەدئي دپړەلووك و شيلادزئ، رّيپيوانتيك بۆ بارەگای سەربازى توركيا لە كۆمەلگەى سيري كە دەكەوتتە شارەدئي شيلادزئ ئەنجاميدەن. لەكاتى گەيشتنى خۆييشاندەراند، سەربازانى توركيا تەقەيان بەرووى خۆييشاندەراند كرد و لە ئەنجامدا، (١٥) ھاوولاتى مەدەنى بوونە قوربانى.

رّيژەى لە (٢٪)ى قوربانىيان لە كاتى سەردانىكردنى خزم و كەسوكارياندا بە ئامانجگيراۋن كە ژمارەيان (٦ شەھيد و ٧ بريندار)ە. (١٪)ى ترى قوربانىيان لەكاتى شتكرپن و بازاركردندا بەئامانجگيراۋن كە ژمارەيان (١ شەھيد و ٦ بريندار)ە. (١٪)ى ترى قوربانىيان لە كاتى كارى فەرمانبەرى و ئەركى حكوميدا بە ئامانجگيراۋن كە ژمارەيان (٣ شەھيد و ٣ بريندار)ە. (١٪)ى ترى قوربانىيان لەكاتى كارى دووكانداريدا بە ئامانجگيراۋن كە ژمارەيان (٢ شەھيد و ٤ بريندار)ە. سەربارى ئەۋە، (١٪)ى قوربانىيان ئەو ديلە مەدەنييانەى جەنگ بوون كە لەلايەن پەكەكەۋە دەستگيركرايوون بەلآم لە بۆردومانى توركيا بۆسەر شوئىى زيندانيكردنەكە شەھيدكران. ئەم پرووداوە، لەكاتى ئۆپەراسيۆنى مانگى شوباتى سالى ١٣٠٢١د پرويدا كاتيک سوپای توركيا ھيژشى كردە سەر چپاي گارا و بۆردومانى يەكيك لەو ئەشكەوتانەى كرد كە ديلەكانى جەنگى تيايدا راگيرابوون. بە ئامانجگرتنى ھاوولآتییانى مەدەنى لەكاتى نەخۆشى و لە نەخۆشخانەدا كە (٤ بريندار)ە، لەرّيگای پړيشتنەۋە بەرە و مالّدا كە (٢ شەھيد و ١ بريندار)ە، لەكاتى يارى و گەمەى مندلآن (٢ شەھيد و ١ بريندار) ە، لەكاتى خوئندن و لە قوتابخانە (١ بريندار)ە، ئەو ھاوولآتیانەى كە لە كاتى ھەلآتن و خۆشاردنەۋە لە ترسى بۆردوماندا بە ئامانجگيراۋن ژمارەيان (١ شەھيد و ٢ بريندار)ە و بەھەموويان كەمتر لە (١٪)ى رّيژەى قوربانىيانى مەدەنى پيكدەھيئن.

كەسيك بەكاردەھيئندړيٹ كە بەشيك بيٹ لە ئەندامى ھيژى پيشمەرگەى حكومەتى ھەرژمى كوردستان. لەم راپۆرتەدا ئەو خەلكانەى كە كارى كارگيړى لەناو حكومەتى ھەرژمى كوردستاندا دەكەن ياخود لە يەكيك لە فەرمانگە و دامەزراوەكانى حكومەتدا دامەزراۋن، ۋەكو فەرمانبەر پيئاسەكراۋن.

بەھۆى بارودۆخى دارايى ھەرژمى كوردستان، شتيكى باۋە كە ھاوولآتيان بۆ پەيداكردنى بژيوى ژيانيان، زياتر لە كاريك ئەنجاميدەن. ھەرۋەھا لەدۋاى سەرھەلدانى قەيرانى دارايى لە سالى (٢٠١٤)ۋە، مۋچەى مانگانەى فەرمانبەرانى حكومەتى ھەرژمى كوردستان لە ناويشپاندا پيشمەرگە، بە بەردەۋامى دۋادەكەويٹ. ئەمە وايكردوۋە، كە مامۆستايان، پيشمەرگە و فەرمانبەرانى تر لەدۋاى كارى فەرمى خۆيان سەرقالّى كارى ترى ۋەكو كشتوكالّكردن، ئاژەلدارى ياخود كريكارى ببن. بۆ ئموونە،

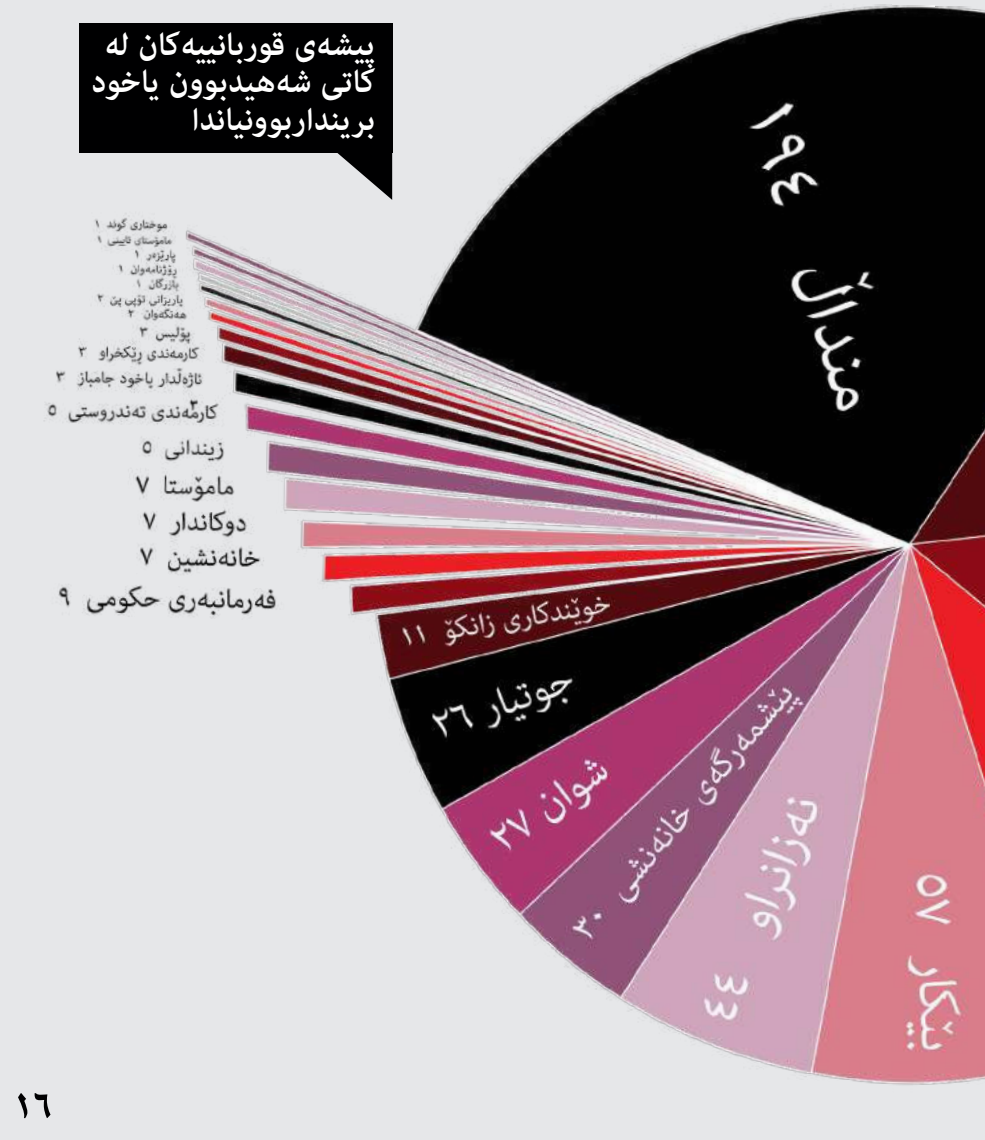
زۆرينەى ئەو پيشمەرگانەى كە لەلايەن سوپای توركياۋە بە ئامانجگيراۋن و بوونەتە قوربانى، لەكاتى كارى كشتوكالّكردندا ھيژشيان كراۋەتە سەر كە ژمارەيان (٣١) قوربانىيە كە ئەمە رّيژەى (٤٨٪)ى قوربانىيانى پيشمەرگە پيكدەھيئيت كە لەكاتى ھيژشەكەدا لە بەركى مەدەنيىدا بوون و ئەو كارانەيان كردوۋە كە ھەر ھاوولآتيىەكى مەدەنى دەيكات.

لە (١٤٪)ى قوربانىيان، كابانى مالّن كە ژمارەيان (١٠٠) قوربانى (٤٠ شەھيد و ٦٠ بريندارە)ە. (١٣٪)ى قوربانىيانى تر، ئەوانەن كە پيشەيان كاسپى بووہ و بەژمارە (٩٠) قوربانى (٦٤ شەھيد و ٢٦ بريندار)ن. رّيژەى (٩٪)ى قوربانىيان پيشەيان پيشمەرگە بووہ كە ژمارەيان (٦٥) قوربانى (٤٩ شەھيد و ١٦ بريندار)ە. (٨٪)ى ترى قوربانىيان ھيچ پيشە ياخود كارپكيان نەبووہ، كە ژمارەيان (٥٦) قوربانى (٢٩ شەھيد و ٢٨ بريندار)ە. لە (٤٪)ى قوربانىيان پيشمەرگەى خانەنشين بوون كە ژمارەيان (٣٠) قوربانى (٥ شەھيد و ٢٥ بريندار)ە. پيشەى (٤٪)ى قوربانىيانى مەدەنى شوانى بووہ كە بە ژمارە (٢٧) قوربانى (٢٠ شەھيد و ٧ بريندار)ن. جوتيارى پيشەى (٤٪)ى ترى قوربانىيانى مەدەنى بووہ كە بە ژمارە (٢٦) قوربانى (١٤ شەھيد و ١٢ بريندار)ن. رّيژەى (٢٪)ى قوربانىيان پيشەيان خوئندكار بووہ كە لە زانكۆكاندا و ژمارەيان (١١) قوربانى (٥ شەھيد و ٦ بريندار)ە. لە (١٪)ى قوربانىيانيش فەرمانبەرى حكومەت بوون كە ژمارەيان (٩) قوربانى (٦ شەھيد و ٣ بريندار)ە. (٧) قوربانى (٣ شەھيد و ٤ بريندار) پيشەيان دووكاندارى بووہ. كەمتر لە (١٪)ى

قوربانىيانى مەدەنى ھيژش و ئۆپەراسيۆنەكانى توركيا، پيشەى ترى ۋەكو كارمەندى تەندروستى (٤ شەھيد و ١ بريندار)، جامبازى مەپومالآت (١ شەھيد و ٢ بريندار)، كارمەندى رپّكخراوى ناحكومى (٣ بريندار)، زيندانى (٥ شەھيد)، پۆليس (٢ شەھيد و ١ بريندار)، ھەنگەۋان (٢ شەھيد)، يارپزانى تۆپى پڼ (٢ بريندار)، بازركان (١ شەھيد)، پۆژنامەۋان (١ بريندار)، پارژەر (١ شەھيد)، موختارى گوند (١ شەھيد) و مامۆستاي ئايينى (١ بريندار)يان ھەبووہ.

لە (٢٨٪)ى قوربانىيانى مەدەنى مندلآن، كە (٧٩ مندلآيان شەھيد و ١١٥ مندلآى تريان بريندار)بوون. ھەندېك لەو مندلآنە بۆ يارمەتيدانى خانەۋادەكانيان سەرقالّى كار و كاسپى جۆراوجۆر بوون. لەپالّ خوئندنى قوتابخانە، دوكاندارى و شوانى و جوتيارى و ئبشى تريان كردوۋە. لە (٣٤٪)ى ئەو مندلآنەى كە بوونەتە قوربانى، لە كاتى بە ئامانجگرتتياندا لە مالّى خۆياندا بوون كە ژمارەيان (٦٦) قوربانىيە. ئەمە لە كاتيكد، (٣٢٪)ى ئەو مندلآنەى كە بوونەتە قوربانى لە كاتى شوانى و جوتيارى كردندا بە ئامانجگيراۋن كە ژمارەيان (٦٤) قوربانىيە.

خانەۋادەى (١١) شەھيد و (٣٣) بريندار، لە پيئناو پاراستنى سەلامەتتيان، بريارياندا كە زانبارى لەبارەى پيشەى قوربانىيەكانيان پيشكەش نەكەن.بەمەش پيشەى (٤٤) قوربانى لەم راپۆرتەدا ئاماژەى پيئەكراۋە.

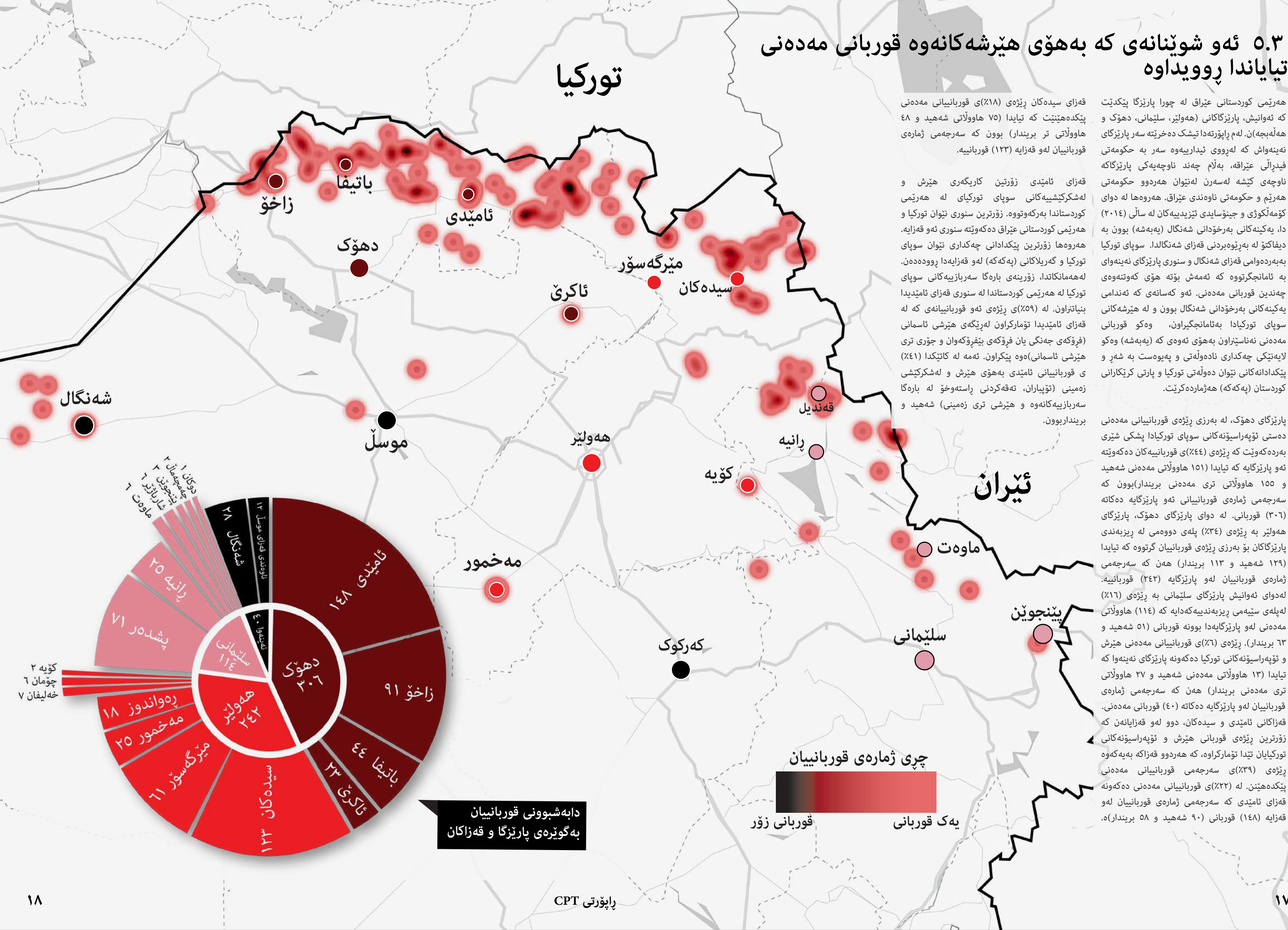
٤.٣ پيشەى قوربانىيان

۵.۳ ئەو شوپانەى كە بەھۆى ھېرشەكانەوہ قوربانى مەدەنى تىاياندا روويداوه

ھەرىمى كوردستانى عىراق لە چورا پارىزگا پىكدىت كە ئەوانىش، پارىزگانى (ھەولير، سلىمانى، دھۆك و ھەلەبجە)ن. لەم راپۆرتەدا تىشك دەخريته سەر پارىزگاي نەينەواش كە لەرووى ئىدارىيەوہ سەر بە حكومەتى فیدرالى عىراقە، بەلام چەند ناوچەيەكى پارىزگاكة ناوچەى كيشە لەسەرن لەنپوان ھەردوو حكومەتى ھەريم و حكومەتى ناوھەندى عىراق. ھەروەھا لە دواى كۆمەلگوى و جينۆسايدي ئيزيديەكان لە سالى (۲۰۱۴) دا، يەكئەكانى بەرخۆدانى شەنگال (يەبەشە) بوون بە ديفاكۆلە بەرپۆھەردنى قەزاي شەنگالدا. سوپاي توركييا بەبەردەوامى قەزاي شەنگال و سنورى پارىزگاي نەينەواى بە ئامانجگرتووه كە ئەمەش پۆتە ھۆى كەوتنەوہى چەندىن قوربانى مەدەنى. ئەو كەسانەى كە ئەندامى يەكئەكانى بەرخۆدانى شەنگال بوون و لە ھېرشەكانى سوپاي توركيادا بە ئامانجگيراون، وەكو قوربانى مەدەنى نەناسيتراون بەھۆى ئەوہى كە (يەبەشە) وەكو لاىەتتىكى چەكدارى نادەولەتى و پەيوەست بە شەر و پىكدادانەكانى ئىوان دەولەتى توركييا و پارتى كرێكارانى كوردستان (پەكەكە) ھەژماردەكری.

پاريزگاي دھۆك، لە بەرزى پړژەى قوربانىيانى مەدەنى دەستى ئۆپەراسیۆنەكانى سوپاي توركيادا پشكى شيرى بەردەكەوېت كە پړژەى (۴۴٪)ى قوربانىيەكان دەكەوېتە ئەو پاريزگايە كە تاييدا (۱۵۱ ھاوولاتى مەدەنى شەھيد و ۱۵۵ ھاوولاتى ترى مەدەنى بريندار)بوون كە سەرچەمى ژمارەى قوربانىيانى ئەو پاريزگايە دەكاتە (۳۰۶) قوربانى. لە دواى پاريزگاي دھۆك، پاريزگاي ھەولير بە پړژەى (۳۴٪) پلەى دووہمى لە پريزەندى پاريزگان بۆ بەرزى پړژەى قوربانىيان گرتووه كە تاييدا (۱۲۹ شەھيد و ۱۱۳ بريندار) ھەن كە سەرچەمى ژمارەى قوربانىيان لەو پاريزگايە (۲۴۲) قوربانىيە. لەدواى ئەوانىش پاريزگاي سلىمانى بە پړژەى (۱۶٪) لەپلەى سىيەمى پريزەندىيەكەدايە كە (۱۱۴) ھاوولاتى مەدەنى لەو پاريزگايەدا بوونە قوربانى (۵۱ شەھيد و ۶۳ بريندار). پړژەى (۶٪)ى قوربانىيانى مەدەنى ھيرش و ئۆپەراسیۆنەكانى توركييا دەكەونە پاريزگاي نەينەوا كە تاييدا (۱۳) ھاوولاتى مەدەنى شەھيد و ۲۷ ھاوولاتى ترى مەدەنى بريندار ھەن كە سەرچەمى ژمارەى قوربانىيان لەو پاريزگايە دەكاتە (۴۰) قوربانى مەدەنى. قەزاكانى ئاميدى و سیدەكان، دوو لەو قەزايانەن كە زۆرترين پړژەى قوربانى ھيرش و ئۆپەراسیۆنەكانى توركييايان تيدا تۆماركراوه، كە ھەردوو قەزاكە بەبەكەوہ پړژەى (۳۹٪)ى سەرچەمى قوربانىيانى مەدەنى پىكدەھيتن. لە (۲۲٪)ى قوربانىيانى مەدەنى دەكەونە قەزاي ئاميدى كە سەرچەمى ژمارەى قوربانىيان لەو قەزايە (۱۴۸) قوربانى (۹۰ شەھيد و ۵۸ بريندار)ە.

تورکيا

زۆرىنەى ئەو ھاوولآتییە مەدەنیانیەى كە لەقەزای ئامێدیدا بوونەتە قوربانى لەكاتى ھێرشەكاندا سەرقاڵى كارى كشتوكاڵى بوون كە پڕژەى (٤٠%)ى قوربانیانی مەدەنى قەزای ئامېدى پێكدەھێنن. (١٢%)ى قوربانیانی ترى قەزای ئامېدى لەكاتى ھېژش و بۆردومانەكاندا سەرگەرمى گەشتیاری و سەیرانکردن بوون. لە ئیستادا ناوچەییەكى فراوان لە قەزای ئامېدى وەكو ناوچەى قەدەغەكراو مامەلەى لەگەڵدا دەكرێت و نەك بەتەنیا ھاوولآتیانی ئاسایی بەلكو بەپرسانی ناوچەكەش ناتوانن سەردانى ئەو شوێنانە بكەن. لە ناوچەكانى زاپ و ئاقاشین كە دەكەونە سنورى قەزای ئامېدى، لە كۆى (٩٢) گوند، (٨٢) گوند لەلایەن سوپای توركیاوە داگیركراون و ھەر (٨٢) گوندەكە لە دانیشتوووانەكانیان چۆلكراون.

قەزای سیدەكان، لە پرێبەندى قەزاكاندا لە پلەى دووھمدا دېت كە یەكێكە لەو قەزایانەى زۆرترىن كاریگەرى ھێرشەكانى توركیای لەسەر بووە لە ھەرئیمى كوردستاندا. سیدەكان، ئامانجى بۆردومانە چروپرەكانى فرۆكە جەنگییەكانى توركیا بووە و بەھۆى ئامادەیبى سەربازى توركیاش تیایدا، ھەندېك ناوچەى سنورى ئەو قەزایە بوون بە ناوچەى قەدەغەكراو. سیدەكان بە نزیکەیی دەكەوێتە باكورى پۆژھەڵاتى ھەرئیمى كوردستانی عێراق و سنورى ھاوبەشى لەگەل وولآتى توركیادا ھەیە. یەكەمین ناوچە بوو كە توركیا بۆ دەستپێكردنى زنجیرە ئۆپەراسیۆنەكانى (چنگ) لەھەرئیمى كوردستاندا بارەگای سەربازى لەو دەقەرەدا دروستكرد و كوێستانەكانى ئەو ناوچەیە ھەوارى زۆرىنەى خێلە كۆچەرىى و پەوھەندە پەسەنەكانى كوردی تێدايە. پڕژەى (٦٧%) ى قوربانیانی ئەو قەزایە كە (٨٢) قوربانى دەكات لە پێگەى فرۆكەى جەنگییەوہ بە ئامانجگیراون. ھەروەھا (٦٠%)ى قوربانیانی قەزای سیدەكان لەكاتى ھېژش و بۆردومانەكانى توركیادا سەرقاڵى كارى كشتوكاڵى بوون و پەوھەند و كۆچەرى بوون.

پەيوەست بە ناحیەكانەوہ، ناوھەندى ناحیەى سیدەكان كە سەر بە قەزای سیدەكانە، زۆرترىن پڕژەى قوربانى ھێرشەكانى تێدا تۆماركراوہ كە بە (١٢٢) قوربانى (٧٤ شەھید و ٤٨ بریندار) پڕژەى (١٧%) ى قوربانیانی مەدەنى ھەموو كوردستان پێكدەھێنێت. لەدواى ئەوہ، ناحیەى شیلادزێى سەر بە قەزای ئامېدى كە خاوەنى (٦٩) قوربانى (٣٩ شەھید و ٣٠ بریندار)ە، بە پڕژەى (١٠%) پلەى دووھمى لە رزبەندى ئەو ناحیانەدا گرتووہ كە كاریگەرى ئۆپەراسیۆنەكانى توركیايان لەسەرە. ناحیەى دەركارى سەر بە قەزای زاخۆش، بە (٥١) قوربانى (١٤ شەھید و ٣٧ بریندار)، پڕژەى (٧%) قوربانیانی مەدەنى پێكدەھێنێت. لەدواى ئەوہ، ناحیەى سەنگەسەرى سەر بە قەزای پشدەر بە (٣٦) قوربانى (١٩ شەھید و ١٧ بریندار)، پڕژەى (٦%) ى قوربانیانی مەدەنى پێكدەھێتێت.

بەگشتى، ناوھەندى ناحیەى سیدەكان، ناحیەى شیلادزێ، ناحیەى دەركار و ناحیەى سەنگەسەر پڕژەى (٤٠%) ى سەرجەمى قوربانیانی مەدەنى ھێرشەكانى توركیا پێكدەھێنن. ناحیەكانى دەركار، شیلادزێ و سیدەكان وەكو گۆرەپانى بەرژەوھەندى سەربازى و ھەلمەتە سەربازییەكانى سوپای توركیا دادەندرێن و ھەروەھا وەكو بەستەرى جوگرافى بۆ دروستكردنى ناوچەى ئەمنى بە درېژایى سنورى نێوان عێراق - توركیا لێیان دەنۆدرێت. لەئەنجامى ئەوہدا، ھەلمەتە سەربازییە ئاسمانى و زەمینییەكانى سوپای توركیا بەبەردەوامى سنورى ئەو ناحیانەیان بەئامانجگرتووہ و لەگەل داگیركارى سەربازى و دروستكردنى ناوچەى قەدەغە بوونەتە ھۆى ئاوارەكردنى زۆرەملێى گوندنشینان. ناحیەى سەنگەسەرىش لە قەزای پشدەر كە چپای قەندیلی تێدا ھەلكەوتووہ، بەھۆى ھەبوونى سەرەكیترىن بارەگای (پەكەكە) لەسەر ئەو چپایە، بەردەوام جێگەى سەرنجى سوپای توركیا بووہ و بەھۆیەوہ پڕژەییەكى بەرزى قوربانى مەدەنى تێدا تۆماركراوہ.

قەزای زاخۆ، لەسەر ئاستى قەزاكاندا پڕژەى (١٣%) قوربانیانی مەدەنى ھېژش و لەشكركیشییەكانى سوپای توركیا پێكدەھێنێت كە خاوەنى (٩١) قوربانى (٣٦ شەھید و ٥٥ بریندار)ە. قەزای پشدەرىش بە (٧١) قوربانى (٣٢ شەھید و ٣٩ بریندار)، (١٠%)ى پڕژەى قوربانییەكان پێكدەھێنێت. لەدواى ئەوہ، قەزای باتیفا بە (٤٤) قوربانى (١٧ شەھید ٢٧ بریندار)، پڕژەى (٦%)ى قوربانیان پێكدەھێتێت. قەزای شەنگال بە (٢٨) قوربانى (٧ شەھید و ٢١ بریندار)، پڕژەى (٤%) ى قوربانیان پێكدەھێنێت. قەزای مەخمورىش، كە زۆرىنەى قوربانییەكانى ئەو قەزایە لەناو كامپى پەنابەرانى مەخموردا بوون، بە (٢٥) قوربانى (٧ شەھید و ١٨ بریندار)، (٤%) ى قوربانیان پێكدەھێنێت. لە قەزای رانیە، (٢٥) قوربانى (١١ شەھید و ١٤ بریندار) ى ھېژش و بۆردومانەكانى توركیا ھەییە كە پڕژەى (٤%) ى قوربانیان پێكدەھێنێت. لە (٣%)ى پڕژەى قوربانیانی مەدەنى دەكەوێتە قەزای ئاكرئ كە خاوەنى (٢٣) قوربانى (٨ شەھید و ١٥ بریندار)ە. قەزای پەواندزیش بە (١٨) قوربانى (٥ شەھید و ١٣ بریندار) پڕژەى (٣%)ى قوربانیان پێكدەھێنێت. ناوھەندى قەزای موسل، بە (١٢) قوربانى (٦ شەھید و ٦ بریندار)، (٢٢%)ى قوربانیانی مەدەنى پێكدەھێنێت. بەھەموو قەزاكانى، خەلیفان (٥ شەھید و ٢ بریندار)، چۆمان (٦ شەھید)، ماوہت (٢ شەھید و ٤ بریندار)، شارباژێر (٦ بریندار)، پێنجوێن (٣ شەھید)، چەمچەمال (٢ شەھید)، كۆیە (١ شەھید و ١ بریندار) و قەزای دوكان (١ شەھید)، رێژەى كەتر لە (١%)ى قوربانیانی مەدەنى ھېژش و ئۆپەراسیۆنەكانى توركیا پێكدەھێنن.

٦.٣ بەئامانجگرتنى ژنان و مندالان

بەگشتى، لە ئەنجامى ئۆپەراسیۆن و لەشكركیشییەكانى سوپای توركیادا (٧٠٢) ھاوولآتى مەدەنى بوونەتە قوربانى كە (١٩٤)یان مندالن. لەو ژمارەيشدا، (٧٩) مندالیان شەھیدبوون و (١١٥) مندالى ترىان برینداربوون. ھەروەھا لە ناو قوربانییەكاندا، (٨٥) ژن شەھید و (١١٩) ژنى ترى بریندار ھەن. لە ژمارەى گشتى قوربانیاندا، (٢٦٥) شەھیدی بەتەمەن پێگەيشتوو و (٢٤٣) بریندارى ترى بەتەمەن پێگەيشتوو ھەن. لە (٥٩%)ى ئەو مندالانەى كە بوونەتە قوربانى ھێرشەكانى توركیا، لەكاتى بۆردومان و ھېژشەكاندا یان لە مالەوہ بوون یاخود سەرقاڵى كشتوكاڵكردن یان شوانیكردن بوون.

٧.٣ زنجیرە ئۆپەراسیۆنەكانى “چنگ”

لە كۆتایی سالى (٢٠١٧)دا، سوپای توركیا بە ئامانجى كۆنترۆلى سەربازىی تەواوەتى سەر سنورى ھەرئیمى كوردستانی عێراق و دواتر دروستكردنى ناوچەییەكى ئەمنى لە باكورى خۆرھەلاتى سوريا (پوژئاوا)وہ بۆ ھەرئیمى كوردستانی عێراق، زنجیرەبەك ئۆپەراسیۆنى “چنگى” راگەياند. زنجیرە ئۆپەراسیۆنەكە بریتى بوو لە كۆمەلێك ئۆپەراسیۆنى وەكو، ئۆپەراسیۆنى “چنگ”، ئۆپەراسیۆنى “چنگى-١”، ئۆپەراسیۆنى “چنگى-٢”، ئۆپەراسیۆنى “چنگى - ھەلۆ”، ئۆپەراسیۆنى “چنگى - پلنگ”، ئۆپەراسیۆنى “چنگى - ھەورە بروسكە”، ئۆپەراسیۆنى “چنگى - ھەورە تریشقە” و ئۆپەراسیۆنى “چنگى - قوغل”. لە ساتەوہختى راگەیاندىنى ئەو زنجیرە ئۆپەراسیۆنانەوہ تاوہكو ئیستا، سوپای توركیا توانیویەتى زیاتر لە (٨٦%)ى سنورى ھەرئیمى كوردستانی عێراق كۆنترۆل بكات و لەماوہى جێبەجێكردنى ئەو ئۆپەراسیۆنانەشدا، (٢٧٤) ھاوولآتى مەدەنى (١٠٥ شەھید و ١٦٩ بریندار) بوونەتە قوربانى. لە سالى

۸.۳ بەكارھيٽاننى چەكى كىمىيائى

پَڭخىراۋى (CPT)، شارەزا و تابىەتْمەند نىيە لە ديارىکردنى ئەو پرووداوانەى كە چەكى كىمىايان تىادا بەكارھيٽىندراوە. بەلّام، گوتهى شاھەتھالّەكان، وِئە و فېدىۋى شوئىنى پرووداوەكان، شىۋەى برىنى زامدارەكان و راپۆرتى پزىشكىى سەرەتايى دكتۆرەكان، پشتراستى ئەوە دەكەنەوە كە لە ھەندىك ھيژشدا، سوپاى توركىا چەكى كىمىايى بەكارھيٽناوە. جوۆرى ماددە كىمىايىيە بەكارھاتووەكان، جوۆرى چەكى كىمىايى بەكارھاتوو و كارىگەرييە تەندروستى و ژىنگەيىيەكانى لەم راپۆرتەدا ئاماژەيان پِئەكراوە و پِئويستە لايەتّىكى ئىپودەولّەتى شارەزا لە چەكى كىمىايى لىڭكۆلّىنەوە لەم بابەتەدا بكات. باوەر وايە كە (۱۸) قوربانى مەدەنى (۹ شەھىد و ۹ برىندار)، ھەرەھا (۸ شەھىد) دىلى جەنگ كە لە زىندانەكانى (پەكەكە)دا بوون بە ھيژشى چەكى كىمىايى توركىا بووبنە قوربانى. سەربارى ئەوە، گومان دەكرىت كە لە چەندىن پرووداوى ترى وەكو پرووداوى ھيژشكردنە سەر كوڤستانى كەندەكۆلان كە پِشتر لەم راپۆرتەدا باسى لىئوەكراوە، لە ھيژش كردنە سەر ناوچەى ئاوەدان و ويرانكردنى ژىنگە و بە ئامانجگرتنى پارتى كرىكارانى

۹.۳ كارىگەرىيى كلتورى

يەكّىك لە گەورەترىن كارىگەرى كردە سەربازىيەكانى توركىا لە ھەريّمى كوردستاندا، كارىگەرييە لەسەر كلتور و نەرىتى كۆمەلايەتى ھاوولّاتىيانى مەدەنى. گوندنشىنە ئاوارەبووەكان ناتوان بگەپّئەوە بۆسەر خاكى باب و باپىرانىان، ئەمەش كارىگەرى زۆرى كلتورى وەكو لەدەستدانى شىۋازى ژيانى گوندنشىنى لەسەريان ھەبووە. دەرپەراندنى گوندنشىيان و ناچاربوونيان بە شارنشىنى، راپەلە جفاكييەكانى شىۋاندووە كە ئەمەش نەك بەتەنھا كارىگەرى لەسەر ئابوورى و بژئوى ژيانى ئەو ھاوولّاتيانە داناوە، بەلكو پەيوەندى كۆمەلايەتى، كارى ھەرەوەزى، فيستىقالّ و داب و نەرىتەكانى كۆمەلگەى بەرەو لە ناوچوون بردووە. بۆ ئموونە، چەند گوندىكى ديارىكراوى سنورى ناحىەى كانى ماسىّ، سالّانە بۆ پيّرۆزكردنى جەژنى نەورۆژ كە ھىماى سەرى سالّى نوئى كوردىيە، پروودەكەنە شاخ و زنارەكانى ئەو ناوچەيە. وەكو نەرىتّىكى دّيرىنى خۆيان، بۆ ماوەى سىّ پۆژ بەبەردەوامى ئاھەنگ دەگيړن و مەشخەلّى ئاگرى نەورۆزىيان بۆ ئەم چەند پۆژە بە گەشاوەيى دەھيّلنەوە.

دروستكردنى بارەگاى سەربازى توركىا لە چيا و زنارەكانى سنورى ناحىەى كانى ماسىّ، كۆتايى بەو نەرىتە كۆنەى دانىشتووانى ناوچەكە ھيټاوە و ھاوولّاتىيانى ناوچەكە ترسيان ھەيە كە لەكاتى ئاھەنگگيړاندا بۆردومان بكرىن ياخود لەلايەن بارەگا سەربازىيەكانەوە ھيژشيان بكرپتە سەر. لە ميانەى ئەو چاوپيڭكەوتنانەى كە ئەندامانى پَڭخىراۋى (CPT) لەگەلّ گوندنشىنە ئاوارەكاندا ئەنجاميانداون، گوندنشىنەكان بەردەوام جەختيان لەوە كردۆتەوە كە لە ژيانى پيڭكەووەيى گوند و كلتورەكەيان بىبەشكراون. باسيان لەوە كردووە كە

كوردستاندا، سوپاى توركىا چەكى كىمىايى بەكارھيٽاييت. ژمارەپەك ھاوولّاتى ناحىەى شىلادزىّ كە خۆيان شاھەتھالّ و رزگاربووى يەكّىك لە ھيژشەكانى سوپاى توركىا بوون، گەواھى ئەوەياندا كە لە سالّى (۱۹۹۱)دا، سوپاى توركىا لەپّىگەى فرۆكەى سەربازىيەوە تىزابى بەسەر ناحىەى شىلادزىّدا رژاندووە. گەواھيدەرەكان وِئەى برىنى قوربانىيانى ئەو پرووداوەيان نىشانى ئەندامانى (CPT)دا. زۆر قورسە بەكارھيٽاننى چەكى كىمىايى بەتەواوەتى پشتراستبكرپتەوە و ھىچ رِڭخىراوِيك ياخود دامەزاراوەپەكى حكومى لە ھەريّمى كوردستاندا نىيە بۆ لىڭكۆلّىنەوە و راستاندنى ئەو پرووداوانەى كە بانگەشە دەكرىت، تىاياندا چەكى كىمىايى بەكارھيٽندراييت. سەربارى ئەوە، بەھۆى ئامادەيى سەربازى توركىا لەو شوئىنانەى كە بانگەشە دەكرىت سوپاى توركىا بە چەكى كىمىايى بۆردومانى كردوون، ئەو شوئىنانە بوونەتە ناوچەى قەدەغە كراو و بەھۆى بۆردومانى بەردەوامى سوپاى توركىا لەو ناوچانەدا، قورس دەييتّ بۆ ھەر لايەتّىكى پشكەنر كە بچپتتە ئەو شوئىنانە و لىڭكۆلّىنەوە و پشكنين لە ئەگەرى بەكارھيٽاننى چەكى كىمىاييدا بكات.

تەنيا يەك داواكارىيان ھەيە ئەويش گەرانەوەيانە بۆ گوندەكانيان و سەرپشك كردنىانە لە ھەلّبژاردنى ئەو شىۋازە ژيانەى كە لەسەرى راھاتوون. لەو ناوچانەى كە سوپاى توركىا لە ھەريّمى كوردستاندا داگيرىكردوون، نەرىتە دّيرىنەكان و بۆنە و فيستىقالّ و كۆبوونەوەى كۆمەلايەتى گوندنشىيان و شىۋازى ژيانى خەلكە پەسەنەكان، يان لەناو براون ياخود وردە وردە بەرەو لەناوچوون دەپۆن.

سەربارى ئەمانە، ھەر كاتپك كە سوپاى توركىا دەست بەسەر ناوچەپەكدا دەگرپت، ئەوا بە ئەنقەست ئەو شوئىنانە دەكاتە ئامانج كە شوپىى ميژووين، وەكو قەلّ و شوئىنەوارى دّيرىن و بارەگاى سەربازىيان تىادا دورستدەكات. بۆ ئموونە، كاتپك سوپاى توركىا لە سالّى (۲۰۲۱)دا، (ئۆپەراسىيۆنى چنگى - ھەورە بروسكە) ى راگەياند لە دەفەرى بەروارى بالّا، يەكەم شوپىن كە سوپاكە داگيرىكرد و بارەگاى سەربازى تىادا دامەزراند، (قەلّاى قومرى) بوو كە دەكەوِپتە سەر چياپەكى دەفەرى بەروارى بالّا، لە ئىۋان ھەردوو گوندى ھرورىّ و قومرى لە ناحىەى كانى ماسىّ. قەلّاى قومرى كە تەمەنى زياتر لە (۱۸۰۰) سالّە، يەكەمىين بارەگاى سوپاى توركيائى لە دەفەرى بەروارى بالّادا، تىادا جيگيړكرا.

ئامادەيى سەربازى سوپاى توركىا و بۆردومان و ھيژشە بەردەوامەكانى سوپاكە، كارىگەرى نەرىنى كردۆتە سەر كەرتى گەشتىارى. بەتايىبەتى پّژئەى گەشتيار لە ناوچە گەشتيارىيەكانى سەر سنور و ئەو سەيرانگاىانەى تر كە لەلايەن سوپاى توركياوە بە ئامانجگىراون، پرووبەپروى

كەمبوونەوەپەكى بەرچاو بۆتەوە. كەمبوونەوەى رِژئەى گەشتىارى، پەيوەندىيەكى راستەوخۆى بە ژمارەى ھيژش و بۆردومانەكانە لە ھەر سالىڭىدا. لەوە زياتر، سوپاى توركىا لە پّىگەى تاكتىكى تايبەتەوە ھەولّى نەھيژشتنى متمانە لە ئىۋان ھاوولّاتىيانى سەر سنور و جفاكەكەياندا دەدات و بە ئاراستەى تپكدانى پەيوەندى كۆمەلايەتى گوندنشىنان كار دەكات. ئەمە لە كاتپكدايە متمانە و پەيوەندى كۆمەلايەتى دوو كۆلّەكەى سەرەكى پيڭھيٽىنانى كۆمەلگەى كوردىن. بۆ ئموونە، بلّاووبوونەوەى دەنگۆى ئەوەى كە ھاوولّاتىيانى مەدەنى خۆيان زانىارى بە سوپاى توركىا دەدەن لەسەر ئەو شوئىنانەى كە سوپاكە ھيژشى دەكاتە سەر و ھەماھەنگى ھەوالگرى لەگەلّ توركىادا دەكەن، بووەتە ھۆى ئەوەى كە ھاوولّاتيان لەو

لە (۷۰۲) قوربانى مەدەنى ئۆپەراسىيۆن و لە شكرىڭشىيىيەكانى سوپاى توركىا، (٦٤٨) قوربانى (۳۲۱ شەھىد و ۳۲۷ برىندار) بە نەتەوە كوردن، كە ئەمەش (۹۲٪)ى پِژئەى قوربانىيانى مەدەنى ھيژشەكانى توركىا پيڭدەھيٽييت. (٤٩) قوربانى مەدەنى (۱۸ شەھىد و ۳۱ برىندار) بەنەتەوە عەرەبن كە ئەمەش پِژئەى (۷٪) ى قوربانىيانى مەدەنى پيڭدەھيٽييت. كەمتر لە (۱٪)ى قوربانىيانى ترى مەدەنى بەنەتەوە تورك (٤ شەھىد) و دانىماركى (۱ شەھىد)ن.

ناوچانەدا ترسيان لە يەكترى ھەييتّ و متمانە لە ئىۋانياندا نەميٽييت. لە ناحىەى بەرمىزەى سەر بە قەزائى سىدەكان، ھاوولّاتىيانى مەدەنى بەردەوام باس لەو سانسۆرە دەكەن كە سوپاى توركىا خستويەتە سەر ميديا كوردىيەكان. ئەو سانسۆر و تەشويش خستەنە سەر سىگنالّى ميديا كوردىيەكان، بووەتە ھۆى ئەوەى كە ئەو ئەوە تازەيەى لەدواى سالّى (۲۰۱۷) لە بەرمىزە لە داىكبوون، نەتوان بە كوردىيەكى رەوان قسە و گفتوگۆ بكەن بەلكو بەھۆى گوڤگرتن و سەپرکردنى ميدياى توركى، بەشپكى زۆريان فِئرى زمانى توركى بوون. بە شىۋەپەكى گشتى، ئامادەيى سوپاى توركىا، بەپِژئەى جياواز كارىگەرى كردۆتە سەر كلتورى كۆمەلگەى چەند ناوچەپەكى جيا جياى ھەريّمى كوردستانى عىراق.

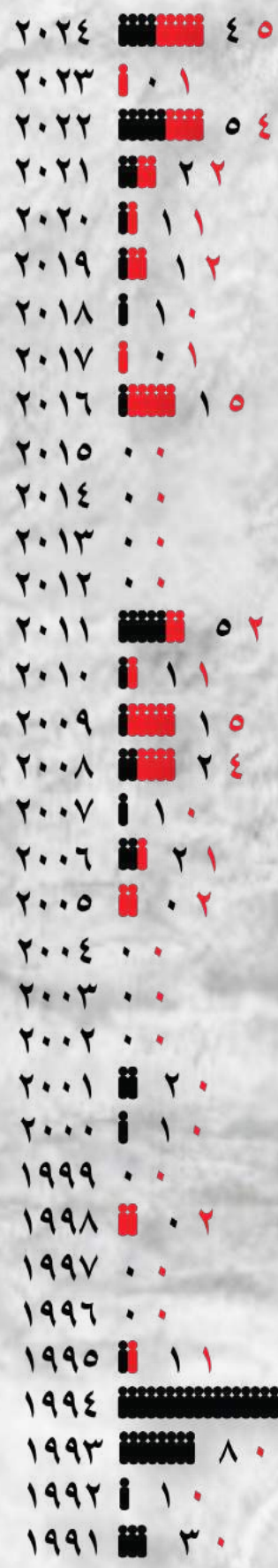
IV. ئۆپەراسىيۆنە سەربازىيەكانى ئىران

كىلگەيەكى كشتوكالى لە گوندى بەرمىزە لە قەزای
سىدەكان، كە بەھۆی یۆردومانەكانى توركيا لە
سالى ۱۵۲۰۱۸ سوتاوه.

سەرجه مى قوربانيانى مهدهنى ئۆپه راسيۆنه كانى ئيران له باكورى عىراق

اى كانوونى دووه مى ۱۹۹۱ بۆ ۳۰ى حوزه يرانى ۲۰۲۴

تيمه كانى دروستكه رى ناشتى كۆمه لگه (CPT)، له دواى كۆكرده وهى به لگه نامه كان توانى بيسه لمېنېت كه له (اى كانوونى دووه مى ۱۹۹۱)هوه تاوه كو (۳۰ى حوزه يرانى ۲۰۲۴)، (۱۹۴۳) هاوولآتى مهدهنى بههۆى ئۆپه راسيۆن و لهشكر كيشيه كانى سوپاى پاسدارانى ئيران له خاكى هه رېمى كوردستاندا بوونه ته قوربانى، كه لهو ژماره يه (۸۱) هاوولآتى مهدهنى شه هيد بوون و (۶۲) هاوولآتى ترى مهده نيش بريندار بوون. له دواى كۆتاييهاتن به شەرى نتيوان عىراق - ئيران له سالى (۱۹۸۸)، سوپاى پاسدارانى ئيران بهردهوام بوو له ئەنجامدانى ئۆپه راسيۆن و به ئامانجگرتنى ناوچه سنورييه كان. رېژهى قوربانيانى مهدهنى هيرشه كانى ئيران، له زۆربهى ساله كاندا تارادده يهك وهكو يه كه، به لام سالى (۱۹۹۴) به خويئاو يترين سال له لهشكر كيشيه كانى سوپاى پاسداران بۆ سه ر هه ريمى كوردستان هه ژمار ده كرېت كه (۳۸) هاوولآتى مهدهنى شه هيد و (۲۳) هاوولآتى ترى مهدهنى لهو ساله دا بريندار بوون. به تنيا سالى (۱۹۹۴)، رېژهى (۴۳٪)ى قوربانيانى مهدهنى هيرشه كانى ئيران بۆ سه ر هه ريمى كوردستان پي كده هينيت. له (۹۳٪)ى قوربانيانى مهدهنى، بههۆى هيرشى زه مينى سوپاى پاسداران شه هيد ياخود بريندار بوون. له (۷٪)ى قوربانيانى ترى مهدهنى بههۆى هيرشى ئاسمانى سوپاى پاسداران بوونه ته قوربانى. له سالى (۲۰۱۳)هوه، ئيران به لايه نى كه مه وه (۱۵۱) بنكه و

هېما بۆ هه ر بريندار يكي مهدهنى له ئەنجامى لهشكر كيشيه كانى سوپاى پاسدارانى ئيران
هېما بۆ هه ر شه هيد يكي مهدهنى له ئەنجامى لهشكر كيشيه كانى سوپاى پاسدارانى ئيران

۱.۴ جۆرى هيرشه كان

زۆرينه ى قوربانيانى مهدهنى هيرش و لهشكر كيشيه كانى سوپاى پاسداران له هه ريمى كوردستاندا، له ئەنجامى تۆپباراندا بوونه ته قوربانى. (۱۱۱) قوربانى مهدهنى (۶۳ شه هيد و ۴۸ بريندار) بههۆى تۆپبارانه وه پي كراون كه ئەمه رېژهى (۷۸٪)ى قوربانيانى مهدهنى لهشكر كيشيه كانى ئيران پي كده هينيت. جۆرى هيرشه كانى سوپاى پاسداران كه قوربانى مهده ننيان لي كه وه تۆته وه، به م شي وه يه ى لاي خواره وه يه:

- (۱۱۱) قوربانى مهدهنى بههۆى تۆپبارانه وه (۶۳ شه هيد و ۴۸ بريندار)
- (۱۹) قوربانى مهدهنى بههۆى ته قه كردن له باره گا سه ربازيه كانى ئيرانه وه (۱۳ شه هيد و ۶ بريندار)
- (۱۰) قوربانى مهدهنى بههۆى هيرشى فرۆكه بي فرۆكه وانه كانه وه (۵ شه هيد و ۵ بريندار)
- (۳) قوربانى مهدهنى بههۆى ته قينه وه (۳ بريندار)

ته قينه وه وه كو:

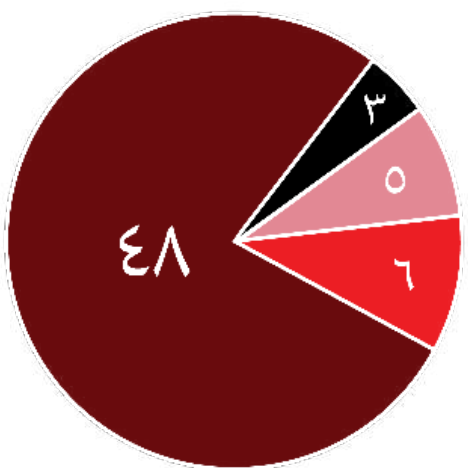
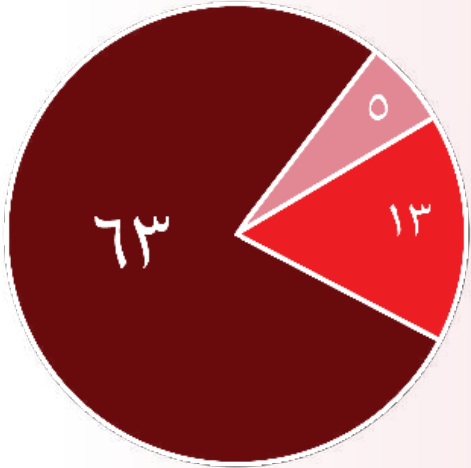
- (۳) قوربانى بههۆى ته قينه وه ى مين (۳ بريندار)

قوربانيانى هيرشه كانى ئيران به زۆرى نيشته جيى ئەو گوند و شاره دنيانه ن كه نزي كن له سنورى ئيرانه وه. سوپاى پاسدارانى ئيران ئاماده يى سه ربازي به دريژايى سنور فراوان كردوو و ههروه كو ئەوه ى كه پيشتر باسكرا ژماره يه كى زۆر باره گاي سه ربازي نوپى له هه ريمى كوردستاندا بنياتناوه. هاوولاتيانى مهدهنى گه واهى ئەوه ياندوه، كه هه ندېك جار سه ربازانى ئيرانى له باره گا كاننيانه وه ته قه له شوان و مه دراره كان ده كن و له ناو گونده كان و له وه رگا نزي كه كانى سه ر سنور مه رومالآتى ئاژه لداره كان بۆخويان ده بن. سوپاى پاسداران به ده ورى باره گا سه ربازيه كانيدا له قه زاي چۆمان، ميني چاندوو و كه ئەمه ش مه ترسى خستۆته سه ر گياني ئەو هاوولاتيانه ى كه له گونده كانى نزيك ئەو باره گايانه دا ده ژين و قوربانى مهدهنى لي كه وه تۆته وه.

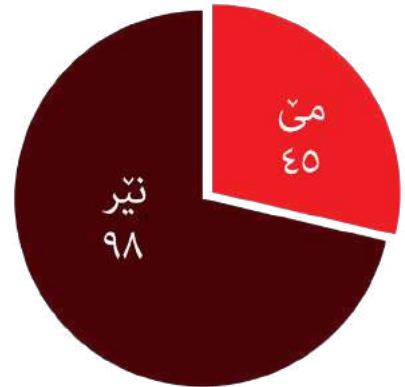
جۆرى ھېرش كە شەھىدى
لېكەوتۇتەوھە (ئىران)

جۆرى ھېرش كە برىندارى
لېكەوتۇتەوھە (ئىران)

۲.۴ بە ئامانجگرتنى ژنان و مندالان

بە شۆەپەكى گشتى، (۱۴۳) ھاوولالتى مەدەنى بەھۆى ھېرش و لەشكركىشىبەكانى كۆمارى ئىسلامى ئىران بوونەتە قوربانى، كە (۴۴) قوربانىيان مندال بوون و بەمەش مندالانى قوربانى رېژەى (۳۱%)ى قوربانىيانى مەدەنى ھېرشەكانى ئىران پىكدەھىنن. لە ژمارەى مندالانى قوربانى (۲۸) منداليان شەھىد و (۱۶) مندالى تریان برىنداربوون. سەربارى ئەوھ، لە (۹۹) قوربانى مەدەنى بەتەمەن پىگەىشتوو، (۴۵) قوربانى مەدەنى (۲۶) شەھىد و ۱۹ برىندار) ژنن. لە (۴۳%)ى قوربانىيانى مندال لەكاتى راكردن و خۆشاردنەوھ لە ترسى بۆردومانەكانى ئىراندا بەئامانجگىراون و بوونەتە قوربانى.

عەلى كە لەبۆردومانىكى سوپاى پاسدارانى ئىران بۆسەر ناوچەى بەرەزىن، بەسەختى برىنداربوو لەكاتىكدە سەرقالى كارى جوتيارى بوو لە باخەكەى خۇياندا. لەھەمان بۆردوماندا، زەپتونى خوشكى عەلى شەھىدبوو و سىروانى براشى برىنداربوو. پزىشكەكان، توانىويانە لەرېگەى نەشتەرگەرىيەوھ ۱۶ پارچە تۇپ لە جەستەى عەلىدا دەرېھنن.

۳.۴ بە ئامانجگرتنى ھاوولالتىيانى مەدەنى

فاتىمە عەلى لەسەر گۆرى كۆرە يەك مانگەكەى. كۆرەكەى لە بۆردومانەكەى قەلادىق لەگەل ۲۰ ھاوولالتى ترى مەدەنىدا شەھىد بوون. لەھەمان بۆردوماندا، فاتىمە و كچىكى مندالىشى بە سەختى برىنداربوون.

بە ئامانجگرتنى جوتيارانى كويستانەكانى بەرەزىن

لە (۱۹ى تەمموزى ۲۰۱۹)دا، تۆپخانەكانى سوپاى پاسدارانى ئىران بۆ ماوھى زياتر لە يەك كاتمېر بۆردومانى كويستانەكانى بەرەزىنيان لە قەزاي سىدەكان كىد. لەو تۆپبارانەدا، ھاوولالتىيەكى مەدەنى شەھىد بوو و دوو ھاوولالتى ترى مەدەنى برىنداربوون، كە يەككىك لە برىندارەكان مندال بوو. قوربانىيەكان خوشك و برا بوون و لەكاتى بۆردومانەكەدا، سەرقالى كاركردن بوون لە بېستانى خەيار و تەماتەكانياندا و ئەندامانى ترى خىزانەكەيان بۆ بەشدارىكردن لە پرسەى خىمىكيان سەردانى شارۆچكەيەكى نزىك لە بەرەزىنيان كىدبوو. ئەوكاتە، ھىزىكى پىشمەرگەكانى پارتى دېموكراتى

ھېرشكردنە سەر ھەولير

لە (۱۵ى كانوونى دووھمى ۲۰۲۴)دا، كاتىك ئىران بە موشەكى بالىستىك ھېرشى كىدە سەر دەووروبەرى پايتەختى ھەرېمى كوردستان، بە فرۆكەى بىفرۆكەوان مالى ھاوولالتىيەكى مەدەنى لە دەووروبەرى شارى ھەولير بە ئامانجگىرا. بەھۆى ئەو ھېرشە (۹) ھاوولالتى مەدەنى (۴) شەھىد و ۵ برىندار) بوونە قوربانى. (۵) لە قوربانىيەكان ئەندامى يەك خىزان بوون كە دووانيان مندال بوون. لەناو قوربانىيەكانى تردا (۳) خىزمەتكارى بە نەتەوھە فلىپپىنى، مىوانىكى ئىماراتى ھەبوون. ئىران

كۆمەلگوزى قەلادىق

بەككىك لەو ھېرشانەى ئىران كە زۆرتىر قوربانى مەدەنى و قوربانى مندالى لېكەوتەوھە، تۆپبارانى (۶ى ئابى ۱۹۹۴) بوو بۆ سەر شارۆچكەى قەلادىق كە دەكەوتتە نىزىك سنورى ئىران و لەو رىوداوەدا (۲۱) ھاوولالتى مەدەنى شەھىد بوون و (۷) ھاوولالتى ترى مەدەنى برىنداربوون. قەلادىق بە دوورى (۲۸) كىلۇمەتر دەكەوتتە نىزىك سنورى ئىران. ئەو ھاوولالتىيە مەدەنىيەنى كە لەم رىوداوەدا بوونە قوربانى، لەترسى بۆردومانە بەردەوامەكانى ئىران لە ماوھى شەرى ناوخۆى حىزبە كوردىيەكانى ھەرېمى كوردستان، لەناو ژېرزمىنى مالىوھەدا خۇيان پەنا دابوو. لەكاتى وەرگرتنى پشوو و ئاو خواردنەوھەدا لە حەوشەى مالىكەدا، بوونە ئامانجى تۆپكى سوپاى پاسداران و بوونە قوربانى. لەو رىوداوەدا، لە (۲۱) شەھىد مەدەنى، (۱۶) شەھىدىيان مندال و لە (۷) برىندار، (۵) برىندارىيان مندال بوون. ئەم رىوداوە، دەرخەرى كارىگەرى ھېرشى بىكە و بارەگا سەربازىيەكانە لەسەر ھاوولالتىيانى مەدەنى و نىشاندىرى ئەوھە كە چۆن تۆپخانەكانى ئىران تەننەت ناوچە ئاوەدانە مەدەنى نىشەنەكانىش بە ئامانج دەگىرن.

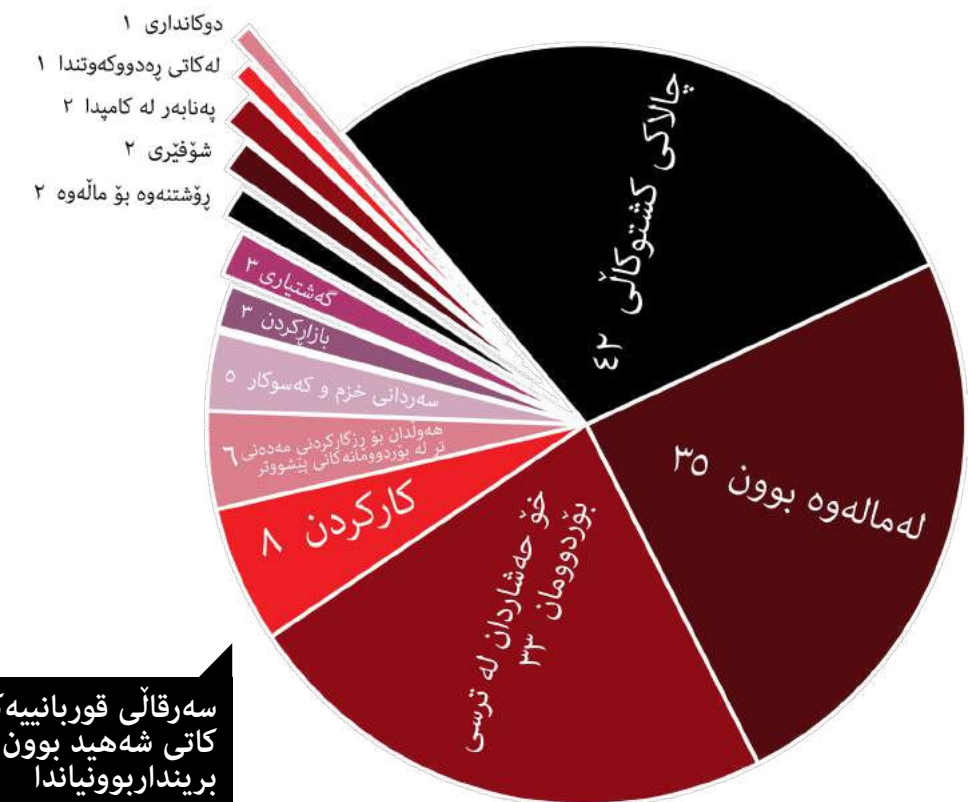
كوردستانى ئىران (حدكا) لە كويستانەكانى بەرەزىندا ھەبوون بەلام ھىچ بىكە و بارەكايەكيان لە نىزىك مالى و رەز و باخى ھاوولالتىياندا نەبوو. لەو بۆردومانەدا، تەنيا ئەو سىخ خوشك و براپە بوونە قوربانى و پىشمەرگەكانى (حدكا) كۆزارا و برىندارىيان نەبوو. ئەم رىوداوە، دەرخەرى ئەو راستىيەيە كە چۆن ھەرەمەكيانە و ھەندېكجارىش بە ئەنقەست، ھاوولالتىيانى مەدەنى بەھۆى ھېرشى تۆپخانەكانى سوپاى پاسداران بۆسەر ناوچە ئاوەدان و دوورەدەست و كشتوكالىيەكان بەئامانجدەگىرېن.

بانگەشەى ئەوھى دەكرد كە ھۆكارى ئەو ھېرشە ئەوھە بوو، مالى بە ئامانجگىراوھەكە مۆلگەى دەرگاى ھەوالگىرى ئىسرائىلى (مۆساد) بوو. ئەمە لە كاتىكدە، ئىران ھىچ بەلگەيەكى بۆ پىشتراستىكردنەوھى ئەو بانگەشەنە خەستۆتە رىو. ئەم رىوداوە، نىشانەى گۆرانكارىيەكى گەورە بوو لە ئامادەى سوپاى پاسدارانى ئىران بۆ ئەنجامدانى ھېرشى ناسمانى بۆسەر ناوچەى ئاوەدان و شوىنى نىشتەجىبوونى ھاوولالتىيانى مەدەنى.

۴.۴ کاری قوربانینانی مه‌دهنی له کاتی هێرشه‌کاندا

به‌گشتی، کشتوکارکردن و له‌ماله‌وه‌بوون و خۆشاردنه‌وه له‌ترسی بۆردومانه‌کان، ئەو سێ شتە سەرەکییەن که قوربانیانی مەدەنی له‌کاتی هێرش و بۆردومانه‌کانی ئێراندا پێی‌وه‌سه‌رقاڵ بوون. له‌ (۲۹٪) قوربانیانی مەدەنی هێرشه‌که‌کانی ئێران، له‌کاتی کشتوکارکردندا به‌ئامانج‌گیروان که ژماره‌یان (۲۰ شه‌هید و ۴۲ بریندار)ه. (۲۴٪)ی قوربانییه‌کان له‌مالی خۆیاندا به‌ئامانج‌گیروان و بوونه‌ته‌ قوربانی که ژماره‌یان (۱۹ شه‌هید و ۱۶ بریندار)ه. هه‌روه‌ها (۲۳٪)ی قوربانیانی تری مەدەنی له‌کاتی هه‌لاتن و خۆ‌ه‌شاردان له‌ترسی بۆردومانه‌کان بوونه‌ته‌ قوربانی که ژماره‌یان (۲۲ شه‌هید و ۱۱ بریندار)ه.

کشتوکارکردن، کاری جوتیاری، شوانی، کۆکردنه‌وی
گژوگیای خۆپسک، هه‌نگه‌وانی، پاره‌ماسی و له‌وه‌پاندنی
مه‌رومالات له‌خۆ ده‌گریت. له (۱۹٪)ی قوربانیان له‌کاتی
له‌وه‌پاندنی مه‌رومالاتدا به‌ ئامانجگیروان که ژماره‌یان
(۱۵) شه‌هید و ۱۲ برینداره. (۵٪)ی تری قوربانیان
مه‌ده‌نی (۴) شه‌هید و ۳ بریندار له‌کاتی کاری جوتیاریدا
شه‌هید یاخود بریندارکړاون. ئه‌و هاوولتییانه‌ی که
له‌کاتی کۆکردنه‌وی گژوگیای خۆپسکدا له‌لایه‌ن ئێران‌ه‌و
به‌ ئامانجگیروان ژماره‌یان (۱) شه‌هید و ۵ برینداره(ه) و
به‌مه‌ش (۴٪)ی قوربانیانی مه‌ده‌نی هێرشه‌کانی ئێران

سەرقالی قوربانیه کان له
کاتی شه هید بوون یاخود
بریندار بوونیاندا

پیکدههین. (۱٪) ی قوربانییانی تری مهدهنی له کاتی په وهنیددا و له کویتانه کان به ئامانجگیراون که ژماره یان (۲ بریندار) ه.

به هه‌مان شیوهی سوپای تورکیا، سوپای پاسدارانی ئیرانیش به بهره‌دوامی له‌ڕینگهی تۆپخانه‌کانیی‌هه شوینی ئاوهدان و زهویییه کشتوکالییه‌کان به ئامانجده‌گریت. بهره‌دوامی ئەو تۆپبارانه، قوربانی مه‌ده‌نی لیکه‌وتۆته‌وه و کاریگهریشی کردوته سه‌ر بژێوی ژیا‌نی هاووڵاتیان.

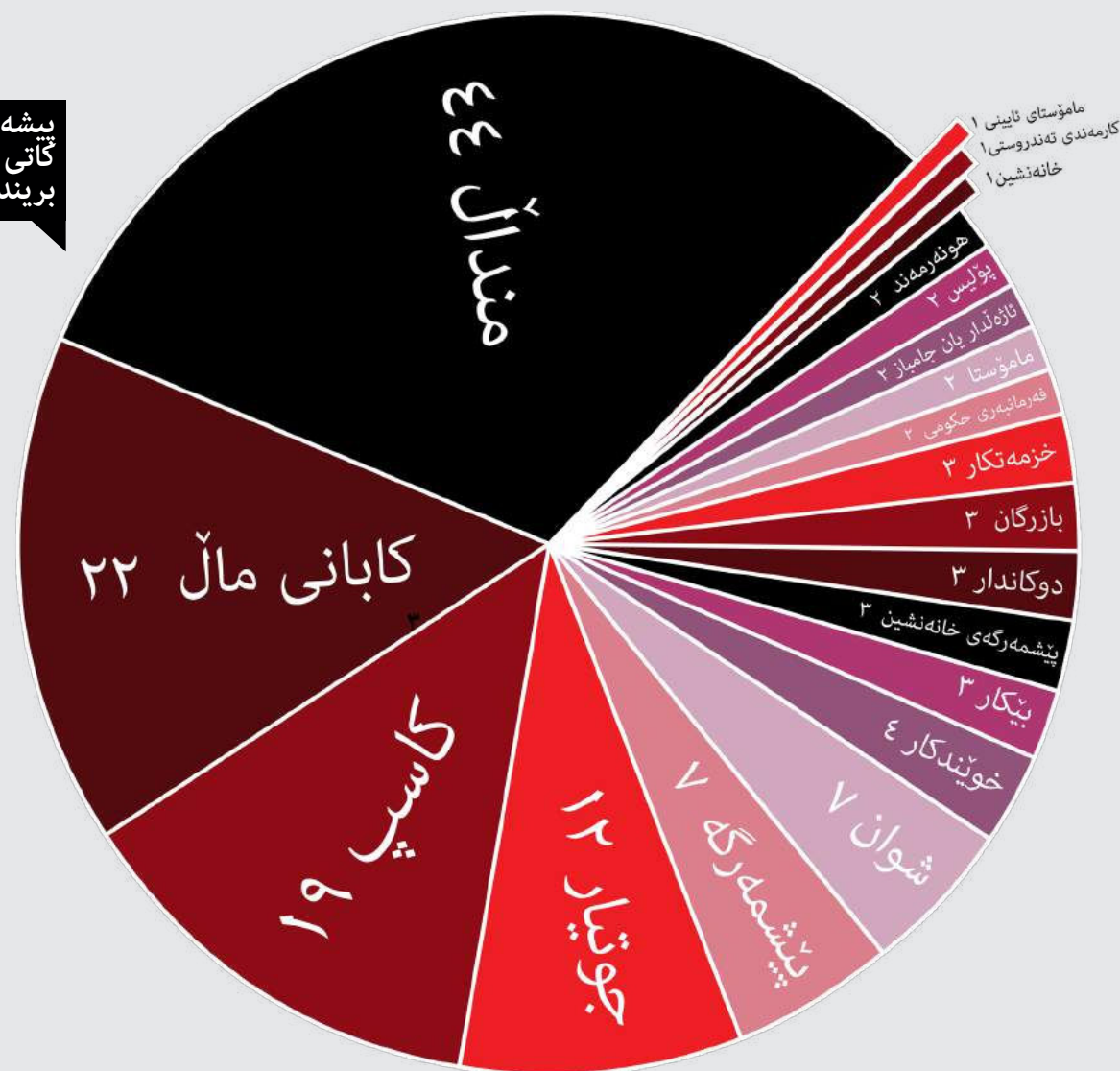
له (٦١٪) ی قوربانیانی مه‌دهنی (٥ شه‌هید و ٣ بریندار) له‌کاتی کاسپیک‌کردندا به ئامانجگیراون. (٤٪) ی قوربانیانی تری مه‌دهنی (٥ شه‌هید و ١ بریندار) له کاتی هه‌وڵدان بۆ پرگارکردنی هاوولاتیانی تری مه‌دهنی له کاتی بۆردومانه‌کاندا به ئامانجگیراون. (٣٪) ی قوربانیانی تری مه‌دهنی (٣ شه‌هید و ٢ بریندار) له‌کاتی سه‌ردانی کردنی خرم و کهسکاریاندا به ئامانجگیراون. (٢٪) ی قوربانیانی تری مه‌دهنی (١ شه‌هید و ٢ بریندار) له کاتی بازارکردن و شت کریندا به ئامانجگیراون. به‌هه‌مان شۆبه، ئه‌و قوربانییه مه‌دهنیانه‌ی که له‌کاتی گه‌شت و سه‌یراندا به ئامانجگیراون، ژماره‌یان (١ شه‌هید و ٢ بریندار) ه و (٢٪) ی قوربانیانی مه‌دهنی پێکده‌هێنن. (١٪) ی تری قوربانیان (١ شه‌هید و ١ بریندار) له کاتی گه‌رانه‌وه بۆ ماڵه‌وه به ئامانجگیراون. (١٪) ی تری قوربانیان (٢ بریندار) له کاتی شۆفیری کردندا، یاخود سه‌رنشینی له ئۆتۆمبیلدا پێکراون. پێژیه‌ی په‌ناهه‌رانی قوربانی هێرشه‌که‌انی ئێران (١٪) ه. هه‌روه‌ها که‌متر له (١٪) ی قوربانیان له‌کاتی دوکاندارێ (١ شه‌هید) و په‌دووکه‌وتن (١ شه‌هید)، له‌لایه‌ن^١ سوپای پاسدارانه‌وه به ئامانجگیراون.

له سالی (۱۹۹۵)دا، کاتیک کچیکې تهمهن (۲۸) سال له‌لایهن څیزانه‌کویه‌وه پږگری لیدنه‌کړت که شوو به دلخوازه‌کې ځوی بکت، له‌گل خوش‌وېسته‌کیدا په‌دوو ده‌کوېت. له‌کاتی هه‌لتیاندا، له‌لایهن سوپای پاسدارانی تیرانه‌وه بوردومان ده‌کړن و که‌چه شهید ده‌کړت.

۵.۴ پیشه‌ی قوربانیان

سټ جۆری پېشه، که به زوړی قوربانيه کان بهر له وهی بڼه ټامانچي له شکرکېشيه کاني سوپای پاسدارانی ټيران بؤ ځایانی پروژانه یان پښانه وه سه رقائ بوون، بریتین له جوتیارۍ، کاسپي و کابانی مال. له (۱۵٪) ی قوربانيانی مهدهنی کابانی مال بوون که ژماره یان (۲۲) قوربانی (۱۱) شهید و ۱۱ برینداره. له (۱۳٪) ی قوربانيانی مهدهنی کاسپکار بوون که ژماره یان (۱۹) قوربانی (۱۰) شهید و ۹ برینداره. (۸٪) ی تری قوربانيانی مهدهنی (۹) شهید و ۳ و بریندار) پېشه یان جوتیارۍ بووه.

له (۵۰٪)ی قوربانیانی تری مهدهنی پیشه‌یان پیشمه‌رگایه‌تی بووه که ژماره‌یان (۷) قوربانی (۵ شه‌هید ۲ و بریندار)ه. به‌همان شیوه (۵۰٪)ی قوربانیانی تر شوان بوون که ژماره‌یان (۷) قوربانی (۵ شه‌هید و ۲ بریندار)ه. ئەو قوربانیانی‌ه‌ی که خۆ‌ئیندکار بوون ژماره‌یان

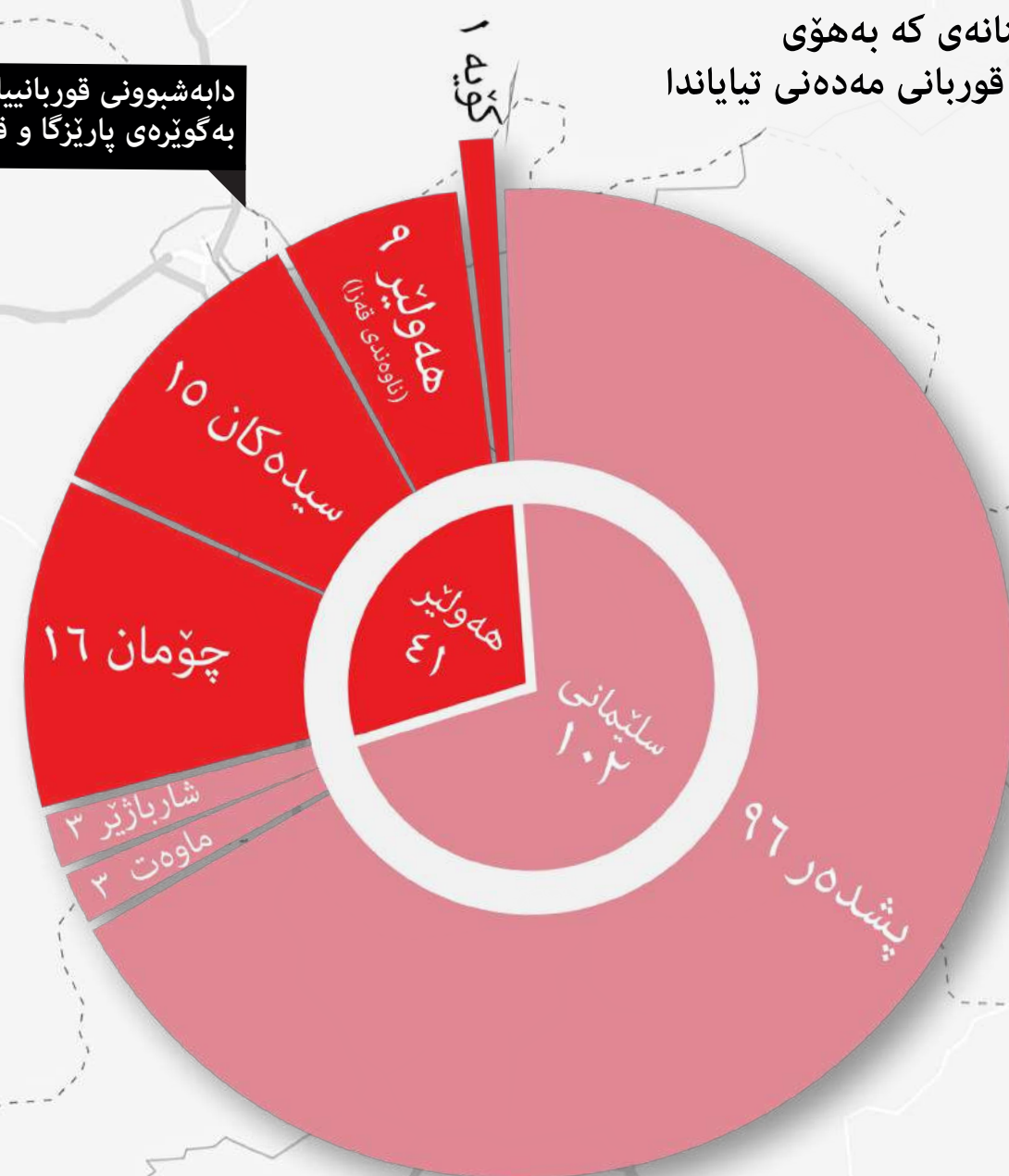
پیشه‌ی قوربانیه‌کان له
گاتی شه‌هیدبوون یاخود
برینداربوونیاندا

۶.۴ ئەو شوپانەنى كە بەھۆى ھېرشەكانەو قوربانى مەدەنى تىياندا پروویداو

دابه‌شېوونى قوربانىيان
بەگوپره‌ى پارېزگا و قەزاكان

چرى ژماره‌ى قوربانىيان

يەك قوربانى
قوربانى زۆر

پارېزگای سلېمانى، لە ژماره‌ى قوربانىيانى مەدەنى ئۆپەرەسيۆن و ھېرشەكانى سوپای پاسدارانى ئيراندا، پشكى شيرى بەردەكەوېت و پڙه‌ى (۷۱٪)ى قوربانىيانى مەدەنى ھېرشەكانى ئيران دەكەوېتە پارېزگای سلېمانى كە ژماره‌ى قوربانىيان لەو پارېزگايە (۱۰۲) قوربانى (۶۲ شەھيد و ۴۰ بريندار)ە. زۆرترين سنورى ھاوبەشى نتيوان ھەريمى كوردستانى عىراق و كۆمارى ئىسلامى ئيران دەكەوېتە پارېزگای سلېمانى. پارېزگای ھەولير بە (۴۱) قوربانى (۱۹ شەھيد و ۲۲ بريندار)، (۲۸٪)ى قوربانىيانى مەدەنى ھيرش و لەشكرتېشپه‌كانى ئيران لە ھەريمى كوردستاندا پڙكەھيئتيت.

لەسەر ئاستى قەزاكاندا، قەزای پشدر لە پارېزگای سلېمانى زۆرترين پڙه‌ى قوربانىيانى مەدەنى ھيرش و ئۆپەرەسيۆنەكانى ئيرانى تيدا تۆماركراوہ و بە (۹۶) قوربانى (۵۹ شەھيد و ۳۷ بريندار)، پڙه‌ى (۶۷٪)ى قوربانىيانى مەدەنى پڙكەھيئتيت. دەكرېت يەكيك

كۆمارى ئىسلامى ئيران بەمەبەستى وەدەستھيئەنانى ئامانجە سياسى و ستراتېژيپه‌كانى خۆى، لە نتيوان حزبە شەركەرەكاندا ياريپه‌كى سياسى و سەربازيى ئەنجامدەدا و ھەر جارە و پشتيوانى لايەنتيكي لە دۆى لايەنتيكي تر دەگرد. بەھۆى ئەمەوہ چەندين ھاوولاتى مەدەنى بوونە قوربانى ھيرش و دەستتيوہردانەكانى ئيران لە ھەريمى كوردستانى عىراقدا.

قەزای چۆمان لە پارېزگای ھەولير، بە (۱۶) قوربانى (۱۰ شەھيد و ۶ بريندار)، پڙه‌ى (۱۱٪)ى قوربانىيانى مەدەنى ھيرشەكانى سوپای پاسداران بۆسەر ھەريمى كوردستان

پڙكەھيئتيت. قەزای سیدەکان بە (۱۵) قوربانى (۴ شەھيد و ۱۱ بريندار)، (۱۰٪)ى قوربانىيانى مەدەنى پڙكەھيئتيت. ھەرچى قەزای ناوہندى ھەوليريشە، پڙه‌ى (۶٪)ى قوربانىيانى مەدەنى پڙكەھيئتيت كە خاوەنى (۹) قوربانى (۴ شەھيد و ۵ بريندار)ە. قەزای ماووت بە (۳) قوربانى (۲ شەھيد و ۱ بريندار)، پڙه‌ى (۲٪)ى قوربانىيانى مەدەنى پڙكەھيئتيت. قەزای شارباژيريش بە (۳) قوربانى (۱ شەھيد و ۲ بريندار)، پڙه‌ى (۲٪)ى قوربانىيانى مەدەنى پڙكەھيئتيت. قەزای كۆپە، پڙه‌ى كەمتر لە (۱٪)ى قوربانىيانى مەدەنى پڙكەھيئتيت كە تەنيا (۱) شەھيدى مەدەنى تيدا تۆماركراوہ. ناوہندى شارۆچكەى قەلادزى و ناحيەى

ژاراوہ كە ھەريەكەيان پڙه‌ى (۲۱٪)ى قوربانىيانى مەدەنى ھيرشەكانى سوپای پاسداران پڙكەھيئتین و بەيەكەوہ پڙه‌ى (۴۲٪)ى قوربانىيان پڙكەھيئتین، لەسەر ئاستى قەزاكاندا زۆرترين پڙه‌ى قوربانىيان تيدا تۆماركراوہ. قەلادزى و ژاراوہ، دەكەونە قەزای پشدر و لە سالانى (۱۹۹۰)ەكاندا، لەلايەن تۆپخانەكانى سوپای پاسداران تۆپباران دەكران و بەھۆپەوہ، ئەو ژمارە زۆرەى قوربانى لەو شارۆچكە و شارەدێپەدا تۆماركراوہ.

۷.۴ بارەگاكانى سوپاى پاسداران و كاريگەرييەكانيان

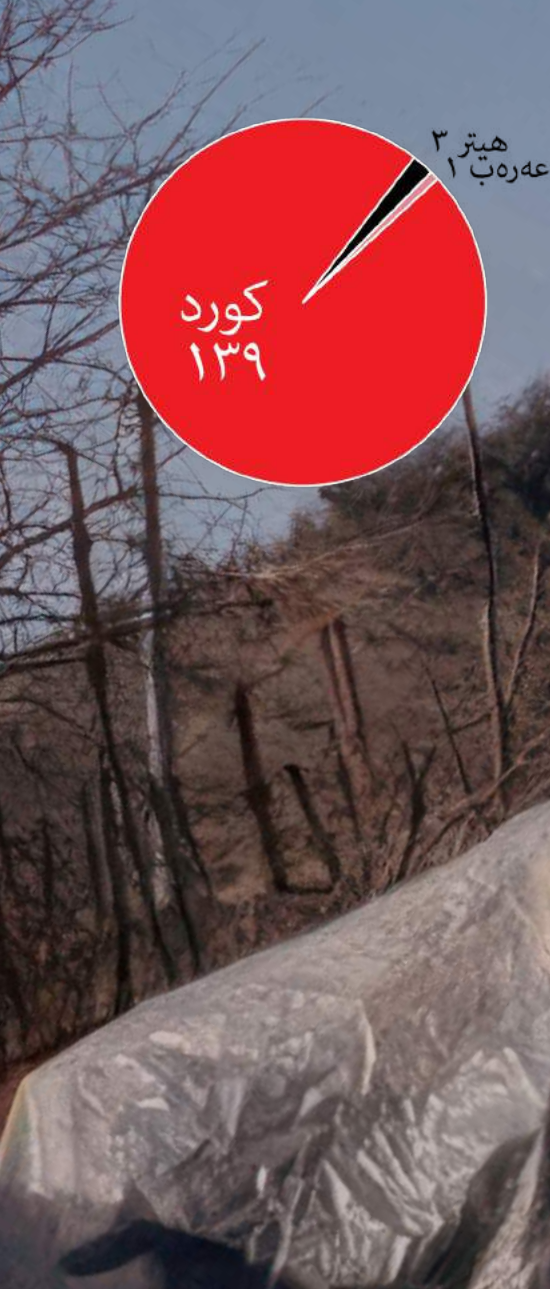
لەسالى (۲۰۱۳)هوه، كۆمارى ئىسلامى ئيران (۱۵۱) بارەگای سەربازى بەدریژایی سنورى ئیوان ھەرئىمى كوردستانی عێراق - ئيران بنیاتناوه. زۆرىنەى ئەو بارەگا سەربازییانە، دەكەونە قەزای پشدر لە پارێزگای سلێمانى. سەربارى زيانى گيانى، بنیاتنانى ئەو بارەگا سەربازییانە، كاریگەرى تری جۆراوجۆرى بۆسەر ھاوولاتیانى مەدەنى ھەبووه.

پەوهەندەكان چيتر ناتوانن زەوى و كوێستانەكانى ئەو ناوچانە بۆ كارى جوتيارى و لەوهەrandنى مەرומالآت بەكاربھێتن كە دەكەونە نزيك ئەو بارەگا سەربازییانەى كە بنیاتنراون. ئاوارەبوونى گوندنشينان لەو ناوچانە، بۆتە ھۆى لەناوچوونى كلتورى دێريى پروكردنە شاخەكان بۆ كۆكردنەوہى گژوگياى خۆرۆسك. جار بە جار، سەربازانى ئيران لە بارەگا سەربازيیەكانییانەوہ تەقە لەو گوندنشين و جوتيار و شوانانە دەكەن كە گوندەكانيان يان زەوييە كشتوكاڵییەكانيان ياخود لەوھەرگاكانییان دەكەوێتە نزيك

۴. ۸. نەتەوہ

لە كۆى ژمارەى قوربانييانى ھێرش و لەشكرکێشییەكانى سوپاى پاسدارانى ئيران بۆ سەر ھەرئىمى كوردستان، (۱۳۹) قوربانى (۷۹ شەھيد و ۶۰ بريندار) بە نەتەوہ كوردن كە ئەمەش دەكاتە رێژەى (۹۷٪)ى قوربانييانى مەدەنى. (۳) قوربانى مەدەنى (۱ شەھيد و ۲ بريندار) فليبينين، كە ئەمەش رێژەى (۲٪)ى قوربانييانى مەدەنى پێكدەھيێنێت. (۱) قوربانى مەدەنى كە شەھيد بووه، بەنەتەوہ عەرەبە كە رێژەى كەمتر لە (۱٪)ى قوربانييانى مەدەنى پێكدەھيێنێت.

بارەگا سەربازيیەكان. سەربارى تەقەكردن، بەدەورى زۆرىنەى بارەگا سەربازيیەكانى ئيراندا، بەتايبەت ئەو بارەگايانەى كە دەكەونە سنورى قەزای چۆمان، سوپاى پاسداران بە قولى يەك كیلۆمەتر لە بارەگا سەربازيیەكانەوہ بۆ ناو خاكى ھەرئىمى كوردستان مینى چاندووہ كە ئەمەش ژيانى گوندنشينان و ئەو گەشتیارانەى خستۆتە مەترسيیەوہ كە سەردانى ئەو ناوچانە دەكەن. رێكخراوى (CPT)، پشتراستى كەيسى قوربانيیەكى كردۆتەوہ كە بەھۆى ئەو مینانەى بەم دواييە لە دەورى بارەگا سەربازيیە نويیەكانى سنورى قەزای چۆمان چيندراون بۆتە قوربانى. ئەو گوندەى كە ھاوولاتیيەكە تيايدا بۆتە قوربانى، ئیستا چۆلكراوہ و گوندنشينان زۆر بە دەگمەن دەگەپژنەوہ بۆ ناو گوندەكە. ئەم جۆرە پرووداوانە كاريگەرى خراپيان ھەيە لەسەر كەمبوونەوہى رێژەى گەشتيار بۆ ئەو ناوچانە و وادەكات كە سەردانىكردنى ديپلۆماتكارانى نێودەولەتى، ستافى كۆنسولخانەكان و بەرپرسانى حكومى بۆ سنورى ئەو ناوچانە بە سەلامەت نەيبندرێت.

۷. كۆسپەكانى بەردەم كۆكردنەوہى داتاكان

بەھۆى ئامادەيى سوپاى سەربازى توركيا لە ھەندێك ناوچەى ھەرئىمى كوردستان عێراقدا، سەردانى رێكخراوہكان و دەستراگەيشتنيان بەو ناوچانە مەحالە، ئەمەش يەكێكە لەو زەحمەتییانەى كە بۆ راستاندنى بەلگەنامەكان پروبەروى دەبينەوہ. سەربارى ئەوہ، ناامادەيى بەشێك لە بەرپرسانى خۆجێى و ھاوولاتیانى مەدەنى لە ھەندێك ناوچەدا، بۆ پێشكەشكردنى بەلگەنامەكان بە رێكخراوى (CPT) سەبارەت بە پەلامار و ھێرشەكانى ئۆپەراسيۆنە سەربازيیەكانى توركيا بەھۆى فشار و ھەرەشەى حزبە سياسییە سەرەكییەكانى ھەرئىمى كوردستان، كۆكردنەوہى ئامار و داتاكانى سەخت كردبوو. لە ئەنجامى ئەو كۆسپ و تەگەراندەدا، ناوى ۵۶ ھاوولآتى مەدەنى كە بوونەتە قوربانى ئەو ئۆپەراسيۆن و لەشكرکێشییانە، بە (نەزانراو) ئاماژەيان پێكراوہ و ھيچ بەلگەنامەبەكيان لەگەڵدا ھاويچ نەكراوہ. بەلام وەكو قوربانى لەم راپۆرتەدا ھەژمار كراون، چونكە بەپێى پتوھرەكانى راستاندن، پشتراستكراوتەوہ كە ئەوانە قوربانى مەدەنى بوون.

ھەندێك خانەوادە، لە ئەنجامى بۆردومان و ھێرشەكانى سوپاى توركيا و ئيراندا، بەلگەنامە سەرەكییەكانى وەكو، ناسنامەى عێراقى، قۆرمى خۆراك، ناسنامەى شەھيدان و بەلگەنامە ياسايیەكانى تر كە گرنگن بۆ راستاندن و وەرگرتنى قەرەبوو لى وون بووہ ياخود لەدەستيان داوہ. لە زۆربەى ئەو حالەتانەدا، ھيچ رێگايەك نەبووہ بۆ دروستكردنەوہى ئەم بەلگەنامانە و ئەمەش وايكردووہ كە تەنيا بتواندرێت ناوى قوربانيیەكە بەدەستبھێندرێت. يەكێكى تر لە كۆسپەكان، ئاماژە نەدانە بە دروستى ھۆكارى مردنى قوربانيیەكان لە شەھادەى وەفاتنامەكانياندا. نوسينى (تەقینەوہ) ياخود ھۆكارى ترى نا پەيوەست بە بۆردومان و ئۆپەراسيۆنەكانى توركيا و ئيران لە شەھادەى وەفاتنامەكاندا و قورسى راستكردنەوہى ئەو شەھادانە، يەكێكى ترە لە كۆسپەكانى بەردەم بە بەلگەنامەكردنى ئەم كەيسانە. ئەم كۆسپ و تەگەرانە بوونەتە مايەى رێگرى لە خانەوادەى قوربانييان بۆ گرتنەبەرى ھەر رێگايەكى ياسايى لە پیناو وەرگرتنى

بۆردومانى سوپاى پاسدارانى ئيران بۆسەر ناوچەى سیدەكان لە سالى ۲۰۲۰

راپۆرتى CPT

قەرەبوو. ھەرۋەھا پرۆسەى راستاندن و سەلماندنى ئەو كەيسانەشى قورستركردووہ. لەوہ زياتر، رێكخراوى (CPT) نەيتوانيوہ، بەلگەنامەى قوربانييانى بيانى، ياخود ئەو ھاوولاتیيە عەرەبانەى كە لە ناوہراست و باشوورى عێراق دەژين و لە ئەنجامى ئۆپەراسيۆنەكانى توركيا و ئيراندا، شەھيد يان برينداربوون بەدەستبخت بەھۆى ئەوہى خانەوادەى ئەو قوربانييانە لەدەرەوہى ناوچەى كاركردنى (CPT) كە ھەرئىمى كوردستانە نيشتەجێن. بەلام رێكخراوہكە توانيويەتى لەرێگەى دييجيتاليیەوہ زانباريیەكان لەسەر ئەو قوربانييانە كۆيكتاھوہ.

يەكێكى تر لە كۆسپەكان، نەبوونى دڵنيايیە لە سەلامەتى ستافى رێكخراوہكان لەو ناوچانەى كە سوپاى توركيا و ئيران لە ھەرئىمى كوردستاندا، دەستيان بەسەرداگرتوون. پەيوەنديگرتن و لێكۆڵینەوہ لە پرووداوہكان و سەردانىكردنى ھاوولاتیانى مەدەنى زەرەرمەند لە ئۆپەراسيۆنەكانى توركيا و ئيران زۆر سەخت و پر لە ئالەنگارى بوو. بۆ نمونە، لە سالى ۱۵۲۰۲۲ و لە كاتى سەردانى مەيدانى رێكخراوى (CPT) بۆ گوندى ھرورى، كە گوندێكى نزيك سەر سنورە و توركيا بارەگای سەربازى لە دەور و پشتى گوندەكە دروستكردووہ، لەيەكێك لەو بارەگايانەوہ، سەربازانى توركيا تۆپێكيان ئاراستەى گوندەكە كرد و تۆپەكە لەنزيك ئۆتۆمبیلی رێكخراوى (CPT) كەوتە خواروہو. ئەمە لە كاتێكدا بەروونى ھێماى رێكخراو لەسەر سى لاى ئۆتۆمبیلەكە و سەقفەكەى نەخشپنדרابوو. ئەم پرووداوہ، لەدواى ئەوہوہ ھات، كە رێكخراوہكە سەردانى چەند خانەوادەيەكى گوندەكەى كرد كە گوندنشینەكانى پەتيان كردبۆوہ گوندەكەيان بەجێبھێڵن و لێبگەرژن سەربازانى توركيا پێنە ناو مالەكانيانەوہ.

يەكێكى تر لە گرفتهكان ئەوہيە كە حكومەتى ھەرئىمى كوردستان ھيچ دەستەيەك ياخود لیژنەيەكى نيبە بۆ بە بەلگەنامەكردن و كۆكردنەوہى داتای قوربانييانى مەدەنى لەشكرکێشییەكانى توركيا و ئيران. ئەمەش وايكردووہ، لە راستاندن و پشتراستكردنەوہى داتاكاندا، زانباريیەكانى حكومەت پشتيان پێنەبەسترێت.

۳۴

۳۳

VI. قەرەبووکردنەوهی قوربانیان

ياساکانی ژمارە (٢٠ى سالى ٢٠٠٩) و (٥٧ى سالى ٢٠١٥)ى ئەنجومەنى نوێئەرانى عێراق، ئاماژە بۆ ئەوه

دەکەن کە هەر هاوئىشتىمانىيەکی عێراقى بەهۆى ئۆپەراسیۆنى سەربازى ياخود کردەى تيرۆريستى زيانى بەرکەوتبێت، ئەوا قەرەبووکردنەوهى ماددى دەيگرتتەوه. لەهەمانکاتدا، بە گوێرەى بپارێکى تايبەتى جىگري پيشوى سەرۆکى ئەنجومەنى وەزيرانى حکومەتى هەرێمى کوردستان لە سالى (٢٠١١)، هەر هاوئىشتىمانىيەکی عێراقى نىشتەجێى هەرێمى کوردستان، کە بەهۆى هێرش و بۆردومانەکانى دەوڵەتى تورکيا و ئێران گيان لەدەستبدات، ئەوا وەکو شەهيدى سەنگەر هەژماردەکرێت.

هەرەوکو لە هەردوو ياساکانى ژمارە (٢٠ى سالى ٢٠٠٩ و ٥٧ى سالى ٢٠١٥)دا ھاتوو، حکومەتى عێراقى قەرەبووى ھەموو ھاوولتییەکی عێراق بە ئاوارەکانىشەوه دەکاتەوه کە بەهۆى ئەم جۆرە رووداوانە زيانى مادديان بەرکەوتوو.

بەگوێرەى (ماددەى ٢ لە ياسای ژمارە ٢٠)دا، لە پێنج حالەدا، ھاوولتییان قەرەبوو دەیانکړیتەوه. ئەوانىش، بریتین لە:

١- گيان لەدەستدان، وون بوون، ڤفاندن، برىنداربوون.

٢- کەمئەندامبوونى تەواوەتى ياخود لەدەستدانى بەشێکى جەستە، لەدواى پشتراستکردنەوهى حالەتەکە بە راپۆرتى پزىشکى لەلایەن لیژنەيەکی پزىشکى تايبەقەندەوه.

٣- زامداربوون يان ئەو کەيسانەى ترى کە پتوڤىستان بە چارەسەرى پزىشکى کاتى ھەيە بە پشتبەستى بە راپۆرتى پزىشکى لەلایەن لیژنەيەکی پزىشکى تايبەقەندەوه.

٤- زيانى ماددى.

٥- لەدەستدانى دەرەقتى کار ياخود خوێندن بەهۆى

کارىگەرى ئۆپەراسیۆنى سەربازى ياخود کردەى تيرۆريستى.

لەھەرێمى کوردستانى عێراقدا، ياسای ماف و ئىمتيازەکانى خانەوادەى شەھيدان و ئەنفالکراوان ڤەنگەدانەوهى ياسای دەزگای شەھيدانى حکومەتى فیدرالى عێراقە، کە ھاوکارى پيشکەش بەم کەسانەى لای خواروہ دەکات:

شەھيدى مەدەنى: هەر کەسێکە کە لە ئەنجامى جەنگ يان ھێرشى تيرۆريستى شەھيد بووبێت، ياخود لە سەردەمى شۆرشەکانى کورد يان کۆڤەوه مەزنەکەى سالى (١٩٩١) گيانى لە دەستدايێت.

ياساکانى ژمارە (٢٠ى سالى ٢٠٠٩) و (٥٧ى سالى ٢٠١٥)ى ئەنجومەنى نوێئەرانى عێراق، ئاماژە بۆ ئەوه دەکەن کە هەر هاوئىشتىمانىيەکی عێراقى بەهۆى ئۆپەراسیۆنى سەربازى ياخود کردەى تيرۆريستى زيانى بەرکەوتبێت، ئەوا قەرەبووکردنەوهى ماددى دەيگرتتەوه. بەگوێرەى ياساکە، بۆ وەرگرتنى قەرەبووى شياو، شەھيدانى مەدەنى بە “شەھيدى سەنگەر” ياخود “شەھيدى ھاوولتّى” دەناسيندرێن. هەر بە گوێرەى ياساکە، دەبێت برىندارانى مەدەنى چارەسەرى پزىشکى پتوڤىستان بۆ بکړيێ و قەرەبووش بکړنەوه. ئەگەر ھێرشەکە بوو بوو ھۆى کەم ئەندامبوونى برىندارەکە، ئەوا قوربانیيەکە قەرەبووى تريش وەردەگړيێ. ئەو قەرەبووہى کە تا ئېستا حکومەتى هەرێمى کوردستان پيشکەش بە قوربانیانى کردوو، کەموکۆرى و و نادادى زۆرى تێدابوو. حکومەتى ھەرێم، مووچەى مانگانەى (١٥٠٠٠٠) دینارى عێراقى بۆ (٥٠٠٠٠٠) دینارى عێراقى وەکو قەرەبوو بۆ بەشێک لە خانەوادەى شەھيدان داڤىنکردوو. مووچەى ھەندێک خانەوادەى شەھيد زياتر ياخود کەمتەر لەو پرە پارەيەى کە ئاماژەى پێداروہ.

لەزۆربەى کاتەکاندا، برینەوهى مووچەى مانگانە بۆ خانەوادەى قوربانیان ڤەيوەستە بە بېروابوہرى سياسى ئەو خانەوادانە بۆ حزبە سياسیيە بالادەستەکانى ھەرێمى کوردستان. ئەو خانەوادانەى کە سەر بە ھىچ حزبێکى سياسى نین، بێبەشکراون لە وەرگرتنى ھەر جۆرە پارمەتییەکی دارايى. ئەو ھاوولتییانەى کە بەهۆى ھێرشەکانەوه زيانى مادديان بەرکەوتوو، توشى تراوما بوون، بارودۆخى ژيانيان زەحمەت بووہ

يان پتوڤىستان بە چارەسەرى پزىشکى زياتر ھەيە، قەرەبوو نەکراونەتەوه. زۆربەى ئەو ھاوولتییانەى کە زەوييە کشوکاليیەکانيان ياخود خانوو و مالتيان بەهۆى ھێرشەکانەوه زيانى بەرکەوتوو، قەرەبوو نەکراونەتەوه لە (٤٠٤) شەھيد مەدەنى عێراق کە بەهۆى ھێرش و بۆردومانەکانى تورکيا و ئێران بوونەتە قوربانى، (١٨٧) ھاوولتّى مەدەنى وەکو شەھيد ھەژمار نەکراون و ھىچ جۆرە قەرەبوو ياخود مووچەيەک بۆ خانەوادەکانيان نەبراوەتەوه. ڤەناڤەرانى کامپى مەخمور، تەنانەت ئەوانەشى کە لە عێراقدا لە دايکبوون، بەقەرمى وەکو ھاوولتّى عێراقى ھەژمار نەکراون. زۆربەى ئەو ھاوولتییە عەرەبانەى کە بە ھۆى ھێرشەکانەوه شەھيد بوون، قەرەبووکراونەتەوه. لە (٤٢٠) برىندارى مەدەنى، (١٥٧) برىندار يان چارەسەر پزىشکى پتوڤىستى پيشکەش نەکراو، ياخود پتوڤىستى بە چارەسەرى پزىشکى زياتر ھەيە بۆ چارەسەرکردنى برىندارەکانى. لەو (١٥٧) برىندارە کە پتوڤىستان بە چارەسەرى پزىشکى زياتر ھەيە، (٣٤)يان مندالن. بەگشتى، لە (٤٠٣) ھاوولتّى عێراقى برىندار، (٣٧٢)يان ھىچ قەرەبوويک نەکراونەتەوه و تەنانەت ھەندێکيان کەم ئەندامبوون و بەهۆى کەمتەندامبيەکەيان ناتوانن بۆ ڤيداکردنى بژويى ژيانيان ھىچ جۆرە کار و کاسپيەک بکەن.

VII. ئەو قوربانیانەى کە مەدەنى نەبوون

١٠- ١١- ١٢- ١٣- ١٤- ١٥- ١٦- ١٧- ١٨- ١٩- ٢٠-

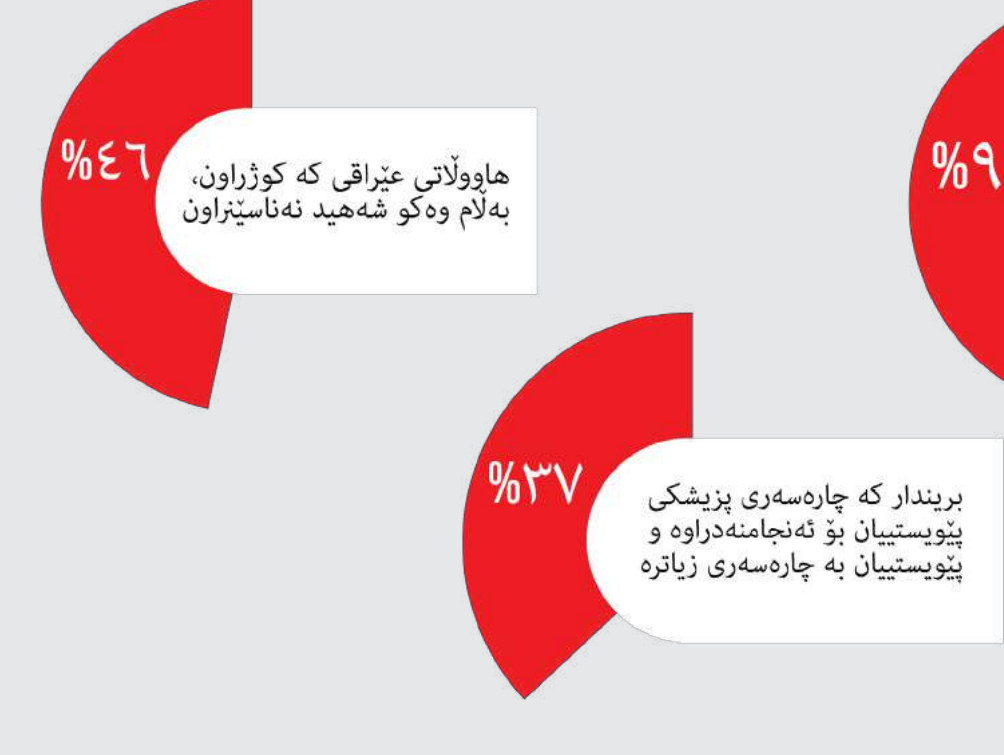
لەبەر ئەوهى کە ھەردوو حکومەتى ھەرێمى کوردستان و حکومەتى فیدرالى عێراق بە بەشێک لە جەنگى ئێوان سوپای سەربازى تورکيا و پارتى کړیکارانى کوردستان (پەکەکە) لە لایەک و کۆمارى ئىسلامى ئێران و گروپە کوردییە ئۆپۆزسيۆنە چەکدارییەکانى ئێران لەلایەکى تر داناندرێن، بۆيە ئەو سەربازە عێراقى و پيشمەرگانەى کە لەکاتى ئەرکى سەربازیدا بوونەتە قوربانى وەکو قوربانى چەکدارى بێلابەنى شەڤ ئاماژەيان پێکراوہ.

سوپای تورکيا (١٠) چەکدارى بێلابەنى شەڤى شەھيد کردووہ و (٥) چەکدارى تريشى برىندار کردووہ. لە (٨٠٪)ى چەکدارە بێلابەنەکانى شەڤ، پيشمەرگە بوون و لەکاتى ئەرکى پيشمەرگاپەتیدا بوونەتە قوربانى کە بەژمارە (١٢) قوربانى (٨ شەھيد و ٤ برىندار)ن. بەهۆى بەرفراوانى ھێرش و بۆردومانەکان، لە کۆمەلکۆڤيیەکەى

بەرفراوانى ھێرش و بۆردومانەکان، لە کۆمەلکۆڤيیەکەى سوپای تورکيا (١٠) چەکدارى بێلابەنى شەڤى شەھيد کردووہ و (٥) چەکدارى تريشى برىندار کردووہ. لە (٨٠٪)ى چەکدارە بێلابەنەکانى شەڤ، پيشمەرگە بوون و لەکاتى ئەرکى پيشمەرگاپەتیدا بوونەتە قوربانى کە بەژمارە (١٢) قوربانى (٨ شەھيد و ٤ برىندار)ن. بەهۆى بەرفراوانى ھێرش و بۆردومانەکان، لە کۆمەلکۆڤيیەکەى

ئەو دیلانەى جەنگ کە بوونەتە قوربانى

دیلەکانى جەنگ، ئەو کەسانەن کە بەر لە دەستگيرکردنييان سەربازى دەوڵەت بوون و بەشێک بوون لەو جەنگ و پێکدادانەى سەر سنور. لە ھێرشێکى سوپای تورکيادا بۆ سەر يەکێک لە ئەشکەوتەکانى پارتى کړیکارانى کوردستان (پەکەکە) لە چپای گارا لە قەزای ئامپیدی، کە گومان دەکړيێ لەو ھێرشەدا چەکى قەدەغەکراو بەکارھێندرابێت، (٨) دیلى جەنگ، کە پيشتر سەربازى سوپای تورکيا بوون، گيانيان لەدەستدا. چەکدارانى پەکەکە، (١٣) دیلييان لەو ئەشکەوتەى چپای گارادا، بەند کردبوو کە (٨)يان سەربازى دەوڵەت

(٢٨ى کانوونى دووہمى ١٩٩٤)دا، کە لە زنجيرەيەک بۆردومان بۆسەر بەشێک لە گوندەکانى قەزای پشدەر، (١١) ھاوولتّى مەدەنى شەھيد بوون و (١٢) ھاوولتّى ترى مەدەنىش برىنداربوون، چەندین پيشمەرگە لە ھەمان رووداودا بوونە قوربانى. (٢٠٪)ى چەکدارە بێلابەنەکانى شەڤ، ئەو ئەفسەر و پاسەوانانەى سنورن کە سەر بە حکومەتى عێراقن و لەکاتى دانوستانکردن لەگەل گەريلاکانى پارتى کړیکارانى کوردستان (پەکەکە) لە ناوچەى سیدەکان، بۆ زيادکردنى چەند بارەگايەکى سەربازى نوێى حکومەتى عێراقى لە ناوچەکەدا، لەلایەن سوپای تورکياوہ بۆردومان کراون و بوونەتە قوربانى کە بەژمارە (٣) قوربانى (٢ شەھيد و ١ برىندار)ن. لە رووداويکى تردا، پيشمەرگەيەک لەکاتى ئەرکى پيشمەرگاپەتیدا، بەهۆى ھېرشێکى سوپای پاسداران شەھيد بوو و لە ھەمان رووداودا، دوو ھاوولتّى مەدەنىش برىنداربوون.

بوون و (٥)کەى تریان ھاوولتّى مەدەنى بوون. چوار لەو پينچ زيندانىيە مەدەنىيانە، ھاوولتّى تورکيا بوون و دانەکەى تریان ھاوولتّى عێراقى بوو کە بە بيانووى ھاوکاريکردنى سەربازى دەوڵەتى تورکيا و ھەماھەنگى کردن لەگەل دەزگای ھەوالگري تورکيا لەلایەن پەکەکەوہ دەستگيرکراوون. ھێرشەکەى تورکيا لە سالى (٢٠٢١)دا و لە چوارچيۆەرى ئۆپەراسيۆنتيکى تايبەت بۆسەر چپای گارا ئەنجامدرا. لەو ھێرشەدا سەرچەمى بەندىيەکان گيانيان لەدەستدا بە دیلەکانى جەنگيشەوہ. ڤاوڤر وایە کە بەندىيەکان بەهۆى بەرکەوتنيان بە گازى فرميسک ڤيژ لە ئەشکەوتەکەدا خنکابن.

۴۸

X. پاشکۆکان

قوربانياني مه‌ده‌نى ئۆپه‌راسيۆنه سه‌ربازيه‌كانى تورکيا و ئيران

(1ى کانوونى دووه‌مى ۱۹۹۱ - ۳0ى حوزه‌يرانى ۲۰۲۴)

ژماره	روژى رووداو	ناوى سىقى	رنگين	جۆرى قوربىنى	ناجه	شوقى رووداو	پاڤزيگا	دوبلخى هېرشىگەر	جۆرى هېرش	ناسفله
1	۱۲/۰۳/۱۹۹۱		تير	بريندار	زاخو	گوندى دورنەخ	دهوک	تورکيا	مين	غزاقى
2	۲۴/۰۳/۱۹۹۱		مى	بريندار	سیدىکان	گوندی خوڤلورک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
3	۲۴/۰۳/۱۹۹۱		مى	بريندار	سیدىکان	گوندی خوڤلورک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
4	۲۴/۰۳/۱۹۹۱	ملەک سلج محمد	مى	شەهيد	سیدىکان	گوندی خلسۆ	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
5	۰۲/۰۴/۱۹۹۱	حەسە رسول پیرۆت	تير	شەهيد	نیڤوه	گوندی باوزئ	سڵمى	تيران	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
6	۱۶/۰۴/۱۹۹۱		تير	بريندار	شيلادزئ	ريگان	دهوک	تورکيا	تۆپباران	غزاقى
7	۱۶/۰۴/۱۹۹۱		تير	بريندار	شيلادزئ	ريگان	دهوک	تورکيا	تۆپباران	غزاقى
8	۲۲/۰۵/۱۹۹۱	جمال رشيد سەعید	تير	شەهيد	قەلادزئ	گوندی کيلي	سڵمى	تيران	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
9	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		تير	بريندار	سیدىکان	بەرزەليکئى لولان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
10	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	سیدىکان	بەرزەليکئى لولان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
11	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		تير	بريندار	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
12	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
13	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
14	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		تير	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
15	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		تير	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
16	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
17	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		تير	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
18	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
19	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
20	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
21	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		تير	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
22	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		تير	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
23	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
24	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
25	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
26	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
27	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
28	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
29	۰۷/۰۸/۱۹۹۱		مى	بريندار	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
30	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	محمد سالىم سەعید	تير	شەهيد	سیدىکان	بەرزەليکئى لولان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
31	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	جيهان محمدسين جەوهر	مى	شەهيد	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
32	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	دووران تاهير جاسم	مى	شەهيد	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
33	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	سلج زەردۆ موسا	تير	شەهيد	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
34	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	جاسل سلج زەردۆ	تير	شەهيد	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
35	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	عقیفه عەبدولقادر عەبدوللا	مى	شەهيد	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
36	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	عەلى جاسم تاهير	تير	شەهيد	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
37	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	نەمزاد سلج عەلى	تير	شەهيد	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
38	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	عەيشە سلج زەردۆ	مى	شەهيد	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
39	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	خەنى حەلى حەمەد	مى	شەهيد	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
40	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	لەعنى ناغا سەيف	مى	شەهيد	پيران	گوندی خیرزۆک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
41	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	جاز محمدسين جەوهر	مى	شەهيد	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
42	۰۷/۰۸/۱۹۹۱	ريڤەر خورشيد سلج	تير	شەهيد	پيران	گوندی ککله	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
43	۰۴/۰۹/۱۹۹۱	عەبدوللا سەلمان عەبدوللا	تير	شەهيد	نیڤوه	گوندی گامو	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى
44	۱۳/۱۰/۱۹۹۱	بەگيخان بلو عەزيز	مى	شەهيد	شيلادزئ	شيلادزئ	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
45	۰۲/۱۱/۱۹۹۱	شوکرى ئلى سەعدوللا	تير	شەهيد	شيلادزئ	گوندی شلمکى	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
46	۰۳/۱۱/۱۹۹۱	نەسرەدين محمد سلج زەينل	تير	شەهيد	شيلادزئ	شيلادزئ	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
47	۰۳/۱۱/۱۹۹۱		تير	بريندار	شيلادزئ	شيلادزئ	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
48	۰۳/۱۱/۱۹۹۱		مى	بريندار	شيلادزئ	شيلادزئ	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
49	۰۲/۱۱/۱۹۹۱		تير	بريندار	شيلادزئ	شيلادزئ	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
50	۱۵/۰۱/۱۹۹۲	موحسين عومەر تەگەر	تير	شەهيد	زاخو	گوندی چەمشکۆ	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
51	۰۷/۰۳/۱۹۹۲		تير	بريندار	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
52	۰۱/۰۳/۱۹۹۲		مى	بريندار	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
53	۰۷/۰۳/۱۹۹۲		تير	بريندار	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
54	۰۱/۰۳/۱۹۹۲		تير	بريندار	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
55	۰۷/۰۳/۱۹۹۲	بۆرزئان موسا عومەر	مى	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
56	۰۱/۰۳/۱۹۹۲	رازان موسا عومەر	مى	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
57	۰۷/۰۳/۱۹۹۲	حاميد حاجى قادر حەسەن	تير	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
58	۰۱/۰۳/۱۹۹۲	نەجيبە مەلا نەحمەد	مى	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
59	۰۷/۰۳/۱۹۹۲	گۆلستان عەلى حوسەين	مى	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
60	۰۱/۰۳/۱۹۹۲	رەمیزە محمدە مستەفا	مى	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
61	۰۷/۰۳/۱۹۹۲	نارام عەزيز عومەر	تير	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
62	۰۱/۰۳/۱۹۹۲	لەڤوار عەزيز عومەر	مى	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
63	۰۷/۰۳/۱۹۹۲	ڤيڤک عەزيز عومەر	مى	شەهيد	سیدىکان	گوندی کەزەک	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
64	۱۸/۰۳/۱۹۹۲		مى	بريندار	سیدىکان	دەر ھۆل	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
65	۲۶/۰۳/۱۹۹۲		تير	بريندار	زاخو	گوندی دورنەخ	دهوک	تورکيا	مين	غزاقى
66	۰۶/۰۴/۱۹۹۲		مى	بريندار	بليقا	گوندی بليکى	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
67	۰۷/۰۴/۱۹۹۲		تير	بريندار	بليقا	گوندی بليکى	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
68	۰۶/۰۴/۱۹۹۲		تير	بريندار	بليقا	گوندی بليکى	دهوک	تورکيا	چەکی کيپيلى	غزاقى
69	۱۵/۰۴/۱۹۹۲	حەسەن حاجى کەندال	تير	شەهيد	زاخو	گوندی دورنەخ	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
70	۰۵/۰۵/۱۹۹۲	نەغومر حەسەن مراد	تير	شەهيد	زاخو	گوندی رەجەکا	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
71	۰۷/۰۶/۱۹۹۲	رەجەب حاجى محمدە	تير	شەهيد	زاخو	گوندی دورنەخ	دهوک	تورکيا	مين	غزاقى
72	۲۵/۰۶/۱۹۹۲		تير	بريندار	زاخو	گوندی دورنەخ	دهوک	تورکيا	مين	غزاقى

73	28/06/1992	مى	بريندار	سیدىکان	چای کيلمين	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	
74	28/06/1992	سەدر کەريم حەسەن	تير	شەهيد	سیدىکان	چای کيلمين	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
75	05/09/1992	بەشیر نەجم حەسەن	تير	شەهيد	زاخۆ	گوندی رەجەکا	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
76	01/10/1992	تاهير رەمزان نيراهيم	تير	شەهيد	شيلادزئ	جەلدا زێکان	دهوک	تورکيا	تۆپباران	غزاقى
77	04/10/1992	مى	بريندار	بليقا	گوندی کەشان	دهوک	تورکيا	تۆپباران	غزاقى	غزاقى
78	10/11/1992	خەلید مستۆ حەللاو	تير	شەهيد	حاجى نۆمەران	حاجى نۆمەران	هەولێر	تيران	تۆپباران	غزاقى
79	24/03/1993	واحدە رشید سلج	مى	شەهيد	ئىزوان مەزن	گوندی سينا	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
80	25/03/1993	مستەفا رسول عەبدوللا	تير	شەهيد	نیڤوه	گوندی قەدۆل	سڵمى	تيران	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
81	02/07/1993	جەلال خەدر بليکەر	تير	شەهيد	نیڤوه	گوندی قەدۆل	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى
82	02/07/1993	عەلى خەدر بليکەر	تير	شەهيد	نیڤوه	گوندی قەدۆل	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى
83	02/07/1993	مەحمود محمدە خەدر	تير	شەهيد	نیڤوه	گوندی قەدۆل	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى
84	02/07/1993	عەبدوللا خەدر حەسە	تير	شەهيد	نیڤوه	گوندی قەدۆل	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى
85	02/07/1993	سلج عەبدوللا خەدر	تير	شەهيد	نیڤوه	گوندی قەدۆل	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى
86	15/07/1993	خەدر محمدە مستەفا	تير	شەهيد	حاجى نۆمەران	گوندی وێزە	هەولێر	تيران	تۆپباران	غزاقى
87	07/08/1993	بەشیر سالىق ييرۆ	تير	شەهيد	زاخۆ	گوندی هېژل	دهوک	تورکيا	مين	غزاقى
88	15/08/1993	حوسەنى تەگەر نيراهيم	تير	شەهيد	زاخۆ	گوندی هېژل	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
89	23/08/1993	تير	بريندار	زاخۆ	گوندی دورنەخ	دهوک	تورکيا	مين	غزاقى	غزاقى
90	28/08/1993	سەلمان شەمسەين نيراهيم	تير	شەهيد	زاخۆ	گوندی هېژل	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
91	03/10/1993	گۆرگين نيسامەل نەوسى	تير	شەهيد	دەرگاڤ	گوندی قەسرۆک	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
92	01/11/1993	حوسەين هەمزە خەدر	تير	شەهيد	هەشەنو	گوندی سونى	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى
93	05/11/1993	تير	بريندار	زاخۆ	گوندی ھاوړيز	دهوک	تورکيا	تۆپباران	غزاقى	غزاقى
94	05/11/1993	حەسەن نەسەن نەحمەد	تير	شەهيد	زاخۆ	گوندی ھاوړيز	دهوک	تورکيا	تۆپباران	غزاقى
95	29/11/1993	مى	بريندار	بارزان	گوندی هېزان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
96	29/11/1993	مى	بريندار	بارزان	گوندی هېزان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
97	29/11/1993	مى	بريندار	بارزان	گوندی هېزان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
98	29/11/1993	مى	بريندار	بارزان	گوندی هېزان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
99	29/11/1993	مى	بريندار	بارزان	گوندی هېزان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
100	29/11/1993	شولگەر وەيسى وەيسە سوار	مى	شەهيد	بارزان	گوندی هېزان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
101	29/11/1993	سەبيحە عەبدولرەحمەن رۆستەم	مى	شەهيد	بارزان	گوندی هېزان	هەولێر	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
102	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
103	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
104	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
105	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
106	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
107	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
108	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
109	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی ناوڤ شگ	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
110	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
111	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
112	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
113	28/01/1994	مى	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
114	28/01/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
115	28/01/1994	تير	شەهيد	هەشەنو	گوندی نۆکان	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى	غزاقى
116	28/01/1994	خەدر نيراهيم عەبدوللا	تير	شەهيد	هەشەنو	گوندی نۆکان	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
117	28/01/1994	مستەفا نەحمەد عەلى	تير	شەهيد	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
118	28/01/1994	مىقادە محمدە سەيد	تير	شەهيد	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
119	28/01/1994	محمدە مەحمود نەحمەد	تير	شەهيد	هەشەنو	لەڤى پەڤلەران لە زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	تورکيا
120	28/01/1994	نەرداڵە محمدە تەڤاسەم	تير	شەهيد	هەشەنو	لەڤى پەڤلەران لە زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	تورکيا
121	28/01/1994	عەربەيە محمدە زەڤير	مى	شەهيد	هەشەنو	لەڤى پەڤلەران لە زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	تورکيا
122	28/01/1994	نەحمەد تەڤاسەم نيسامەل	مى	شەهيد	هەشەنو	لەڤى پەڤلەران لە زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	تورکيا
123	28/01/1994	گۆرجى نەحمەد محمدە	مى	شەهيد	هەشەنو	لەڤى پەڤلەران لە زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	تورکيا
124	28/01/1994	جەڤگەرخوێن نەحمەد ياسين	تير	شەهيد	هەشەنو	لەڤى پەڤلەران لە زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	تورکيا
125	28/01/1994	گۆلى ساوير حوسەين	مى	شەهيد	هەشەنو	لەڤى پەڤلەران لە زەڤى	سڵمى	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	تورکيا
126	30/03/1994	قەسەم سەئید بليز	تير	شەهيد	بليقا	گوندی شيلان	دهوک	تورکيا	تۆپباران	غزاقى
127	10/04/1994	مەريقادە عادل سلج	مى	شەهيد	پيڤگۆڤا	گوندی نۆ زۆرى	دهوک	تورکيا	فرۆکەى جەنگى	غزاقى
128	26/04/1994	رەشید حەيدەر کەريم	تير	شەهيد	ئىزوان مەزن	گوندی توى	هەولێر	تورکيا	ئەرنەڤەڤە خوارووە لە ھەليکۆپتەر	غزاقى
129	26/04/1994	جەسەم محمدە عەلى	تير	شەهيد	ئىزوان مەزن	گوندی توى	هەولێر	تورکيا	ئەرنەڤەڤە خوارووە لە ھەليکۆپتەر	غزاقى
130	26/04/1994	کاژم محمدە عەلى	تير	شەهيد	ئىزوان مەزن	گوندی توى	هەولێر	تورکيا	ئەرنەڤەڤە خوارووە لە ھەليکۆپتەر	غزاقى
131	26/04/1994	نەيزاز حەيدەر رشید	تير	شەهيد	ئىزوان مەزن	گوندی توى	هەولێر	تورکيا	ئەرنەڤەڤە خوارووە لە ھەليکۆپتەر	غزاقى
132	26/04/1994	تەحسين حەيدەر رشید	تير	شەهيد	ئىزوان مەزن	گوندی توى	هەولێر	تورکيا	ئەرنەڤەڤە خوارووە لە ھەليکۆپتەر	غزاقى
133	26/04/1994	محمدە عەلى رشید	تير	شەهيد	ئىزوان مەزن	گوندی توى	هەولێر	تورکيا	ئەرنەڤەڤە خوارووە لە ھەليکۆپتەر	غزاقى
134	26/04/1994	زەڤير رشید حەيدەر	تير	شەهيد	ئىزوان مەزن	گوندی توى	هەولێر	تورکيا	ئەرنەڤەڤە خوارووە لە ھەليکۆپتەر	غزاقى
135	05/06/1994	مەروەت حەسەن محمدە	مى	شەهيد	هەشەنو	هەشەنو	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى
136	09/06/1994	تير	بريندار	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى	غزاقى
137	09/06/1994	تير	بريندار	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى	غزاقى
138	09/06/1994	عوسمان نەحمەد عوسمان	تير	شەهيد	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
139	09/06/1994	نيراهيم جەبرى	تير	شەهيد	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
140	09/06/1994	نەزەرئارو	تير	شەهيد	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
141	09/06/1994	نەزەرئارو	تير	شەهيد	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
142	09/06/1994	نەزەرئارو	تير	شەهيد	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
143	09/06/1994	نەزەرئارو	تير	شەهيد	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
144	09/06/1994	نەزەرئارو	تير	شەهيد	نيراهيم خەڤيل	زەڤى سۆرى نيراهيم	دهوک	تورکيا	تەقەکردن - چەکی سووک	غزاقى
145	12/07/1994	تير	بريندار	هەشەنو	گوندی زەڤى	سڵمى	تيران	تۆپباران	غزاقى	غزاقى

365	2۲/۰۷/۱۹۹۸		مىن	بريندار	سانگىسەر	گوندى خردنۇل	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
366	2۲/۰۷/۱۹۹۸		مىن	بريندار	سانگىسەر	گوندى ملغ	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
367	۱۷/۰۷/۱۹۹۹		تېر	بريندار	سېدىكان	چىاى سىن	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
368	۲۴/۱۱/۱۹۹۹	سەرپەست شەھق عزىز	تېر	شەھيد	يېلقا	گوندى رويسىن	دھۆك	توركا	تەقەكردن - چاكى سووك	غىراقى
369	2۲/۱۱/۱۹۹۹	زولفى رىشۇ چىگىر	مىن	شەھيد	دەركار	گوندى بوسىل	دھۆك	توركا	تۇپاران	غىراقى
370	۰۶/۱۲/۱۹۹۹	حوسىن سىلجى حەسەن	تېر	شەھيد	يېلقا	گوندى رويسىن	دھۆك	توركا	تەقەكردن - چاكى سووك	غىراقى
371	۱۱/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	زاخۇ	گوندى دورنەخ	دھۆك	توركا	مىن	غىراقى
372	2۵/۰۷/۲۰۰۰	فتاح سىلپر حەسەن	تېر	شەھيد	ماو ت	دەشتەتەخ	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
373	۰۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	ھەلىشۇ	گوندى زۇڭى	سېلىمى	توركا	بەركەوتىن بە ئېلىمى نەتەقېو	غىراقى
374	۰۵/۰۲/۲۰۰۰	خىدر عەولآ رۇستەم	تېر	شەھيد	ھەلىشۇ	گوندى زۇڭى	سېلىمى	توركا	بەركەوتىن بە ئېلىمى نەتەقېو	غىراقى
375	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		مىن	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
376	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		مىن	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
377	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
378	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
379	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
380	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		مىن	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
381	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
382	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		مىن	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
383	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
384	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
385	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
386	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
387	۱۵/۰۲/۲۰۰۰		مىن	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
388	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	محەممەد على عزىز نىزاھىم	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
389	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	نىزىتەن محەممەد على	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
390	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	قىتئە نەبى قادىر	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
391	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	نەملىت موەين ئاودىل	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
392	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	خەنجىچە موەين ئاودىل	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
393	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	ھدى مەلا حەسەن سوار	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
394	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	قىتئە نەسەد فەيزۇللا	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
395	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	فەيروز عومەر مەخسۇن	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
396	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	محەممەد نەسەد فەيزۇللا	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
397	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	قىتئە حەسەن سوار	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
398	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	قىتئە حەسەن تەمىز	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
399	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	ز وھرا سەھى شەمەزىن	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
400	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	قىتئە سىزەندىن عەبدولرەھىم	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
401	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	سەلىمە مەمى نەبەواز	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
402	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	بەھار نەسەد مەكىتەل	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
403	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	بەختيار خەنجەق ئاودىل	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
404	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	فەرزەندە شوكر نىزولە	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
405	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	گىلاۋىز سەلىل مەجىد	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
406	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	فەخرى باقى على	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
407	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	ئىتاز فەغرى باقى	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
408	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	شىتاز فەغرى باقى	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
409	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	سەرم محەممەد على	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
410	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	جەۋاد فەغرى باقى	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
411	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	بەسى نىزاھىم جەلەر	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
412	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	بىلر نىزاھىم جەلەر	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
413	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	خەلەت قادىر محەممەد	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
414	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	رەزان قادى شاھىن	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
415	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	سەمىيە مەخسۇن شاھىن	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
416	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	رەيد قادى شاھىن	تېر	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
417	۱۵/۰۲/۲۰۰۰	پەمەن قادى شاھىن	مىن	شەھيد	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
418	۰۱/۰۲/۲۰۰۱	حوسىن محەممەد وسو	تېر	شەھيد	ھاجى نۇمەران	بەرزىلى پەتك	ھەويۇر	تېران	تەقەكردن - چاكى سووك	غىراقى
419	2۳/۰۲/۲۰۰۱	بۆرھەن محەممەد حوسىن	تېر	شەھيد	ھاجى نۇمەران	بەرزىلىكەلى بىرەم شىلان	ھەويۇر	تېران	تەقەكردن - چاكى سووك	غىراقى
420	2۸/۰۴/۲۰۰2		تېر	بريندار	يىڭۇقا	گوندى نىزورى	دھۆك	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
421	2۸/۰۴/۲۰۰2	عەبدولستاز على مەغۇ	تېر	شەھيد	يىڭۇقا	گوندى نىزورى	دھۆك	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
422	2۸/۰۴/۲۰۰2	مەھدى محەممەد سىلجى	تېر	شەھيد	يىڭۇقا	گوندى نىزورى	دھۆك	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
423	۰۱/۰۵/۲۰۰3		تېر	بريندار	زاخۇ	گوندى دورنەخ	دھۆك	توركا	مىن	غىراقى
424	2۸/۰۹/۲۰۰3	فەرھەنگ على نىسەمەل	تېر	شەھيد	سېدىكان	چىاى خەۋكورك	ھەويۇر	توركا	بەركەوتىن بە ئېلىمى نەتەقېو	غىراقى
425	2۸/۰۹/۲۰۰3	بەتاز على نىسەمەل	مىن	شەھيد	سېدىكان	چىاى خەۋكورك	ھەويۇر	توركا	بەركەوتىن بە ئېلىمى نەتەقېو	غىراقى
426	2۸/۰۹/۲۰۰3	پەمەن على نىسەمەل	مىن	شەھيد	سېدىكان	چىاى خەۋكورك	ھەويۇر	توركا	بەركەوتىن بە ئېلىمى نەتەقېو	غىراقى
427	۱۶/۰۴/۲۰۰۵		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	تېران	تۇپاران	غىراقى
428	۱۶/۰۴/۲۰۰۵		تېر	بريندار	سېدىكان	كوپىستىكى كەندىكۇلان	ھەويۇر	تېران	تۇپاران	غىراقى
429	۱2/۰۵/۲۰۰6		تېر	بريندار	زاخۇ	گوندى ۋارسۇر	دھۆك	توركا	تۇپاران	غىراقى
430	۱۸/۰۲/۲۰۰6	رەمزان حوسىن مەستەفا	تېر	شەھيد	سانگىسەر	گوندى گۇرتسۇي	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
431	۱۸/۰۲/۲۰۰6		تېر	بريندار	سانگىسەر	گوندى گۇرتسۇي	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
432	۱۰/۰۲/۲۰۰6	كۇقۇن موسا كىش	تېر	شەھيد	يېلقا	گوندى رويسىن	دھۆك	توركا	مىن	غىراقى
433	۱۰/۰۲/۲۰۰6	سەلمەن عومەر ھاجى	تېر	شەھيد	يېلقا	گوندى رويسىن	دھۆك	توركا	مىن	غىراقى
434	۱۸/۰۲/۲۰۰6	مەخمۇد عەبدوللا مەخمۇد	تېر	شەھيد	سانگىسەر	گوندى شارۋىش	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
435	2۸/۰۴/۲۰۰۷	على مەم حەسەن رەسۇل	تېر	شەھيد	سانگىسەر	گوندى خەۋاران	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
436	۰۷/۰۲/۲۰۰۷		تېر	بريندار	يېلقا	گوندى كىشان	دھۆك	توركا	تۇپاران	غىراقى
437	۰6/۰۹/۲۰۰۷		تېر	بريندار	دەركار	گوندى بازىڭىرا	دھۆك	توركا	مىن	غىراقى

438	۰6/۰۹/۲۰۰۷		مىن	بريندار	دەركار	گوندى بازىڭىرا	دھۆك	توركا	مىن	غىراقى
439	۰6/۰۹/۲۰۰۷		مىن	بريندار	دەركار	گوندى بازىڭىرا	دھۆك	توركا	مىن	غىراقى
440	۱۵/۱۲/۲۰۰۷		مىن	بريندار	سانگىسەر	گوندى ئۈرۈە	سېلىمى	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
441	۱۶/۱۲/۲۰۰۷		تېر	بريندار	سانگىسەر	گوندى نەسقىرۇكان	سېلىمى	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
442	۱۶/۱۲/۲۰۰۷		تېر	بريندار	سانگىسەر	گوندى نەسقىرۇكان	سېلىمى	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
443	۱۶/۱۲/۲۰۰۷	ئىلىش علىى نىزاھىم	مىن	شەھيد	سانگىسەر	گوندى نەسقىرۇكان	سېلىمى	توركا	فرۇكەى جىنگى	غىراقى
444	۰۴/۰۵/۲۰۰۸		مىن	بريندار	ژاراۋە	گوندى رەزگە	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
445	۰۵/۰۷/۲۰۰۸	سۇلمان خىدر حەمەننەمىن	تېر	شەھيد	ژاراۋە	پەردى ھەمىز	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
446	۱۵/۰۷/۲۰۰۸	نىسەمەل عوسمان بېلەكر	تېر	شەھيد	ھاجى نۇمەران	بەرزىلىكەلى ۋەتەنە	ھەويۇر	تېران	تۇپاران	غىراقى
447	۱2/۰۸/۲۰۰۸	شەۋكەت سەنەر محەممەد سىلجى	تېر	شەھيد	سېدىكان	چىاى خەۋكورك	ھەويۇر	توركا	تۇپاران	غىراقى
448	۱۶/۰۸/۲۰۰۸		مىن	بريندار	نەيىۋە	گوندى قەدۇل	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
449	۱۶/۰۸/۲۰۰۸		مىن	بريندار	نەيىۋە	گوندى قەدۇل	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
450	2۵/۱۱/۲۰۰۸		تېر	بريندار	زاخۇ	گوندى رەجەنكا	دھۆك	توركا	مىن	غىراقى
451	۰۵/۱۲/۲۰۰۸		تېر	بريندار	ژاراۋە	گوندى رەزگە	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
452	۱۰/۰3/۲۰۰۹		تېر	بريندار	ژاراۋە	گوندى رەزگە	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
453	۱۰/۰3/۲۰۰۹		مىن	بريندار	ژاراۋە	گوندى رەزگە	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
454	۱۰/۰3/۲۰۰۹	محەممەد علىى ھەمەد	تېر	شەھيد	ژاراۋە	گوندى رەزگە	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
455	۰۷/۰6/۲۰۰۹		مىن	بريندار	ژاراۋە	بەرزىلىكەلى ۋار	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى
456	۱۷/۰۷/۲۰۰۹		تېر	بريندار	سېدىكان	بەرزىلىكەلى مەزىگەسەر	ھەويۇر	تېران	تۇپاران	غىراقى
457	2۰/۱۰/۲۰۰۹		تېر	بريندار	سانگىسەر	دۇلى رەسۇى	سېلىمى	تېران	تۇپاران	غىراقى</

511	1۱/۰۸/۲۰۱۶	فەرھەنگ حەممەد مەھمەد عەبدوللە	تێر	شەھید	حاجی نۆمەران	گوندی ھۆرنی	ھەوێر	تێران	تۆپیاران	غێراقی
512	۰۳/۱۰/۲۰۱۶		تێر	بریندار	باشکێک	گوندی فازلیە	نەینەوا	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
513	۰۳/۱۰/۲۰۱۶		تێر	بریندار	باشکێک	گوندی فازلیە	نەینەوا	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
514	۰۳/۱۰/۲۰۱۶		تێر	بریندار	باشکێک	گوندی فازلیە	نەینەوا	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
515	۰۳/۱۰/۲۰۱۶		تێر	بریندار	باشکێک	گوندی فازلیە	نەینەوا	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
516	۰۳/۱۰/۲۰۱۶	نەحمەد ھەمزە فازل	تێر	شەھید	باشکێک	گوندی فازلیە	نەینەوا	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
517	۰۳/۱۰/۲۰۱۶	مەحمەد ھەمزە فازل	تێر	شەھید	باشکێک	گوندی فازلیە	نەینەوا	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
518	۲۴/۱۰/۲۰۱۶	عەباد تەمرسلح	تێر	شەھید	ئێفران مەزەن	گوندی ماوەتا	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
519	۲۴/۱۰/۲۰۱۶	مێقداد عەلی سەلح	تێر	شەھید	ئێفران مەزەن	گوندی ماوەتا	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
520	۲۴/۱۰/۲۰۱۶	حەربیی عەلی سەلح	تێر	شەھید	ئێفران مەزەن	گوندی ماوەتا	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
521	۲۱/۰۴/۲۰۱۷		مەن	بریندار	شیلادز ئ	تێر وە - رێکان	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
522	۲۲/۰۴/۲۰۱۷	مەحمەد سەعید حاجی	تێر	شەھید	نەلغیدی	نەلغیدی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	تورکیا
523	۲۲/۰۴/۲۰۱۷	مراد مەستەفا مراد	تێر	شەھید	نەلغیدی	نەلغیدی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	تورکیا
524	۲۲/۰۴/۲۰۱۷	عەبدولکەریم عومەر سەلح	تێر	شەھید	نەلغیدی	نەلغیدی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	تورکیا
525	۲۲/۰۴/۲۰۱۷	عوسمان عەزیز مەحمەد	تێر	شەھید	نەلغیدی	نەلغیدی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	تورکیا
526	۲۵/۰۴/۲۰۱۷	سوفیان جەسم ناسەر	تێر	شەھید	شەنگال	گوندی کەرەسەن	نەینەوا	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
527	۰۶/۰۵/۲۰۱۷		تێر	بریندار	شیلادز ئ	گوندی سەنجی	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
528	۰۶/۰۵/۲۰۱۷		تێر	بریندار	شیلادز ئ	گوندی سەنجی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
529	۰۶/۰۵/۲۰۱۷	سەدقی نەیسلا مەجەز وەللە	تێر	شەھید	شیلادز ئ	گوندی سەنجی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
530	۲۸/۰۷/۲۰۱۷		تێر	بریندار	دەرکار	گەلی پەسەفا	دەھوک	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
531	۲۸/۰۷/۲۰۱۷		تێر	بریندار	دەرکار	گەلی پەسەفا	دەھوک	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
532	۲۸/۰۷/۲۰۱۷		تێر	بریندار	دەرکار	گەلی پەسەفا	دەھوک	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
533	۲۸/۰۷/۲۰۱۷		تێر	بریندار	دەرکار	گەلی پەسەفا	دەھوک	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
534	۱۸/۰۹/۲۰۱۷	حەیکەم سەعید جەجۆ	تێر	شەھید	شیلادز ئ	رەویاری بەلسا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
535	۱۸/۰۹/۲۰۱۷	سەیداد سەدقی مەحمەد	تێر	شەھید	شیلادز ئ	رەویاری بەلسا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
536	۱۸/۰۹/۲۰۱۷	جەگەر مەستەفا مەحمەد	تێر	شەھید	شیلادز ئ	رەویاری بەلسا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
537	۱۸/۰۹/۲۰۱۷	عەلی مەستەفا	تێر	شەھید	شیلادز ئ	رەویاری بەلسا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
538	۲۱/۰۹/۲۰۱۷	شەعەبان رەشید مەستەفا	تێر	شەھید	شیلادز ئ	نافا مەرک	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
539	۲۱/۰۹/۲۰۱۷	فەخیر تەھەر مەستەفا	تێر	شەھید	شیلادز ئ	نافا مەرک	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
540	۲۱/۰۹/۲۰۱۷	عەسمەت تەمر نەسەن	تێر	شەھید	شیلادز ئ	نافا مەرک	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
541	۲۴/۰۹/۲۰۱۷		مەن	بریندار	سەیدکان	بەن رەشکەن	ھەوێر	تێران	تۆپیاران	غێراقی
542	۱۳/۱۱/۲۰۱۷	نەیداد عوسمان دەرەوێش	تێر	شەھید	بەرمەزە	رەش - گوندی بەرمە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
543	۰۸/۰۴/۲۰۱۸		تێر	شەھید	ماوەت	گوندی قەلئە	سەلمەنی	تێران	تۆپیاران	غێراقی
544	۲۲/۰۳/۲۰۱۸	دەرەزە مەحمەد بونەس	تێر	شەھید	قەسەر ئ	ی سەرکەن - گەلی بێلە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
545	۲۲/۰۳/۲۰۱۸	بێژ مەن مەستەفا نەویەکەر	تێر	شەھید	قەسەر ئ	ی سەرکەن - گەلی بێلە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
546	۲۲/۰۳/۲۰۱۸	شەرەز مەحمەد نەیراھەم	تێر	شەھید	قەسەر ئ	ی سەرکەن - گەلی بێلە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
547	۲۲/۰۳/۲۰۱۸	مەحمەد نەیسامەل حەمید	تێر	شەھید	قەسەر ئ	ی سەرکەن - گەلی بێلە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
548	۲۵/۰۳/۲۰۱۸		تێر	بریندار	شیلادز ئ	گوندی نەغەش	دەھوک	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
549	۲۵/۰۳/۲۰۱۸		تێر	بریندار	شیلادز ئ	گوندی نەغەش	دەھوک	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
550	۰۵/۰۴/۲۰۱۸		تێر	بریندار	سەیدکان	گوندی لێلەکان	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
551	۰۵/۰۴/۲۰۱۸		مەن	بریندار	سەیدکان	گوندی لێلەکان	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
552	۰۵/۰۴/۲۰۱۸		مەن	بریندار	سەیدکان	گوندی نەلەکی	ھەوێر	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
553	۱۵/۰۴/۲۰۱۸	رەسەزان مەحمەد عەبدوللە	تێر	شەھید	شیلادز ئ	تێر وە - سێتۆ	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
554	۱۵/۰۴/۲۰۱۸	تەھەر مەحمەد عەبدوللە	تێر	شەھید	شیلادز ئ	تێر وە - سێتۆ	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
555	۱۵/۰۴/۲۰۱۸	مەجەد مەحمەد عەبدوللە	تێر	شەھید	شیلادز ئ	تێر وە - سێتۆ	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
556	۳۰/۰۶/۲۰۱۸	دوێنا رەشید نەجەیی بەگ	مەن	شەھید	ئێفران مەزەن	گوندی ھالائیا	ھەوێر	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
557	۱۵/۰۷/۲۰۱۸	مەحمەد مەعەز وەفەلەند	تێر	شەھید	سەیدکان	گوندی بوزینە	ھەوێر	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
558	۱۴/۱۱/۲۰۱۸	رەسەزان مەحمەد عەبدولرەحیم	تێر	شەھید	کەکی مەسەن	گوندی نەرنەنا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	غێراقی
559	۱۴/۱۱/۲۰۱۸	نەیسامەل حەسەن قەیلەن	تێر	شەھید	کەکی مەسەن	گوندی نەرنەنا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
560	۱۴/۱۱/۲۰۱۸	نەزفان مەحمەد سەلح حەسەن	تێر	شەھید	کەکی مەسەن	گوندی نەرنەنا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
561	۱۳/۱۲/۲۰۱۸	نەغەن کەو مەحمەد	مەن	شەھید	مەخمەز	بەیی پەنەپەراتەیی مەخمەز	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	تورکیا
562	۱۳/۱۲/۲۰۱۸	نەیرەلە مەحمەد عومەر	مەن	شەھید	مەخمەز	بەیی پەنەپەراتەیی مەخمەز	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	تورکیا
563	۱۳/۱۲/۲۰۱۸	نەلسا عەلی مەحمەد	مەن	شەھید	مەخمەز	بەیی پەنەپەراتەیی مەخمەز	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	تورکیا
564	۱۳/۱۲/۲۰۱۸	نارنج قەرەحان قەسم	مەن	شەھید	مەخمەز	بەیی پەنەپەراتەیی مەخمەز	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگیی	تورکیا
565	۲۳/۰۱/۲۰۱۹	نەسەن عەسەرەشۆ	تێر	شەھید	دەرکار	گوندی نوردینا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
566	۲۳/۰۱/۲۰۱۹	رەنەدار مەحمەد عومەر	تێر	شەھید	نەیزطووک	گەلی رەشەفا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
567	۲۳/۰۱/۲۰۱۹	واحید نەویەکەر نەحمەد	تێر	شەھید	نەیزطووک	گەلی رەشەفا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
568	۲۴/۰۱/۲۰۱۹	نەزاد شەھەن تەھە	تێر	شەھید	نەیزطووک	گەلی رەشەفا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
569	۲۴/۰۱/۲۰۱۹	نەزاد مەجەد سەیفەز	تێر	شەھید	نەیزطووک	گەلی رەشەفا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
570	۲۵/۰۱/۲۰۱۹	بەختیەر حەسەن نوح	تێر	شەھید	نەیزطووک	گوندی ھەیت	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
571	۲۵/۰۱/۲۰۱۹	زەید حاجی زەیزۆ	تێر	شەھید	نەیزطووک	گوندی ھەیت	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی یەفرۆکەوان	غێراقی
572	۲۵/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
573	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
574	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
575	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
576	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
577	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
578	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
579	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
580	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
581	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
582	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
583	۲۶/۰۱/۲۰۱۹		تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی

584	26/01/2019	تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
585	26/01/2019	تێر	بریندار	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
586	26/01/2019	تێر	شەھید	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	لە نەجەلمی ھەرشە فرۆکەیی	غێراقی
587	26/01/2019	تێر	شەھید	شیلادز ئ	شیلادز ئ	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
588	15/05/2019	تێر	شەھید	ئێفران مەزن	گوندی بێندەرۆ	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
589	04/06/2019	تێر	شەھید	نێراھەم خەیل	فیشخەلور	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
590	05/06/2019	تێر	بریندار	سیدکان	گەلی شێخزادە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
591	05/06/2019	تێر	بریندار	سیدکان	گەلی شێخزادە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
592	05/06/2019	تێر	بریندار	سیدکان	گەلی شێخزادە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
593	07/06/2019	مەن	بریندار	بێگۆفا	بێگۆفا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
594	12/06/2019	تێر	بریندار	نەلغیدی	نەلغیدی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
595	12/06/2019	تێر	بریندار	نەلغیدی	نەلغیدی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
596	26/06/2019	تێر	بریندار	سیدکان	جیای گۆشەینە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
597	26/06/2019	تێر	شەھید	سیدکان	جیای گۆشەینە	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
598	27/06/2019	تێر	بریندار	سەنگەسەر	لۆفەکتی کورەتە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
599	27/06/2019	مەن	بریندار	سەنگەسەر	لۆفەکتی کورەتە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
600	27/06/2019	مەن	بریندار	سەنگەسەر	لۆفەکتی کورەتە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
601	27/06/2019	تێر	بریندار	سەنگەسەر	لۆفەکتی کورەتە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
602	27/06/2019	مەن	بریندار	سەنگەسەر	لۆفەکتی کورەتە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
603	27/06/2019	تێر	شەھید	سەنگەسەر	لۆفەکتی کورەتە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
604	27/06/2019	مەن	شەھید	سەنگەسەر	لۆفەکتی کورەتە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
605	27/06/2019	مەن	شەھید	سەنگەسەر	لۆفەکتی کورەتە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
606	10/07/2019	تێر	بریندار	سیدکان	گوندی داسنی	ھەوێر	تێران	تۆپیاران	غێراقی
607	10/07/2019	تێر	بریندار	سیدکان	گوندی داسنی	ھەوێر	تێران	تۆپیاران	غێراقی
608	10/07/2019	مەن	شەھید	سیدکان	گوندی داسنی	ھەوێر	تێران	تۆپیاران	غێراقی
609	18/07/2019	تێر	بریندار	چەمەکی	گوندی سینار	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
610	18/07/2019	تێر	بریندار	چەمەکی	گوندی سینار	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
611	18/07/2019	تێر	بریندار	چەمەکی	گوندی سینار	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
612	18/07/2019	تێر	بریندار	چەمەکی	گوندی سینار	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
613	18/07/2019	تێر	بریندار	چەمەکی	گوندی سینار	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
614	19/08/2019	تێر	بریندار	سەنگەسەر	گوندی بۆلی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
615	19/08/2019	مەن	بریندار	سەنگەسەر	گوندی بۆلی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
616	19/08/2019	تێر	بریندار	سەنگەسەر	گوندی بۆلی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
617	19/08/2019	تێر	بریندار	سەنگەسەر	گوندی بۆلی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
618	19/08/2019	تێر	بریندار	سەنگەسەر	گوندی بۆلی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
619	29/08/2019	تێر	بریندار	نێر طووک	گوندی شێرە	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
620	25/09/2019	تێر	بریندار	ژاراو	گوندی زۆیکە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
621	25/09/2019	مەن	بریندار	ژاراو	گوندی زۆیکە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
622	25/09/2019	تێر	بریندار	ژاراو	گوندی زۆیکە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
623	25/09/2019	مەن	بریندار	ژاراو	گوندی زۆیکە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
624	25/09/2019	تێر	بریندار	ژاراو	گوندی زۆیکە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
625	25/09/2019	تێر	بریندار	ژاراو	گوندی زۆیکە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
626	25/09/2019	تێر	بریندار	ژاراو	گوندی زۆیکە	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
627	25/09/2019	تێر	شەھید	چەمەکی	کلی مازی	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
628	27/01/2020	تێر	بریندار	نێنارە	جیای کایا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
629	27/01/2020	تێر	شەھید	نێنارە	جیای کایا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
630	26/07/2020	تێر	بریندار	سیدکان	گوندی دیلا	ھەوێر	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
631	26/02/2020	تێر	شەھید	شیلادز ئ	گوندی سیدان	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
632	28/04/2020	تێر	شەھید	سیدکان	جیای خەوڵووک	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	تێرئی
633	28/04/2020	تێر	شەھید	سیدکان	جیای خەوڵووک	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	تێرئی
634	26/05/2020	مەن	بریندار	کلی ماسن	گوندی بێدوھە	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
635	30/05/2020	تێر	شەھید	نێر طووک	گوندی ھێت	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
636	30/05/2020	تێر	شەھید	نێر طووک	گوندی ھێت	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
637	08/06/2020	تێر	شەھید	سیدکان	جیای کلەشین	ھەوێر	تورکیا	فرۆکەیی جەنگی	غێراقی
638	19/06/2020	تێر	شەھید	شیلادز ئ	گوندی سیدان	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
639	19/06/2020	تێر	شەھید	شیلادز ئ	گوندی سیدان	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
640	19/06/2020	تێر	شەھید	شیلادز ئ	گوندی سیدان	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
641	19/06/2020	تێر	شەھید	کلی ماسن	گوندی گیلکا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
642	24/06/2020	تێر	شەھید	باتفا	گوندی خیزا	دەھوک	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
643	25/06/2020	تێر	بریندار	گیلپۆن	کوئە ماسی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	تێرئی
644	25/06/2020	تێر	بریندار	گیلپۆن	کوئە ماسی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
645	25/06/2020	تێر	بریندار	گیلپۆن	کوئە ماسی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
646	25/06/2020	مەن	بریندار	گیلپۆن	کوئە ماسی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
647	25/06/2020	مەن	بریندار	گیلپۆن	کوئە ماسی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
648	25/06/2020	تێر	بریندار	گیلپۆن	کوئە ماسی	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
649	27/06/2020	تێر	بریندار	چۆمەن	گوندی یزە	ھەوێر	تێران	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
650	28/07/2020	تێر	شەھید	بەسرەنی	گوندی حەسەن پیرکا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
651	26/07/2020	تێر	شەھید	بەسرەنی	گوندی حەسەن پیرکا	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
652	29/07/2020	مەن	بریندار	سیدکان	گوندی خەوڵووک	ھەوێر	تورکیا	تۆپیاران	غێراقی
653	07/08/2020	تێر	بریندار	ماوئ	گوندی قەلش	سەلمەنی	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
654	19/08/2020	تێر	شەھید	کلی ماسن	گوندی کلی مەزن	دەھوک	تورکیا	فرۆکەیی ییفرۆکەوان	غێراقی
655	25/08/2020	تێر	بریندار	پیران	گوندی شاپن	ھەوێر	تورکیا	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی
656	24/08/2020	تێر	شەھید	سەنگەسەر	گوندی گۆرەسوئ	سەلمەنی	تێران	تەقەیکردن - چەکی سووک	غێراقی

803	۰۲/۱۲/۲۰۲۲	-	تیز	بريندار	ماوت	كېلشېن - گوندی زەر	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
804	۰۲/۱۲/۲۰۲۲		تیز	بريندار	ماوت	كېلشېن - گوندی زەر	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
805	۰۲/۱۲/۲۰۲۲		تیز	بريندار	ماوت	كېلشېن - گوندی زەر	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
806	۰۲/۱۲/۲۰۲۲	عەزىز مەھمەد مەسئەفا	تیز	شەھىد	ماوت	كېلشېن - گوندی زەر	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
807	۱۳/۰۱/۲۰۲۳		تیز	بريندار	سېدىكەن	ھەويغر	تورکيا	تۆپياران		عزراقى
718	۱۳/۰۱/۲۰۲۳		تیز	بريندار	سېدىكەن	چاينىل	ھەويغر	تورکيا	تۆپياران	عزراقى
808	۰۴/۰۴/۲۰۲۳	عارف عومەر تاهېر	تیز	شەھىد	بارزان	چاى نارنىل	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
810	۰۴/۰۴/۲۰۲۳	نەھمەد حوسېن حەسەن	تیز	شەھىد	بارزان	چاى نارنىل	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
811	۲۸/۰۴/۲۰۲۳		تیز	بريندار	نەلغىدى	چاى نالھۇ	دھۆك	تورکيا	تىى تىن تىى	عزراقى
812	۲۸/۰۴/۲۰۲۳	دۇشاد ەبەدولرەھمان	تیز	شەھىد	نەلغىدى	چاى نالھۇ	دھۆك	تورکيا	تىى تىن تىى	عزراقى
813	۳۱/۰۵/۲۰۲۳		تیز	بريندار	ھاجى نۇمەران	بەرزەلپەككى زىيۇئ	ھەويغر	تىران	مىن	عزراقى
814	۰۶/۰۸/۲۰۲۳		تیز	بريندار	چەمەككى	گوندی يىلپىلسا	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
815	۰۶/۰۸/۲۰۲۳	ئالان نېسماعىل جېجۇ	تیز	شەھىد	چەمەككى	گوندی يىلپىلسا	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
816	۰۹/۰۸/۲۰۲۳	نەژوان سەركەوت عەلى	تیز	شەھىد	خەلەكەن	دەكەن	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
817	۱۱/۰۸/۲۰۲۳	ن نەھمەد نەرزەت ەبەدولسەتەر كەشە	تیز	شەھىد	نەلپارەيز	رەنگەى نەلپارەيز	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
818	۱۱/۰۸/۲۰۲۳	زىياد قادەر نەلمەولا	تیز	شەھىد	نەلپارەيز	رەنگەى نەلپارەيز	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
819	۱۱/۰۸/۲۰۲۳	رەجان زىياد قادەر نەلمەولا	مەن	شەھىد	نەلپارەيز	رەنگەى نەلپارەيز	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
820	۲۷/۰۹/۲۰۲۳	نەسئى ھەمەد ەبەدوللە	مەن	شەھىد	سەمگەسەر	گوندی بۆكرەيسەكەن	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
821	۰۷/۱۰/۲۰۲۳		مەن	بريندار	مەخمەور	مەخمەور	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	تورکيا
822	۰۷/۱۰/۲۰۲۳		تیز	بريندار	مەخمەور	مەخمەور	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	تورکيا
823	۰۷/۱۰/۲۰۲۳		تیز	بريندار	مەخمەور	مەخمەور	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	تورکيا
824	۱۷/۱۰/۲۰۲۳	نەلخۇيىن سەھلاخ سەلھەن	تیز	شەھىد	كۆپە	دى ككى كەند - چنارۇ	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	تورکيا
825	۱۷/۱۰/۲۰۲۳		مەن	بريندار	كۆپە	دى ككى كەند - چنارۇ	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	تورکيا
826	۰۵/۱۲/۲۰۲۳		تیز	بريندار	بەلمەرنەن	دھۆك	تورکيا	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
827	۰۵/۱۲/۲۰۲۳	عەلى جەمىل كەلەش	تیز	شەھىد	بەلمەرنەن	بەلمەرنەن	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
828	۱۵/۰۱/۲۰۲۴		مەن	بريندار	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
829	۱۵/۰۱/۲۰۲۴		تیز	بريندار	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
830	۱۵/۰۱/۲۰۲۴		تیز	بريندار	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
831	۰۵/۰۱/۲۰۲۴		مەن	بريندار	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	فېلىپىن
832	۱۵/۰۱/۲۰۲۴		تیز	بريندار	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	فېلىپىن
833	۱۵/۰۱/۲۰۲۴	ئېشەرەو مەھمەد ناغا دزجى	تیز	شەھىد	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
834	۱۵/۰۱/۲۰۲۴	ژېنئا ئېشەرەو دزجى	مەن	شەھىد	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
835	۱۵/۰۱/۲۰۲۴	كەرەم مېككىل سېداد	تیز	شەھىد	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	نېمارقى
836	۱۵/۰۱/۲۰۲۴	مېشېل مېندۇزە	مەن	شەھىد	كەسەنزان	ى مەلا ھۆمەر - ھەو	ھەويغر	تىران	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	فېلىپىن
837	۲۰/۰۲/۲۰۲۴	عارف تەھا تەھا	تیز	شەھىد	نېنارەتە	چاى سيارئ	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
838	۲۰/۰۲/۲۰۲۴	بەشېر عومەر عەلى	تیز	شەھىد	نېنارەتە	چاى سيارئ	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
839	۰۸/۰۳/۲۰۲۴	ئاراز قەرىج ھاجى	تیز	شەھىد	نېنارەتە	بەرزەگىن - چاى ھەونە	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
840	۰۸/۰۳/۲۰۲۴	سەبەد موبارەك ەبەدوللە	تیز	شەھىد	نېنارەتە	بەرزەگىن - چاى ھەونە	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
841	۰۸/۰۳/۲۰۲۴		تیز	بريندار	نېنارەتە	بەرزەگىن - چاى ھەونە	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
842	۱۳/۰۴/۲۰۲۴	يېخۇد سەبەد مەھمەد	تیز	شەھىد	ماوت	گوندی گەللە	سېلمىى	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	عزراقى
843	۱۹/۰۴/۲۰۲۴	سەرور قادەر رەشكە	تیز	شەھىد	سېدىكەن	گوندی ئاودار وکەن	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	عزراقى
844	۲۸/۰۴/۲۰۲۴	نەھمەد ھەيدەرەى	تیز	شەھىد	سېدىكەن	چاى خەتتەرە	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	تېرەقى
845	۲۸/۰۴/۲۰۲۴	رەسول يۈنەسى	تیز	شەھىد	سېدىكەن	چاى خەتتەرە	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	تېرەقى

قوربانيانى چەكدارى نا بەشدار لە شەپ كە بەھۆى ئۆپەرەاسيۆنەكانى تورکيا و ئيران بوونەتە قوربانى

(۱ى كانوونى دووهمى ۱۹۹۱ - ۳۰ى حوزەيرانى ۲۰۲۴)

	رۆژى رووداو	ناوى سپانى	رەگەز	جۆرى قورباتى	ناحية	شۈپنى رووداو	پاريزگا	دەولەتى ھەرشەكەر	جۆرى ھەرش	دۇخ	نامسئە
1	۲۷/۱۲/۱۹۹۱		تیز	بريندار	زاخۇ	گوندی قەرەولە	دھۆك	تورکيا	مىن	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
2	۰۱/۱۰/۱۹۹۲	ئىمەل عوسمان ەبەدولرەھمان	تیز	شەھىد	بەلقفا	گوندی سورپا	دھۆك	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
3	۱۴/۰۴/۱۹۹۳		تیز	بريندار	زاخۇ	گوندی سەلت	دھۆك	تورکيا	مىن	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
4	۲۸/۰۱/۱۹۹۴	ەبەدولرەھمان ەبەدوللە مەھمەد	تیز	شەھىد	ھەئشۇ	گوندی زەپى	سەلمىى	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
5	۲۸/۰۱/۱۹۹۴	ھەمزە قادەر حوسېن	تیز	شەھىد	ھەئشۇ	گوندی زەپى	سەلمىى	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
6	۰۵/۰۳/۱۹۹۴		تیز	بريندار	زاخۇ	زاخۇ	دھۆك	تورکيا	تۆپياران	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
7	۰۱/۰۸/۱۹۹۴	ھەمەدەمىن رەسول رۆستەم	تیز	شەھىد	ھەئشۇ	گوندی نۆكەن	سەلمىى	تىران	تۆپياران	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
8	۲۵/۰۵/۱۹۹۷	قەقئە نەھمەد رەسول	تیز	شەھىد	قەسەرن	كەلگى بەلھەن	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
9	۱۹/۱۱/۱۹۹۷	نېرراھىم مەھمەد حوسېن	تیز	شەھىد	قەسەرن	كەلگى بەلھەن	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
10	۱۹/۱۱/۱۹۹۷	ھەسەن ھەمەد قەقئە ەبەدوللە	تیز	شەھىد	قەسەرن	كەلگى بەلھەن	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
11	۱۹/۱۱/۱۹۹۷	نەسەرت قادەر مېرۇ	تیز	شەھىد	قەسەرن	كەلگى بەلھەن	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى جەنگى	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
12	۰۵/۰۴/۲۰۰۴		تیز	بريندار	يېگۇفا	گوندی نۆرۈن	دھۆك	تورکيا	مىن	ئېشەمرگە - لەكتى نەركەا	غزراقى
13	۱۱/۰۸/۲۰۲۰		تیز	بريندار	سېدىكەن	چاى كېلشېن	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	ئەقى سەورى غزراقى - لەكتى نەن	غزراقى
14	۱۱/۰۸/۲۰۲۰	مەھمەد رەشىد سەلھەن	تیز	شەھىد	سېدىكەن	چاى كېلشېن	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	ئەقى سەورى غزراقى - لەكتى نەن	غزراقى
15	۱۱/۰۸/۲۰۲۰	زەپېر ھەلى تاجەتېن	تیز	شەھىد	سېدىكەن	چاى كېلشېن	ھەويغر	تورکيا	فرۆكەى يېغۇرۆكەوان	ئەقى سەورى غزراقى - لەكتى نەن	غزراقى
16	۱۴/۰۲/۲۰۲۱	موسلىم ئەلئېتەن	تیز	شەھىد	چەمەككى	چاى گارا	دھۆك	تورکيا	چەكى كېمپاى	سەربازى بە نېل گېراو	توركى
17	۱۴/۰۲/۲۰۲۱	حوسېن سارى	تیز	شەھىد	چەمەككى	چاى گارا	دھۆك	تورکيا	چەكى كېمپاى	سەربازى بە نېل گېراو	توركى
18	۱۴/۰۲/۲۰۲۱	عەللە كېلگى	تیز	شەھىد	چەمەككى	چاى گارا	دھۆك	تورکيا	چەكى كېمپاى	سەربازى بە نېل گېراو	توركى
19	۱۴/۰۲/۲۰۲۱	سەمىع نۆزبەن	تیز	شەھىد	چەمەككى	چاى گارا	دھۆك	تورکيا	چەكى كېمپاى	سەربازى بە نېل گېراو	توركى
20	۱۴/۰۲/۲۰۲۱	سېدات سۆرگۈن	تیز	شەھىد	چەمەككى	چاى گارا	دھۆك	تورکيا	چەكى كېمپاى	سەربازى بە نېل گېراو	توركى
21	۱۴/۰۲/۲۰۲۱	سەلھەن سۈمەگۈر	تیز	شەھىد	چەمەككى	چاى گارا	دھۆك	تورکيا	چەكى كېمپاى	سەربازى بە نېل گېراو	توركى
22	۱۴/۰۲/۲۰۲۱	مەقۇت قاقچەپى	تیز	شەھىد	چەمەككى	چاى گارا	دھۆك	تورکيا	چەكى كېمپاى	سەربازى بە نېل گېراو	توركى
23	۱۴/۰۲/۲۰۲۱	نومېت جېكەر	تیز	شەھىد	چەمەككى	چاى گارا	دھۆك	تورکيا	چەكى كېمپاى	سەربازى بە نېل گېراو	توركى

چاودئېرىكدرنى بۆردومائىكى

سوپاى تورکيا لەلايەن تىمىكى

CPTهوه، لە گوندی ھیزانكى

لە قەزای ئاكرى، ۲۰۱۹

community peacemaker teams